

Botanická zahrada Praha
Prague Botanical Garden

2021

Výroční zpráva
Annual Report

PRAHA
PRAGUE
PRAGA
PRAG

112

zaměstnanců
Employees

1.444

ohrožených druhů rostlin dle IUCN
Endangered Species According
to IUCN

25 ha

rozloha zahrady
Garden Area

2021

Botanická zahrada Praha v číslech

Prague Botanical Garden in Numbers

31.676

položek pěstovaných rostlin
Bred Plants

315.049

návštěvníků
Visitors

3.197

mediálních výstupů
Media Outputs

Obsah

Table of contents

01

Rok 2021 v Botanické zahradě Praha

Pohledem ředitele	8
Pohledem zřizovatele – Magistrátu hl. m. Prahy	10
Genofondové úsilí Botanické zahrady Praha	12

02

Rozvoj

Nové expozice	16
Pro návštěvníky	32
Rozvoj infrastruktury	40
Projekty	46

03

Odborná činnost

Prioritní sbírky	62
Významné sbírky	94
Další sbírky	114

04

Další odborná činnost

Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky	122
Genofond – Ohrožené druhy	124
Laboratoř	126
Oddělení pro vědu a výzkum	128
Publikační činnost	132
Knihy	134

05

Vinice svaté Kláry

Sezóna 2021 na Vinici sv. Kláry	138
Vinotéka a novinky	140
Vinařské akce	142

06

Botanická zahrada pro veřejnost

Propagace Botanické zahrady Praha v roce 2021.	146
Jedovatá sezóna 2021	148
Výstavy v rámci projektu Jedovatá sezóna.	150
Pravidelné výstavy v botanické zahradě.	152
Akce pro veřejnost.	156
Vzdělávání – Edukační činnost.	158
Granty	160
PR a média.	162
Kořeny osobností.	166

07

Hospodaření v roce 2021

Hlavní činnost	170
Doplňková činnost.	174

08

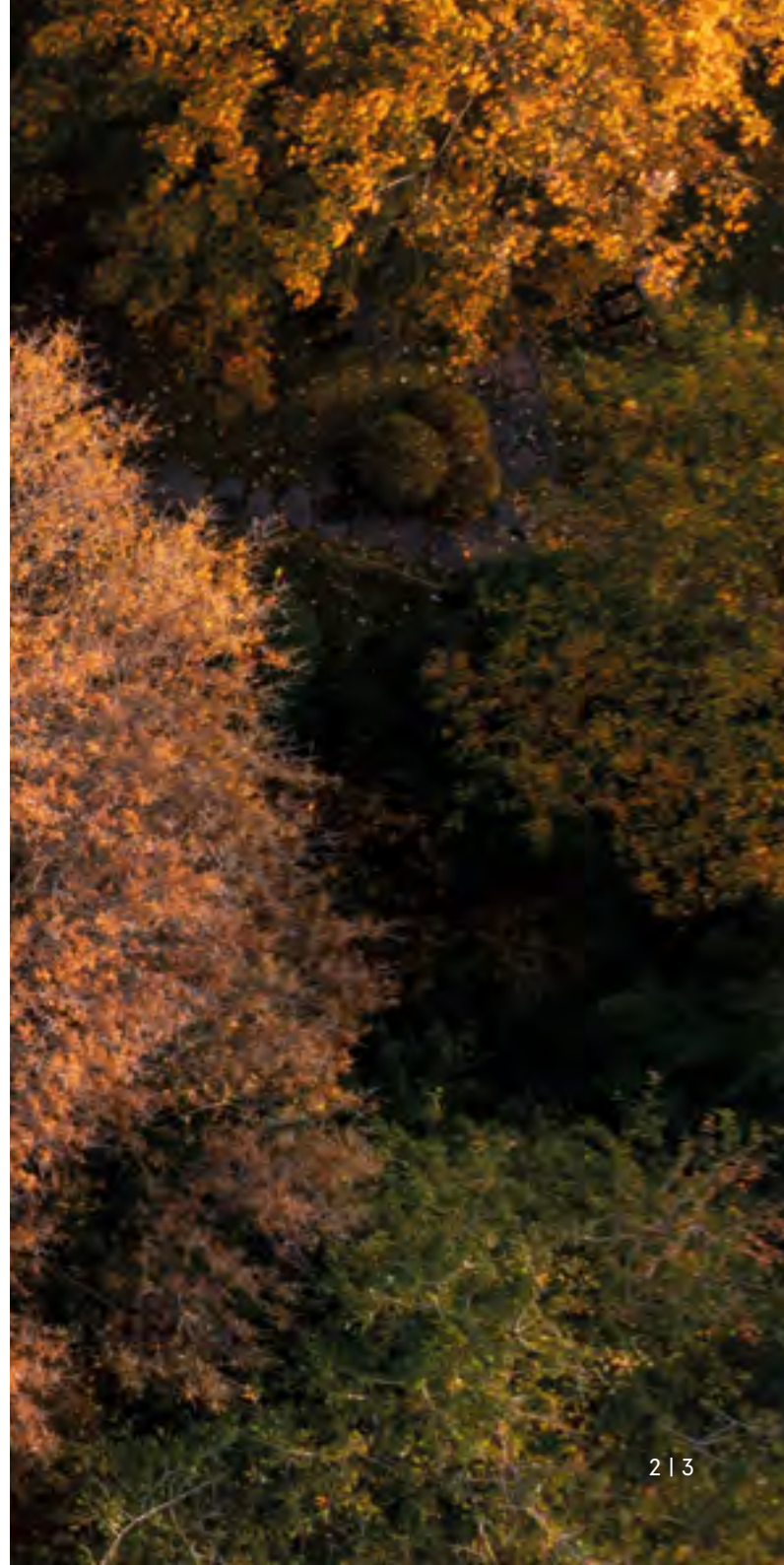
Členství v institucích a odborných organizacích.	176
--	-----

09

Partneři.	180
-------------------	-----

10

Ohlasy návštěvníků.	184
-----------------------------	-----

01

2021 in the Prague Botanical Garden

The Director's Word	8
The Founder - City of Prague	10
Plant Conservation Efforts of the Prague Botanical Garden	12

02

Development

New Exhibitions	16
For Visitors	32
Infrastructure Development	40
Projects	46

03

Botany

Priority Collections	62
Important Collections	94
Other Collections	114

04

Other Expert Activities

Department of Ethnobotany and Botany Presentation	122
Plant Conservation - Endangered Species	124
Laboratory	126
Department of Science and Documentation	128
Publishing Activity	132
Books	134

05

St. Claire's Vineyard

The 2021 Season at St. Claire's Vineyard	138
St. Claire's Wine Shop and News	140
Events for Wine Enthusiasts	142

06

Prague Botanical Garden for the Public

Promotion of the Prague Botanical Garden in 2021146
2021 Poisonous Season148
The "Poisonous Season" Project - Exhibitions150
Regular Exhibitions in the Prague Botanical Garden152
Public Events156
Education158
Grants160
PR and Media162
Roots of Personalities166

07

The Management

Main Activities170
Side Activities174

08

Membership in Institutions and Professional Organizations176

09

Supporters and Partners180

10

Visitors' Feedback184

01 Rok 2021 v Botanické zahradě Praha

2021 in the Prague Botanical Garden

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Pohledem ředitele

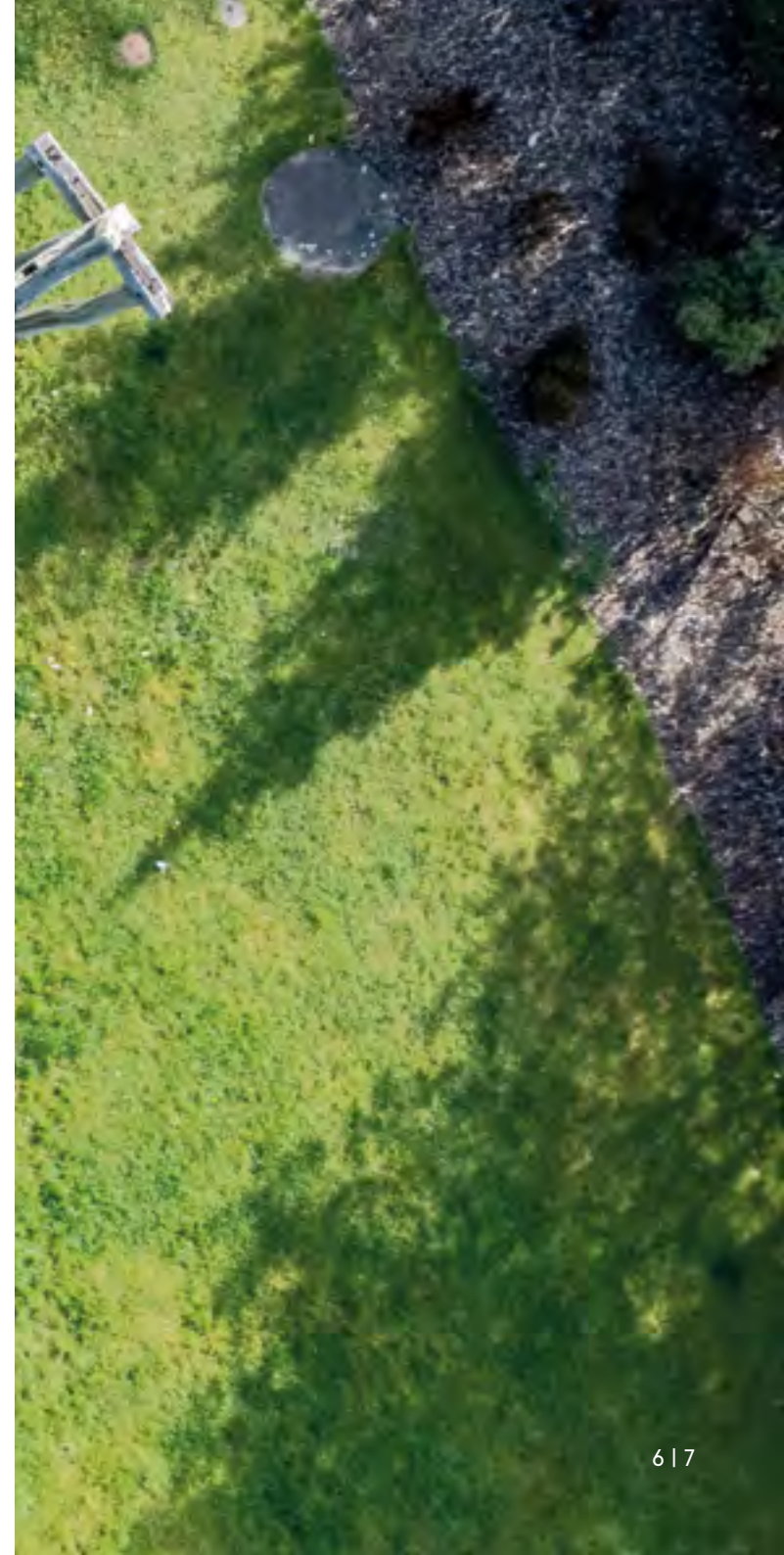
The Director's Word 8 – 9

Pohledem zřizovatele – Magistrátu hl. m. Prahy

The Founder - City of Prague 10 – 11

Genofondové úsilí Botanické zahrady Praha

Plant Conservation Efforts of the Prague Botanical Garden 12 – 13

Pohledem ředitele

The Director's Word

Milí přátelé a příznivci botanické zahrady, děkuji za příležitost v krátkosti zrekapitulovat uplynulý rok. Činím tak v atmosféře, kdy se naše organizace, stejně tak jako celá společnost, vyrovnává s vrcholící pandemií. Zahrada musela být uzavřena od 18. prosince 2020 do 12. dubna 2021, dlouhých 115 dní. Vnitřní prostory skleníku Fata Morgana dokonce o více než měsíc déle. Museli jsme se vypořádat nejen se ztrátou vlastních příjmů, ale také s řadou nových situací, které jsme si dovedli jen těžko představit. Přesto do areálu zahrady zavítalo za celý rok 315 049 návštěvníků, což je o více než 120 tisíc vyšší počet než v předchozím roce. Ztráty přesáhly 8 milionů Kč, v důsledku toho musela následovat razantní úsporná opatření.

Na druhou stranu byl rok 2021 rokem nasyceným měrou vrchovatou mnoha krásnými výstavami a významnými momenty, jejichž přehled vám přináší následující stránky. Rekordní byla naše investiční činnost v oblasti realizací staveb i zhotovení strategických dokumentací po výběr zhotovitele. Mohu jmenovat dokončení dlouho očekávaného

vodovodu z Vltavy a na něj navazující poslední fázi závlahových systémů nezbytných pro další rozvoj expozic. Současně byla v polovině roku zahájena stavba budovy výstavního sálu a přilehlého důstojného zázemí pro zaměstnance i návštěvníky. V neposlední řadě byla realizována rozsáhlá nová expozice, jež poukazuje na vybrané chráněné lokality České republiky a kde naleznou útočiště ohrožené druhy rostlin v co možná nejpřírodnějších podmínkách. Výše zmíněné investice dozajista ocení návštěvníci nejen z pohledu zvýšeného komfortu, ale i z hlediska vyšší kvality prezentace a vzdělávání.

Mezi naše priority v uplynulém roce, i přes řadu omezení, patřilo rozšiřování a zkvalitňování sbírkového fondu. Ačkoliv jsme přes veškerou snahu nedokázali uspořádat zahraniční výzkumné expedice, dokázali jsme sbírky obohatit o významné exempláře formou výměny v rámci spolupráce s jinými organizacemi. Zejména díky obětavosti a nasazení kolegů za neustálých mimořádných pracovních podmínek byla zajištěna nepřetržitá péče o sbírky i expozice. Vědomí kvality naší práce se zřetelně promítá též

do popularizační, prezentační i publikační činnosti botanické zahrady a není sporu, že zůstává i nadále hlavním benefitem našich vědecko-výzkumných aktivit. Při ohlédnutí za uplynulým rokem lze připomenout osvětové téma jedovatých rostlin, které se prolínalo většinou uspořádaných výstav. Nutno podotknout, že naše výstavy a akce dosahovaly návštěvnosti srovnatelné s rekordním rokem 2019. Závěrem lze konstatovat, že navzdory nepřilíh příznivému začátku roku se podařilo splnit vytyčené cíle. Velký dík patří našim návštěvníkům, kteří dali jasně najevo, jak je pro ně botanická zahrada důležitá. Vysoce si ceníme podpory ze strany zřizovatele, bez jehož porozumění a pomoci bychom takové množství aktivit nezvládli. Upřímně rád bych vyjádřil také poděkování všem kolegům i spolupracovníkům, na jejichž bedrech setrvává nejvíce práce při naplňování našeho poslání, za jejich celoroční úsilí a vysoké pracovní nasazení.

Bohumil Černý
ředitel Botanické zahrady hl. m. Prahy

Dear friends and supporters of the Prague Botanical Garden,

Thank you for the opportunity to take a look back at the past year. I'm doing this as our organization, just like the whole country, faces the culmination of the pandemic wave. The garden had to close from December 18, 2020, till April 12, 2021, i.e. 115 long days; the indoor areas of the Fata Morgana Greenhouse could not even open until a month later. We had to cope with lost income and also with numerous unknown situations that had been hard to imagine. Yet 315,049 visitors found their way to our garden during the year, i.e. over 120,000 more than in the year before. However, the losses exceeded 8 million, and the only thing we could do was to introduce strict cost-cutting measures.

On the other hand, 2021 was the year of numerous beautiful exhibitions and important moments; their overview is presented on the following pages. We've reached record investments in building and also in making strategic documents for the selection of contractors. Particularly, I'd like to mention the completion of the long-expected water pipeline from the Vltava River, which enabled us to finish the final stage of the irrigation systems necessary for the further development of our exhibition areas. The building of the new exhibition hall and adjacent facilities for employees and visitors started in the middle of the year. Last not least, a large new exhibition space was built, aimed at selected protected territories in the Czech Republic; it will present endangered plant species in as natural conditions as possible. The visitors will certainly appreciate these investments not only for better comfort but also for the improved quality

of presentations and educational activities. Despite the restrictions, our priorities during the last year included expanding and improving of our collections. Though we didn't manage to organize foreign research trips in spite of our best efforts, we still did add important items to the collections through the exchange with other organizations. The continuous care of the collections and exhibitions was only possible thanks to the effort and commitment of our staff, under difficult working conditions. The acknowledged quality of our work is also clearly reflected in the popularization, presentation and publishing activities of the Prague Botanical Garden; no doubt they remain the main benefit of our research. Looking back at the past year, we can mention the topic of poisonous plants that was present at most of the exhibitions. And it's also worth mentioning that the attendance of our exhibitions and events was comparable to the record year 2019. To conclude with, let me say that we managed to meet our goals, despite the unfavorable start of the year. We must thank our visitors for this, as they have clearly demonstrated how important the Prague Botanical Garden is for them. We also deeply value the support of the City of Prague - we would have never been able to complete so many activities without their understanding and help. And I would also like to thank all our colleagues and coworkers for their continuous effort and commitment, as they bear the biggest burden in reaching our objectives.

Bohumil Černý
Director of Prague Botanical Garden

Pohledem zřizovatele – Magistrátu hl. m. Prahy

The Founder – City of Prague

Vážení přátelé Botanické zahrady Praha, tato zelená oáza v srdci hlavního města je výkladní skříní a jedinečnou kulturní součástí života občanů metropole. Osobně mi na rozvoji této příspěvkové organizace velice záleží. Zúčastnil jsem se všech významných událostí či vernisáží v sezóně 2021, ale i soukromě zahradu velmi rád navštěvuji a obdivuji její rozkvetlé záhony. Vážím si všech Pražanů, kteří mají zájem o přírodu a botaniku a botanické zahradě zachovali přízeň i v nelehkém období vrcholící pandemie. Těší mě, že se tato instituce kromě jiných aktivit zapojuje také do programů světové ochrany ohrožených druhů rostlin a tím přispívá k ochraně životního prostředí. Jedním z cílů botanické zahrady je, aby její provoz byl co nejekologičtější, proto je nutno

vyzdvihnout dokončení strategického a pro rozvoj venkovních expozic nezbytného vodovodu z Vltavy. Vysoké náklady na zálivkovou vodu byly dosud limitujícím faktorem rozšiřování zelených expozic. Dále bych chtěl připomenout dokončení stavby vstupního areálu u skleníku Fata Morgana, kde se mohou návštěvníci těšit z pestrých květů osázených teras i důstojného občerstvení v nové restauraci. Na zmíněnou stavbu naváže v roce 2022 přemostění úvozu, který od sebe odděluje části zahrady. Významné proměny dozná taktéž viniční domek na vinici sv. Kláry, kde vznikne unikátní degustační prostor a důstojné zázemí jak pro návštěvníky, tak pro zaměstnance. Velmi intenzivně také probíhají práce na výstavbě nového výstavního pavilonu a přiléhajícího vstupního areálu

u Ornametální zahrady. Vznikají rovněž nové expozice, které veřejnosti přiblíží ohroženou a vzácnou flóru domácí i z celého světa. Botanickou zahradu mám velmi rád a mým cílem je, aby se stala moderní institucí nového tisíciletí a úspěšně naplňovala plánované projekty. Hlavní město Praha do své botanické zahrady investuje značné prostředky a finanční podpora, kterou zahrada v roce 2021 obdržela, byla nejvyšší v historii. Děkuji všem zaměstnancům za jejich úsilí v nelehkém roce 2021, právě jejich zásluhou zahrada stále vzkvétá.

Petr Hlubuček
náměstek primátora hl. m. Prahy

01 | Náměstek primátora hl. m. Prahy Petr Hlubuček s ředitelem Botanické zahrady Praha Bohumilem Černým v pěstebním zázemí botanické zahrady

Dear friends of the Prague Botanical Garden, This green oasis in the heart of the capital is a showcase and unique cultural experience of our citizens. I'm personally deeply interested in the development of this organization. I attended all major events and exhibition openings in 2021, but I'm also really fond of visiting the garden privately, to admire its flowerbeds in bloom. I appreciate all Prague citizens who are interested in nature and botany, and remained true to the botanical garden in the difficult pandemic times. I'm really happy that, in addition to other activities, this institution participates in global conservation programs to help endangered plant species, and thus contributes to the environmental protection. The garden's goals include sustainable operations,

so I find it important to appreciate the completion of the strategic water pipeline from the Vltava River, necessary for the development of outdoor exhibitions. So far, high water costs have been a limiting factor in the expansion of the exhibition areas. I would also like to point out the completion of the entrance area of the Fata Morgana Greenhouse, where the visitors can enjoy colorful flowers on terraces and also the new, classy restaurant. In 2022, this project will continue by building a bridge across the ditch that divides the garden into parts. There will also be the major reconstruction of St. Claire's Vineyard house that will feature a unique space for wine tasting, and much-needed areas for visitors and employees. Also the building of the new exhibition hall and

the entrance area at the Ornamental Garden is in full progress. Last not least, new exhibition areas are built, to present endangered and rare flora from our country and from the world to the public. I really do like the Prague Botanical Garden, and it is my goal to help it become a modern 21st century institution, completing all the planned projects successfully. The City of Prague invests considerable money in its botanical garden; the 2021 funding has been the highest ever. Let me thank all the staff members for their effort in the difficult year of 2021 - it's what makes the garden flourish.

Petr Hlubuček
Deputy Mayor of the City of Prague

Genofondové úsilí Botanické zahrady Praha

Plant Conservation Efforts of the Prague Botanical Garden

Jednou z důležitých úloh botanických zahrad je činnost v oblasti ochrany genofondu rostlin. Jedná se o aktivity přímo směřující ke zlepšení situace ohrožených druhů rostlin, ale i o vzdělávání návštěvníků v tomto směru. Jde o dlouhodobý proces, ve kterém nejsme tak daleko, jak bych já osobně rád, abychom byli, ale přesto už některé výsledky můžeme představit.

K nejdůležitějším prvkům patří budování biotopových expozic, ve kterých můžeme prezentovat vzácné druhy a současně v nich udržovat jejich populace v prostředí podobném tomu přirozenému a přiblížit jejich vlastnosti a příčiny ohrožení návštěvníkům. První vznikla expozice rašeliniště v Horní zahradě, kde je shromážděna většina významných rašeliništních druhů střední Evropy. Následoval biotop písčiny v Ornamentální zahradě, kde prezentujeme endemický hvozdík písečný český, ale i většinu dalších vzácných druhů písčin z celé střední Evropy. V roce 2021 jsme na Stráni zahájili budování nových biotopů, kde představíme hadcovou květenou,

druhy slanisek a slatinišť, ale také rostliny suchých stepních a skalních stanovišť z blízkého okolí Prahy či přímo pražské. Právě samotná Praha je územím, kam jsme upřeli naši pozornost. Květena této oblasti je velmi bohatá a rozmanitá, ovšem s ohledem na množství působících negativních vlivů jsou některé druhy velmi vážně ohrožené a v Praze jim hrozí vyhynutí. Považujeme za svou povinnost podílet se ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy na aktivní ochraně těchto mizejících druhů. Mnoho z nich již v naší zahradě pěstujeme a dále množíme. Například máme početně namnožený krásný rozrazil dlouholistý, který přežívá v pár posledních jedincích na okraji Běchovic. V současnosti již máme v kultuře celkem přes sto ohrožených druhů přímo z Prahy a pro tři už připravujeme i plán jejich návratu zpět na místa výskytu. Nezůstáváme ale svými aktivitami jen v Praze, zapojujeme se do záchranných programů Agentury ochrany přírody a krajiny. Ve spolupráci s krajskými úřady pěstujeme některé mizející druhy z jejich regionů a udržujeme genofondové kolekce vzácných druhů.

Spolu s aktivitami ve prospěch českých druhů rostlin dlouhodobě udržujeme i některé subtropické a tropické druhy. Máme ve sbírkách několik druhů, které jsou v přírodě již zcela vyhynulé, a více než sto druhů, které jsou dle kategorizace IUCN v nejvyšší kategorii ohrožení, tedy kriticky ohrožené. Patří sem mnohé orchideje, přičemž střešníkovce rodu *Paphiopedilum* udržujeme i v tkáňové kultuře jako dlouhodobou pojistku. Množíme též některé kriticky ohrožené cykasy rodu *Zamia*, v kategorii kriticky ohrožených druhů jsou rovněž mnohé sukulenty, několik druhů palem a jednotlivě jsou zastoupeny i další skupiny rostlin. Možnosti návratu namnožených exotických rostlin do jejich domoviny jsou však hodně omezené, proto se i nadále budeme přednostně zaměřovat na naše nejbližší okolí od Trojské kotliny přes Prahu a okolí do celého středoevropského prostoru.

RNDr. Vlastik Rybka, Ph.D.
náměstek pro odbornou činnost
Botanické zahrady hl. m. Prahy

The plant conservation is one of the essential tasks of botanical gardens in general.

These activities focus directly on helping the endangered plant species, and also on educating the visitors in these areas. It's a long-time effort, and we're still not where I'd like us to be, yet we can present some of the results at last.

The most important elements include the building of biotope exhibitions, enabling us to present rare species, keep their populations in their near-natural habitat, and explain their features and reasons of endangerment to the visitors. The first of this kind of areas was the peat bog in the Upper Garden, with most of the Central European peatbog species. The next one was the sand biotope in the Ornamental Garden, presenting the endemic *Dianthus arenarius* subsp. *bohemicus* (the local variety of the sand pink) alongside many rare sand species from the whole Central Europe. In 2021, we started building new biotopes on the Hillside, to feature serpentine flora, saline biotop and fen, but also plants of the dry steppe and rocky areas in and around Prague. Actually, Prague is the territory of our special interest. The flora in this area is rich and diverse, yet some species are seriously endangered due to numerous negative factors, and face extinction in the city territory. We consider it our duty to take part in their active protection, in cooperation with the Prague City Hall; that's why we keep and breed many of these species in our garden. For example, we've already successfully bred the beautiful long-leaved

speedwell (*Veronica longifolia*), of which only a few plants have survived on the outskirts of Běchovice. Currently we have cultivated over a hundred of endangered species from Prague only, and we're already planning their return into the original areas for three of them. Yet we don't limit our activities to Prague only; we've joined several rescue projects of the Nature Conservation Agency of the Czech Republic. In cooperation with Regional Offices, we're growing several endangered species from their regions, and we keep the gene pool collections of rare plants.

Alongside the activities to support Czech plant species, we keep growing several endangered subtropical and tropical species. Our collections feature several species completely extinct in the wild, and over 100 species classified as critically endangered by the IUCN. They include many types of orchids, and the Venus slippers of the *Paphiopedilum* genus is also kept as the tissue culture, for the long-term survival. We also breed some of the critically endangered cycases of the *Zamia* genus, and the critically endangered category also contains many succulents, palms, and some other plant groups. However, the return of bred exotic plants to their places of origin is very difficult, so we'll continue to focus on the areas closer to home, from the Troja Basin and Prague to the Central European Region.

Vlastik Rybka, Ph.D.
Deputy for Expert Activities
Prague Botanical Garden

02 Rozvoj

Nové expozice, pro návštěvníky, rozvoj infrastruktury, projekty

Development
New Exhibitions, For Visitors, Infrastructure Development, Projects

02 | Rozvoj

Nové expozice

Development
New Exhibitions

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Expozice rostlin Jižní Ameriky

Plants of the Southern America 18 – 19

Okrasné terasy

Decorative Terraces 20 – 21

Expozice ohrožených druhů

Expositions of Endangered Species 22 – 23

Plodiny Nového světa

New World Crops 24 – 25

Trvalky a trávy severoamerických prérií

Perennials and Grasses of North American Prairies 26 – 27

Expozice okrasných trav

Decorative Grasses 28 – 29

Revitalizace Jezírka

Revitalization of the Pond 30 – 31

Expozice rostlin Jižní Ameriky

Plants of the Southern America

V době uzavírky skleníku Fata Morgana z důvodu zhoršené epidemiologické situace v roce 2021 se nám podařilo připravit a realizovat renovaci esteticky i obslužně nejméně vyhovující části expozice. Práce proběhly v tropické sekci, ve skalní partii nedaleko můstku nad jezírkem. Díky nově vzniklým plochám se podařilo vytvořit místa pro pěstování zejména epifytních rostlin, ale vznikly zde i zemní kapsy na zbudovaných terasách pro další rostliny. Obslužnost se výrazně zlepšila díky instalaci lávek skrytých za kmeny.

At the time the Fata Morgana Greenhouse was closed due to the pandemic in 2021, we managed to prepare and carry out the renovation of the most problematic part of the exhibition, in both aesthetic and operational terms - the tropical section, in the rocks near the bridge over the pond. Thanks to the new areas, it was possible to create places for growing mainly epiphytic plants, and also ground pockets for more plants on the terraces. The service ability has improved significantly after the installation of footbridges hidden behind the trunks.

-
- 01 | Na skalnatý svah přibylo několik velkých bromélií
 - 02 | Místo trouchnivějících akátových kmenů byly instalovány nové – torkretové kmeny
 - 03 | Již po několika měsících nádherně rozkvetly bromélie druhu *Billbergia pyramidalis*
-

Úsek, kde došlo k úpravám, je velmi strmý. Podařilo se ho výrazně prostorově rozčlenit pomocí tří velkých vodorovných torkretových kmenů. Výtvarný návrh výtečně vytvořili Kryštof Krejča a Roman Hudziec, kteří se podíleli i přímo na realizaci spolu s firmou Podzemní stavby. Práce byly natolik šetrné, že jsme v tomto prostoru mohli ponechat všechny cenné vzrostlejší rostliny. Nové řešení nabídlo prostor zejména pro početné bromélie a anturia, přesazen sem byl také epifytní cykas *Zamia pseudoparasitica*. Na jednu z plošin jsme vysadili zajímavý druh *Carludovica drudei*, z čeledi *Cyclanthaceae* je též *Ludovia integrifolia*. Z užitkových dřevin stojí za zmínku zlatolist (*Chrysophyllum* sp.) a tzv. jaboticaba (*Plinia cauliflora*) s výraznou kauliflorií, takže se snad v budoucnu dočkáme početných plodů přímo na kmeni stromu. Horní část expozice popíná svlačcovitá *Ipomoea corymbosa*.

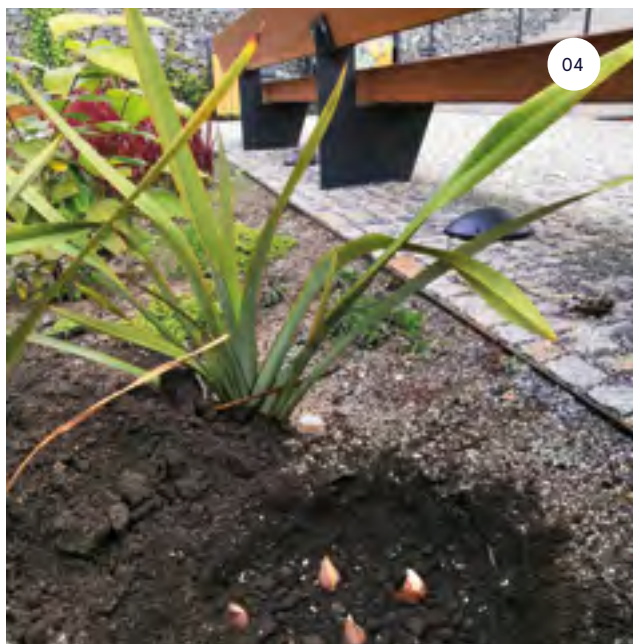
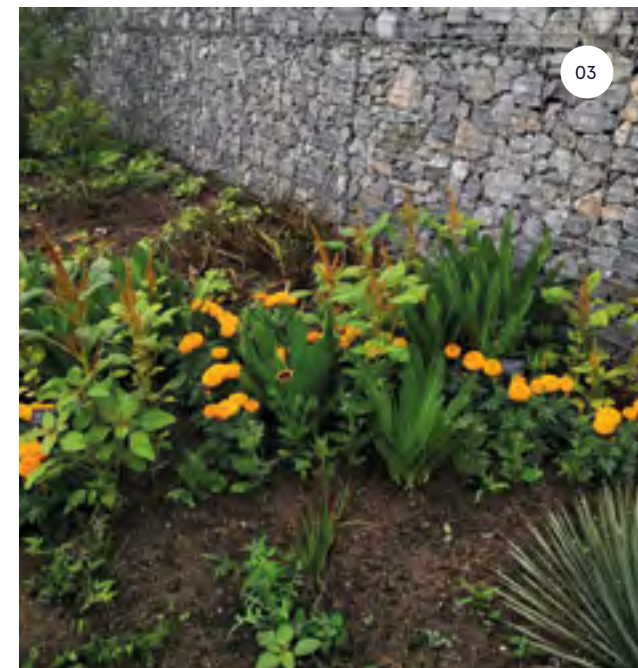

Okrasné terasy

Decorative Terraces

V rámci stavby nového vstupního objektu pro návštěvníky v areálu u skleníku Fata Morgana vznikly v roce 2021 nové expoziční záhony na soustavě teras z gabionových opěrných zdí. Osazovací plán vytvořil ve spolupráci s odborným oddělením Ing. Jiří Martinek, Ph.D., ze Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Navržená vegetace zahrnuje mikroklimaticky adekvátní rostliny doplněné o vybrané exotické druhy. Na ploše bezmála 500 m² orientované k jihu se tak představují především teplomilné, až suchovzdorné rostliny, reagující na globální změnu klimatu.

During the building of a new entrance area for the visitors near the Fata Morgana Greenhouse, new exhibition beds were created in 2021 on the terraces made of gabion retaining walls. The installation plan was created Jiří Martinek, Ph.D., from the Faculty of Horticulture, Mendel University in Brno, in cooperation with the expert department. The projected vegetation includes microclimatically adequate plants, together with several exotic species. On an area of almost 500 m² facing south, warmth-loving to dry-hardy plants will grow, responding to the global climate change.

01-02 | Mezi výsadbami trvalek a exotických rostlin barevně svítí pruhy letniček nebo dosen (*Canna*)

03 | Pruh letniček se zlatožlutými květy je doplněn exoticky vypadající chocholaticí (*Eucomis*)

04 | Na nové expoziční záhony na soustavě teras bylo vysazeno 1000 nových jarních cibulovin

Exotický vzhled výsadbám dodávají vybrané druhy rostlin ze subtropických oblastí světa, které v našich podmínkách snášejí i větší poklesy teplot pod bod mrazu. Mezi ně patří nepřehlédnutelné juky (*Yucca*), banánovníky (*Musa*) a mnohokvěty (*Kniphofia*). Základ expozičních záhonů však představují suchomilnější trvalky, jako je pupalka (*Oenothera*), třapatka (*Rudbeckia*), kosatec (*Iris*), denívka (*Hemerocallis*) či pryšec (*Euphorbia*), půdopokryvné rostliny z rodu bedrníčka (*Acaena*) a mateřídouška (*Thymus*) v kombinaci s okrasnými trávami (*Panicum*, *Molinia*, *Imperata*). Záhony s vytrvalými rostlinami jsou od sebe vždy odděleny pásem každoročně se obměňujících rostlin, kde se střídá monokulturní výsadba dosen (*Canna*) a letniček. Pro jarní efekt byla expozice doplněna cibulnatými a hlíznatými druhy rostlin, jako je šafrán, řebčík, narcis či tulipán. Gabionové stěny časem pokryjí pnoucí a přepadavé dřeviny, např. *Jasminum*, *Parthenocissus* či *Clematis*.

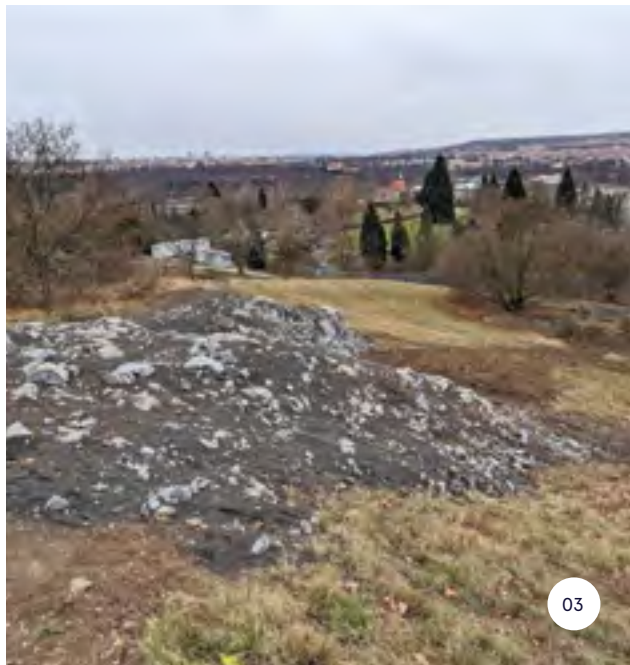
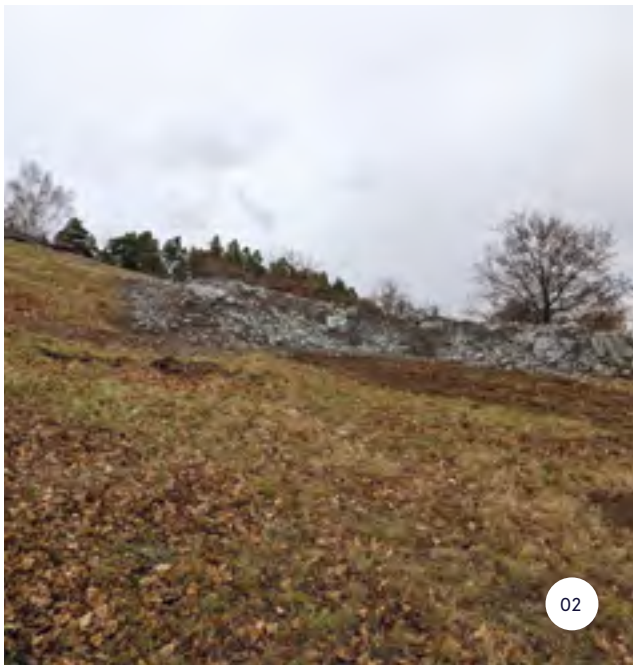
Expozice ohrožených druhů

Expositions of Endangered Species

V západní části expozičního celku Stráň souběžně s úvozovou cestou se připravují ukázky biotopů ohrožených druhů rostlin. Do prostoru, kde se cenné partie trojské stepní květeny střídaly s málo hodnotnými, na živiny bohatšími travními porosty, je situováno několik zcela nových biotopů. Je snaha, aby jejich zasazení do terénu bylo co nejméně násilné a aby po finálním osazení působila celá expozice co nejpřirozeněji. V roce 2022 proběhne odplevelení a první osazení nově vytvořených ploch, dosažení přírodního vzhledu se dá očekávat v horizontu dvou až tří let. Celý prostor bude doplněn informačními tabulemi, které návštěvníky seznámí s vzácností a zranitelností prezentovaných ohrožených biotopů.

In the western part of the Slope, samples of habitats of endangered plant species are being prepared alongside the road. Several completely new habitats are situated in the area of the valuable Troja steppe flora, interspersed with low-value, nutrient-rich grasslands. Their presence in the field, as well as the whole exhibition area, should be as natural as possible. In 2022, weeding and the first planting of the newly created areas will take place; the natural appearance should be achieved within two to three years. Information boards will cover the whole area, presenting the rarity and vulnerability of the endangered habitats to the visitors.

01 | Koniklec luční načernalý je vzácný druh teplých a suchých strání, který je přítomný i v Praze. Rostliny z trojských skal uchováváme i v naší zahradě

02 | Celkový pohled na skalku dolního Povltaví

03 | Detailnější pohled na skalku dolního Povltaví

04 | Budování expozice slatiniště

05 | Pohled na dokončené slanisko přes hadcovou skalku

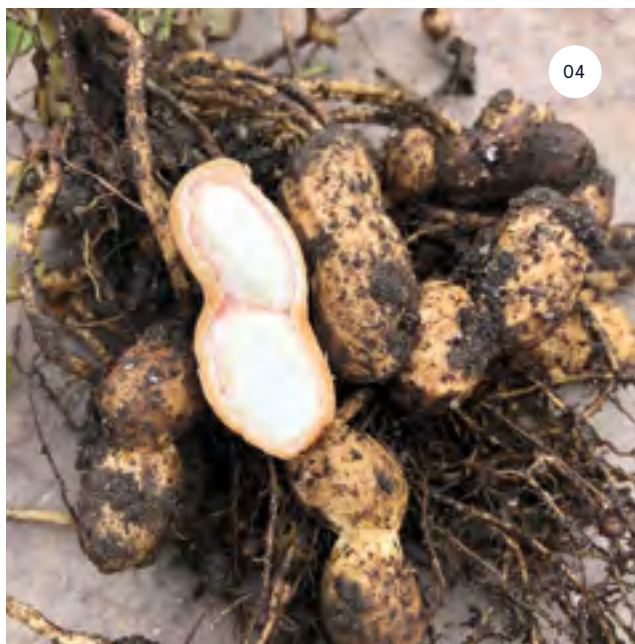
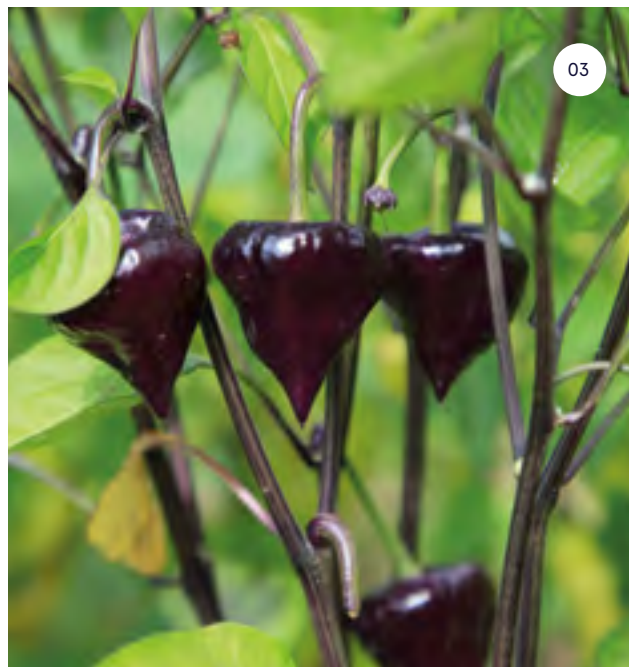
Pro nově vznikající expozici je důležité zejména uchování a zvýraznění místních stepních prvků, kde na živinami chudších substrátech rostou cenná společenstva s trávničkou obecnou a pavincem horským. Výše na svahu je pak doplňují i paličkovec šedavý, ostřice nízká a fragmenty vřesoviště. Těmto místům se stavební úpravy v areálu zahrady plně vyhnuly. Mezi nimi pak vznikly dva mokřadní biotopy, a sice slanisko a slatiniště, oba se snahou o vytvoření půdních podmínek co nejbližších přirozenému prostředí těchto extrémních stanovišť. V dolní části je rozsáhlá hadcová skalka. Hadce jsou s ohledem na svou toxicitu pro rostliny rovněž extrémním typem biotopu. Hadcový materiál jsme získali z Kamenolomu Bernartice, a to díky vstřícnosti pracovníků včetně skrývkových půdních vrstev. Výše ve svahu jsme pak vybudovali poměrně rozsáhlou skalku Dolního Povltaví, která má být ukázkou velmi blízkých stanovišť údolí Vltavy z Podhoří a Baby. Ještě nad ní se pak nachází biotop odpovídající stepím Českého středohoří, kde jsme jako podkladový materiál využili čedič z lomu Dobkovičky.

Plodiny Nového světa

New World Crops

Od léta do pozdního podzimu patří k nejatraktivnějším expozicím Horní zahrady tzv. Americké pole. Návštěvníci se mohou vydat bujným porostem a zelenými koridory a postupně objevovat užité rostliny Jižní, Střední i Severní Ameriky. V roce 2021 přibyla velká pergola na pěstování tykví, pole prozářil živý ornament „mexického slunce“ tvořený kultivary paprik a celkově se obohatil sortiment pěstovaných plodin. Poprvé jsme vystavili některé ovocné druhy a v rámci programu Jedovaté sezóny jsme zvýraznili jedovaté užité rostliny.

From summer till late autumn, the American Field is one of the most attractive exhibition areas in the Upper Garden. Visitors can walk through lush vegetation and green corridors and gradually discover the utility plants of South, Central and North America. In 2021, a large pergola for pumpkin growing was added, the field was illuminated by a living ornament of the "Mexican Sun" made of pepper cultivars, and the range of cultivated crops generally expanded. For the first time, we exhibited some fruit species and, as part of the Poisonous Season program, we highlighted poisonous utility plants.

-
- 01 | Velmi výnosnou, zatím méně známou zeleninou je v našich podmínkách ačokča (*Cyclanthera brachybotrys*). Její plody se konzumují zcela nezralé
 - 02 | Netradiční plodovou zeleninou je i u nás snadno pěstovatelný čajot (*Sechium edule*), tykvovitá rostlina původem z Mexika
 - 03 | Léto a začátek podzimu prozáří na poli různobarevné kultivary paprik, jako například oblíbené 'Purple Ufo'
 - 04 | Lusky podzemnice olejné (*Arachis hypogaea*) dozrávají pod povrchem půdy
 - 05 | Konstrukce pro americké povijnice a lagenárie svým tvarem odkazuje na tradiční teepee původních obyvatel Severní Ameriky
-

Expozici Plodin Nového světa jsme poprvé představili v roce 2017 u příležitosti celosezónní akce Americký rok. Výsadba užitkových rostlin amerického původu byla zrealizována na místě původní prárie, kterou bylo nutné po několika letech rekultivovat. Pro velký ohlas návštěvníků se pole s užitkovými druhy v následujících letech na místo vrátilo a v roce 2021 bylo zařazeno k trvalým expozicím zahrady. Americké pole má sezónní charakter, osazuje se po druhé polovině května a každoročně se mění svým uspořádáním i skladbou pěstovaných rostlin. Představujeme zde společně rostliny z mírného pásu, subtropů i tropických hor, a to včetně u nás dosud prakticky neznámých plodin. V expozici je k vidění asi 150 druhů a kultivarů rostlin s jedlými hlízkami, plody, semeny či listy, rostlin poskytujících léčiva, barviva, vlákna nebo olej. Bohatá je zejména naše kolekce okopanin, ale i léčivých a aromatických rostlin.

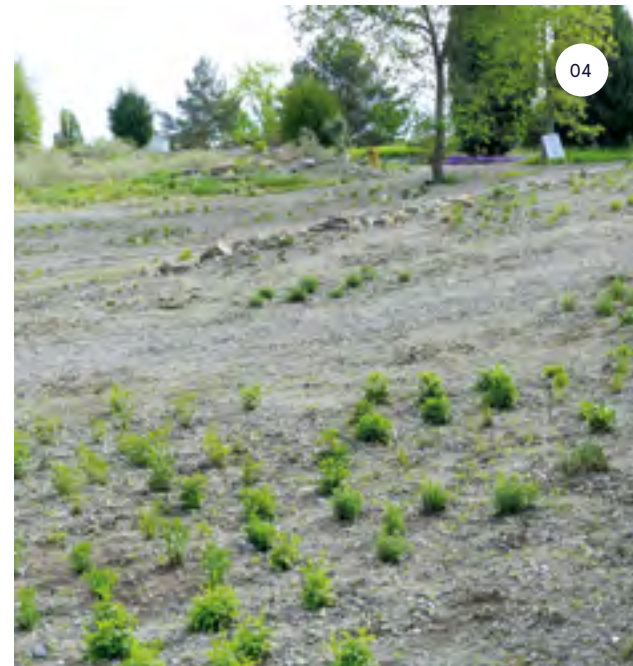
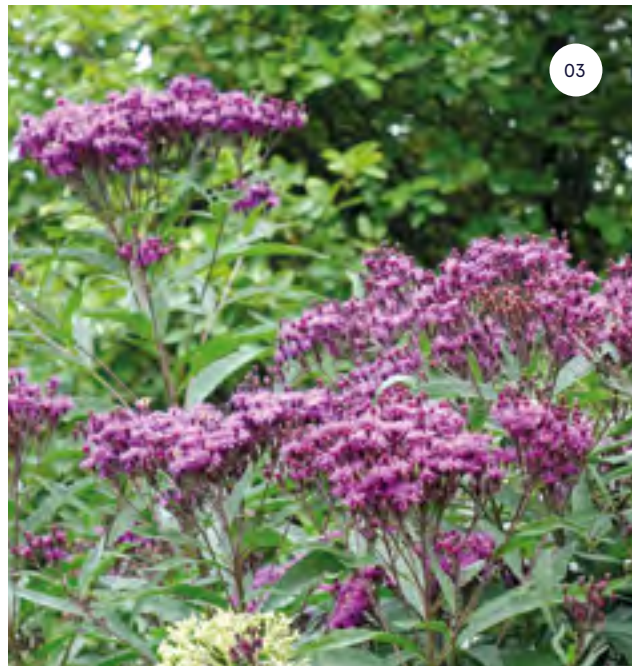
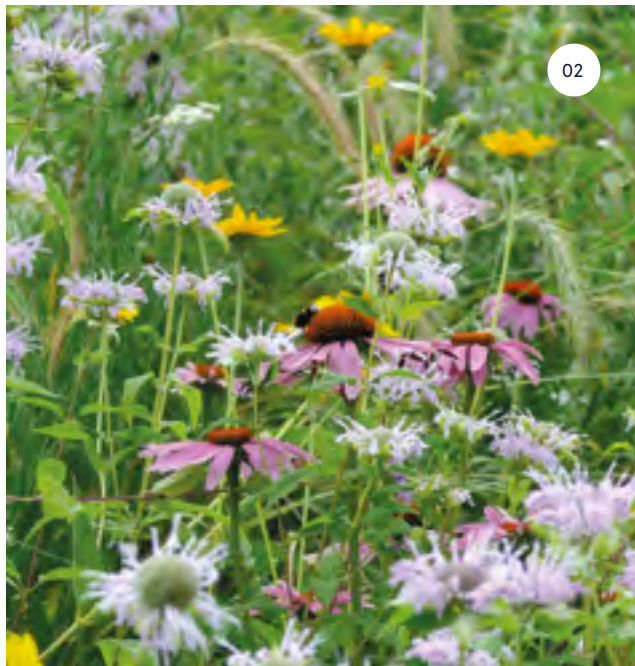
Trvalky a trávy severoamerických prérií

Perennials and Grasses of North American Prairies

Na ploše téměř 2000 m² byla počátkem roku 2021 založena nová expozice trvalek a trav severoamerických středně a vysokostébelných prérií. Nová plocha je součástí geografických expozic severoamerické flóry a bezprostředně navazuje na výsadbu trvalek a trav krátkostébelných prérií a rovněž na expozici Severoamerická polopoušť, která je v její blízkosti. Samotná výsadba nové expozice začala na jaře 2021 a do podzimu zde bylo vysazeno na 120 taxonů prérijních bylin a trav. V současnosti jsou osazeny zhruba dvě třetiny a zbylá část bude dokončena v průběhu roku 2022.

In the beginning of 2021, a new exposition of perennials and grasses of North American medium and tallgrass prairies was established in an area of almost 2,000 m². A part of the North American flora exhibition, the new area is directly linked to the exhibitions of perennials and grasses of shortgrass prairies, and of the North American Semi-Desert. The planting of the new area began in the spring of 2021, and by autumn, 120 taxa of prairie herbs and grasses were planted. About two thirds are planted by now; the remaining part will be completed during 2022.

-
- 01 | *Ratibida pinnata* je jedním z typických druhů vysokostébelných prérií východu Severní Ameriky
- 02 | Kvetoucí okraj prerie v létě
- 03 | *Vernonia gigantea* patří mezi velmi vysoké byliny severoamerických prérií. Dorůstá výšky přes 3 m a nakvétá ve druhé polovině léta
- 04 | Nová expozice prerie krátce po první výsadbě v polovině května
-

Novou expozici tvoří převážně botanické druhy prérií, pasek a křovin ze středních až východních oblastí Severní Ameriky. V řadě případů se jedná o sběrové položky z přírody, získané na expedici v roce 2019 nebo výměnou s jinými botanickými zahradami. Návštěvníci zde budou mít možnost setkat se i s opravdovými prerijskými obry, jako jsou někteří zástupci rodů *Silphium* (zejména *S. laciniatum* a *S. terebinthinaceum*), *Vernonia* (*V. gigantea*, *V. noveboracensis*, *V. fasciculata* aj.) a *Eupatorium* (*E. purpureum*). Nechybí samozřejmě ani vysoké prerijské trávy jako *Andropogon gerardii*, *A. hallii*, *Sorghastrum nutans*, *Panicum virgatum* a *Saccharum giganteum*.

Mimo zmíněné druhy je zde dále vysazeno několik zlatobýlů (*Solidago*), hvězdnic (*Aster*), shorakvěťů (*Liatris*), slunečnic (*Helianthus*), zavinatek (*Monarda*), třapatek (*Rudbeckia*), třapatkovek (*Echinacea*) a mnoho dalších. Z novějších přírůstků pak např. málo pěstovaná *Verbesina virginica* či rovněž velmi málo obvyklá botanická plamenka *Phlox paniculata*. Tu obvykle návštěvníci znají v podobě nejrůznějších zahradnických kultivarů. Čistě botanický druh se pěstuje velmi vzácně. Celá výsadbá je řešena jako volněji pojaté záhony, kde se mezi sebou prolínají větší či menší skupiny tvořené jednotlivými druhy trvalek a trav. Samotné prerijské trávy jsou zde zastoupeny asi z jedné třetiny. Po zapojení rostlin a během vegetace by měl mít návštěvník dojem víceméně souvislého, postupně kvetoucího porostu, jehož okrasný efekt trvá dlouho do podzimních měsíců.

Expozice okrasných trav

Decorative Grasses

Na přechodu mezi nově otevřeným vstupem do skleníku Fata Morgana a pěstitelským zázemím botanické zahrady vznikla počátkem léta 2021 nová expoziční plocha zaměřená na prezentaci nejrozličnějších druhů a odrůd vytrvalých okrasných trav, tzv. trávoviště. Je zde zatím vysázeno na 50 druhů a odrůd trsnatých trav, především takových, které jsou hojně využívány v zahradní tvorbě.

A new exhibition area, called The Lawn, was established between the new entrance to the Fata Morgana Greenhouse and the growing facility in early summer 2021. Its main purpose is the presentation of various species and varieties of perennial decorative grasses. So far, 50 species and varieties of tussock grasses have been planted, especially those that are widely used in gardening.

- 01 | Trávoviště doplněné hvězdicovitými trvalkami
- 02 | *Bouteloua curtipendula* je typickou trávou severoamerických prérií. Velmi dobře snáší sucho a lze ji použít jako součást trvalkových výsadeb
- 03 | *Pennisetum orientale* 'Karley Rose' patří mezi odrůdy, které velmi dlouho kvetou. První květenství se objevují již během června a kvetení končí až v říjnu. Jde o kultivar, který mimořádně dobře snáší sucho
- 04 | *Bouteloua gracilis* 'Blonde Ambition' je zatím málo pěstovanou novinkou v sortimentu okrasných trav. Vyniká velmi světlými, téměř žlutými, stébly a květenstvími

K vidění je zde například část bohatého odrůdového sortimentu ozdobnice čínské (*Miscanthus sinensis*), prosa prutnatého (*Panicum virgatum*) či bezkolence rákosovitého (*Molinia arundinacea*). Nechybí ani ukázka velmi mohutných trav, jako jsou trstí rákosovitá (*Arundo donax*), pampové trávy (*Cortaderia selloana*) či vzácněji pěstovaný třtinovec jižní (*Saccharum ravennae*). Jsou zde rovněž vysazeny novinky odrůdového sortimentu rodu vousatice (*Andropogon*), a to především červenolisté odrůdy *A. gerardii* 'Blackhawk' a 'Red October'. Nové jsou rovněž odrůdy *Andropogon hallii* 'Purple Konza' a 'Yellow Konza', které vynikají načervenalé či žlutě zbarvenými stonky. Vyšší druhy a odrůdy trav tvoří střed výsadby, její okraje pak spíše nižší druhy, jako např. *Bouteloua gracilis* 'Blonde Ambition', *Pennisetum orientale* 'Karley Rose' a několik druhů a odrůd kostřav (*Festuca*). Trávoviště je rovněž doplněno o několik odrůd baptisií (*Baptisia*) a také vyšších hvězdicovitých rostlin (*Rudbeckia laciniata*, *Silphium integrifolium*, *Helianthus microcephalus* aj.). Pro jarní efekt pak byly vysazeny narcisy a okrasné česneky. Samotný okrasný efekt trav nastupuje postupně od počátku léta, kdy nakvétají nejranější druhy, a trvá dlouho do podzimu, kdy plochu zdobí již odkvetlé vysoké trsy, které zde vytrvají až do jara.

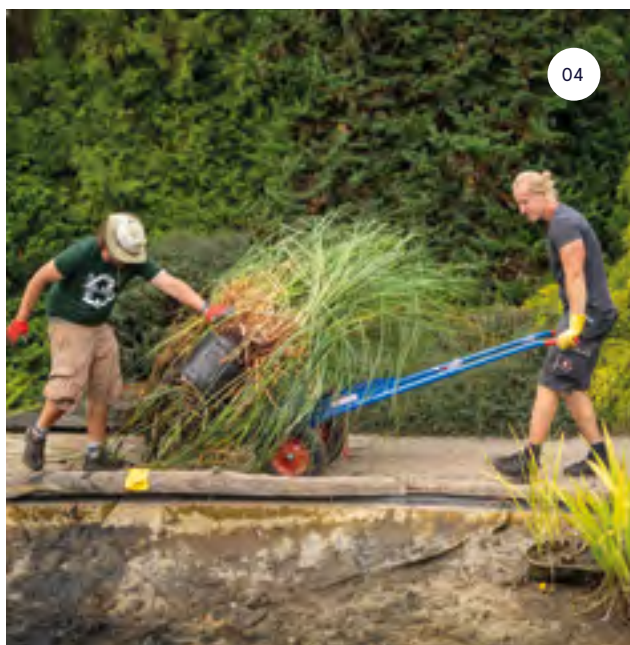
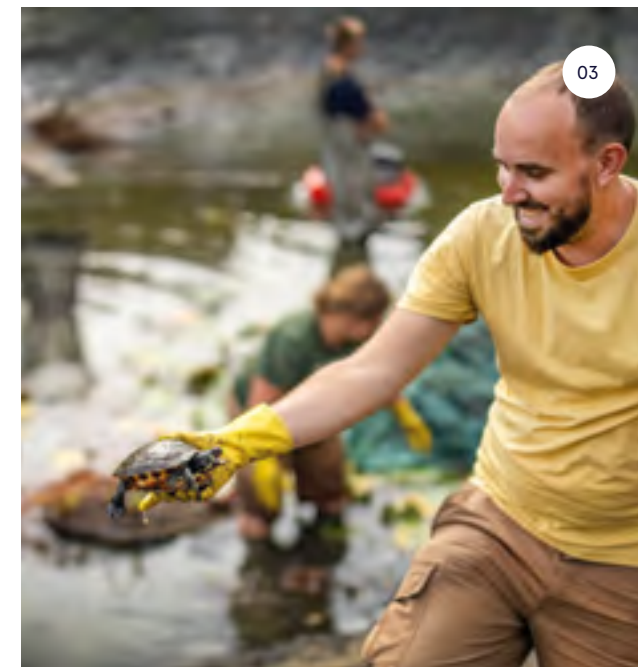
Revitalizace Jezírka

Revitalization of the Pond

V oblasti Horní zahrady se nachází největší vodní plocha v areálu. Jde o jezírko, které představuje středoevropskou vodní a mokřadní květenu. Po mnoha letech už došlo k zabahnění jezírka a také nadměrnému zarybnění, a tak bylo nutné naplánovat jeho vyčištění a úpravu. Jezírko muselo být zcela vyprázdněno, vyčištěno a znovu napuštěno. Samotná akce proběhla v září 2021 a svým rozsahem se ukázala jako mnohem náročnější, než jsme předpokládali. Úplné odbahnění nakonec znamenalo výrazné pracovní nasazení mnoha zahradníků, kteří si zaslouží velké ocenění za splnění tohoto úkolu. Nyní je jezírko opět s čistou vodou a bez ryb. Tento stav by měl několik roků vydržet.

The largest water space in the area is located in the Upper Garden - the Pond with the Central European water and wetland flora. After many years, the pond became muddy and overfished, so it was necessary to plan its cleaning and renovation. The pond had to be completely emptied, cleaned and refilled. The works took place in September 2021, and were much more demanding than expected. In the end, complete mud removal required hard work of many gardeners, who deserve great praise for fulfilling this task. Now the lake is clear again, and there are no fish in it. This situation should last for several years.

- 01 | Vodní rostliny rostou doslova jako z vody, i v dřívějších letech jsme odstraňovali stovky kil nadměrně narostlých rostlin, ale až v roce 2021 jsme se dostali i na dno
- 02 | Pod romantickou hladinou se v posledních letech již skrýval bohatý živinový koktejl

- 03 | Želvy nám do jezírka žel průběžně vysazují nezodpovědní návštěvníci, proto se snížil výskyt obojživelníků, zejména pulců, v posledních sezónách
- 04 | Mnohé trsnaté rostliny za ty roky na místě výrazně zmohtněly

Všechny rostliny byly z Jezírka vybrány a přesazeny do nového substrátu, mnohé z nich i částečně zredukovány. Osekávání ostřic, skřípinců, orobinců, ale i leknínů byla rovněž náročná činnost, stejně jako manipulace s těžkými a zablácenými květináči. V prvním roce bude Jezírko méně zarostlé, ale většina rostlin má schopnost ho poměrně záhy znovu zaplnit. Těšit se lze na kvetoucí stulíky, lekníny a plavíny, v příbřeží pak na kosatce, šmel nebo pryskyřník velký. Vrátila se i početná skupina domácích mokřadních ostřic, zastoupeny jsou i všechny domácí druhy orobinců.

02 | Rozvoj
Pro návštěvníky

Development
For Visitors

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Vstupní areál Fata Morgana

Fata Morgana Entrance Area 34 – 35

Výstavní pavilon

Exhibition Pavilion 36 – 37

Mobiliář

Garden Furniture 38 – 39

Vstupní areál Fata Morgana

Fata Morgana Entrance Area

Nový vstupní areál u tropického skleníku Fata Morgana se pro návštěvníky otevřel koncem května 2021. Tato stavba je jedním z projektů botanické zahrady, jejichž cílem je zvýšit komfort návštěvníků a poskytnout jim moderní a kvalitní zázemí s občerstvením a toaletami. Dále umožňuje pohodlný přístup ke skleníku Fata Morgana. Stavbu tvoří vstup pro návštěvníky s pokladnami, restauraci s venkovní terasou, jejíž součástí je přednášková místnost, prostor pro posezení a veřejné WC. Z areálu u skleníku Fata Morgana bude do budoucna možné přejít do dalších částí botanické zahrady. Stavba spojujícího přemostění bude zahájena v roce 2022.

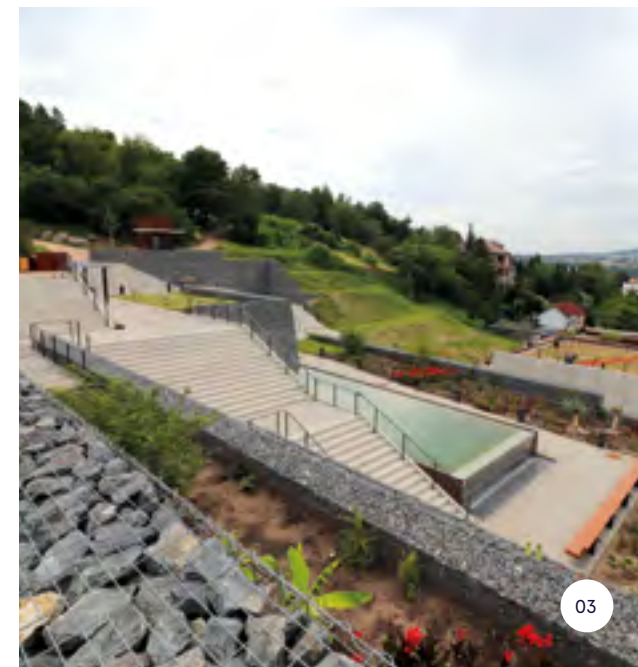
A new entrance area at the Fata Morgana Tropical Greenhouse was opened for visitors in the late May 2021. It's one of the garden's projects that should increase the comfort of visitors, providing modern and quality facilities with refreshments and toilets. Furthermore, it provides convenient access to the Fata Morgana Greenhouse. The area consists of an entrance for visitors with cash registers, and a restaurant with an outdoor terrace, which includes a lecture room, a seating area and a public toilet. In the future, it will be possible to walk from the area near the Fata Morgana Greenhouse to other parts of the botanical garden. The building of the connecting footbridge will begin in 2022.

01

02

03

01 | Noční průhled k výtahu s designovými světelnými prvky
 02 | Komunikační propojení teras u skleníku Fata Morgana
 03 | Celkový pohled na vstupní areál s vodní plochou

04 | Terasy jsou díky své expozici vhodné pro pěstování exotických dřevin, jakou je například albizie růžová (*Albizia julibrissin*), se kterou se setkáme spíše v přímořských letoviscích

Poloha a význam vstupního areálu jsou určeny především umístěním skleníku Fata Morgana v této části botanické zahrady, ale i významem orientace na přilehlou městskou část Troja. Svažité území před skleníkem dostalo svébytnou parkovou úpravu a vlastní zázemí. Pozemek je od ulice Trojská pohledově oddělen sadovými úpravami a plynule navazuje na obslužnou veřejnou komunikaci s parkovištěm. Vstupní areál u skleníku Fata Morgana bude v budoucnu komunikačně spjatý s ostatními částmi botanické zahrady – od skleníku povede cesta propojující tento areál s centrální částí botanické zahrady a dále se vstupem od sídliště Bohnice.

Záměrem bylo vytvořit v předpolí skleníku Fata Morgana neutrální, horizontálně členěnou podnož se zahradními úpravami, tvořícími soustavu vzájemně propojených pobytových teras. Při řešení komunikačních napojení byl kladen důraz na zpřístupnění expozice pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace. Z hlediska použitých materiálů bylo cílem návrhu podpořit jedinečnou moderní architekturu skleníku použitím tradičních materiálů a výrazných ploch zeleně.

04

Výstavní pavilon

Exhibition Pavilion

V létě roku 2021 jsme zahájili práce na komplexu dvou nových objektů v Ornametální zahradě, jež by podle záměru výstavby měly sloužit jako multifunkční výstavní sál a budova zázemí pro zaměstnance botanické zahrady. Objekty jsou propojeny s pokladnami a vstupem a obklopují shromažďovací prostor určený pro venkovní společenské a kulturní aktivity, navazující i na provoz okolních partií Ornametální zahrady. Na začátku roku 2021 proběhla soutěž na zhotovitele této stavby a následně započaly stavební práce.

The works on two new buildings in the Ornamental Garden started in the summer of 2021. According to the project, they should be used as a multifunctional exhibition hall and a facility the garden employees. The buildings are connected with the cash register area at the entrance, and surround the meeting area designed for outdoor social and cultural activities, adjacent to the surrounding parts of the Ornamental Garden. At the beginning of 2021, a competition was held for the contractor of this area, and then the building started.

01 | Průběh stavby – pohled na výstavní pavilon
 02 | Celková vizualizace areálu u výstavního pavilonu

03 | Pohled na zázemí s pokladnami
 04 | Pohled na výstavní pavilon z Ornametální zahrady

První, víceúčelový objekt je jednopodlažní se suterénem. Jeho ústředním prostorem je výstavní sál, který svojí kapacitou a technickým vybavením moderními technologiemi nabídne ideální místo pro konání prezentací a výstav. Poslouží také k příležitostnému pořádání komerčních akcí. Venkovní terasa zajistí rozšíření výstavního prostoru do klidové části zahrady u jezírka.

Druhý objekt, zázemí pro zaměstnance, je protáhlý, jednopodlažní objekt se suterénem. Severní strana, přilehlá k vydlážděné ústřední ploše areálu, bude sloužit návštěvníkům. U vstupu je umístěna prodejna, ve které bude zajištěn prodej jak vstupenek, tak suvenýrů či vína a přebytků sbírek zahrady. Chybět nebude občerstvení a sociální zařízení. Na odvrácené jižní straně objektu budou provozní vstupy. Terénní uspořádání umožní zahradníkům a pracovníkům údržby odtud sestoupit do suterénu. Oba objekty jsou navrženy tak, aby se v rámci okolních expozic neuplatňovaly příliš výrazně nebo rušivě. Design staveb včetně použitých povrchových materiálů z nich činí spíše pozadí pro dominantní popínavou zeleň. Lehkost staveb dodává velkoplošné prosklení některých stěn. Oba objekty propojuje lehká pergola a navazuje na ně klidová zóna s jezírkem.

Nový areál zapadá do konceptu této části botanické zahrady a harmonicky doplňuje okolní výstavbu.

Mobiliář

Garden Furniture

Stávající prvky mobiliáře v zahradě již dosluhovaly a bylo nutné je vyměnit. Vzhledem k tomu, že se v minulosti dokupovaly výrobky od různých firem či umělců, rozhodli jsme se sjednotit prvky v celém areálu do jednotného vzhledu. Už v roce 2020 jsme proto oslovili projekční kanceláře, aby pro nás navrhly mobiliář, který by byl materiálově i designově v harmonické jednotě s nově vybudovaným navigačním a informačním systémem. V roce 2021 jsme tyto prvky instalovali.

Some parts of the garden furniture were already worn had to be replaced. In the past, different products were purchased from different companies or artists; now we've decided to give uniform design to the whole area. In 2020, we asked several project designers for garden furniture projects that would correspond, in terms of both material and design, to the new navigation and information system. The new parts were installed in 2021.

01

02

03

01 | Velký informační systém
02 | Střední informační systém

03 | Nové lavičky u expozice Kosatců
04 | Nový mobiliář v zahradě – Ornametální zahrada

Na základě našeho požadavku byly navrženy komfortní lavice a odpadkové koše. Nosná konstrukce je z ocelových profilů matné černé barvy. Výplň je pak z dubových prken a hranolů opatřených olejovou lazurou. Výroba těchto prvků v počtu 100 kusů od každého druhu započala v zimě 2020 a byla dokončena v prvním čtvrtletí roku 2021. Následně probíhalo usazování mobiliáře v rámci areálu zahrady a odstraňování stávajících prvků. Ve většině případů bylo nutné ukotvení do betonových patek a spolu s tím byly vytvořeny odpočinkové zálivy s dlážděným či mlatovým povrchem. Po instalaci jsme dostali od návštěvníků mnoho pozitivních ohlasů. V následujících letech nás čeká obnova dalších prvků v zahradě, a to židlí, stolů či lehátek.

04

02 | Rozvoj

Rozvoj infrastruktury

Development
Infrastructure Development

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Závlahové systémy
Irrigation Systems42 – 43

Přístupová schodiště na Vinici sv. Kláry
Access Staircases on St. Claire’s Vineyard44 – 45

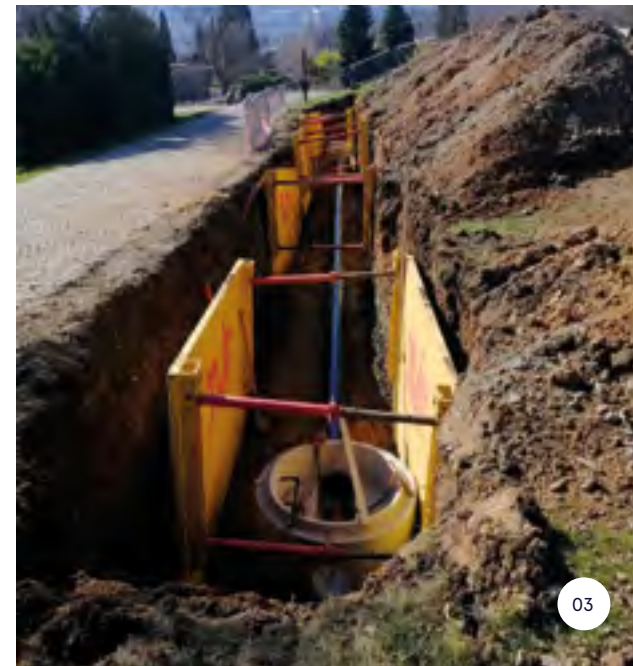
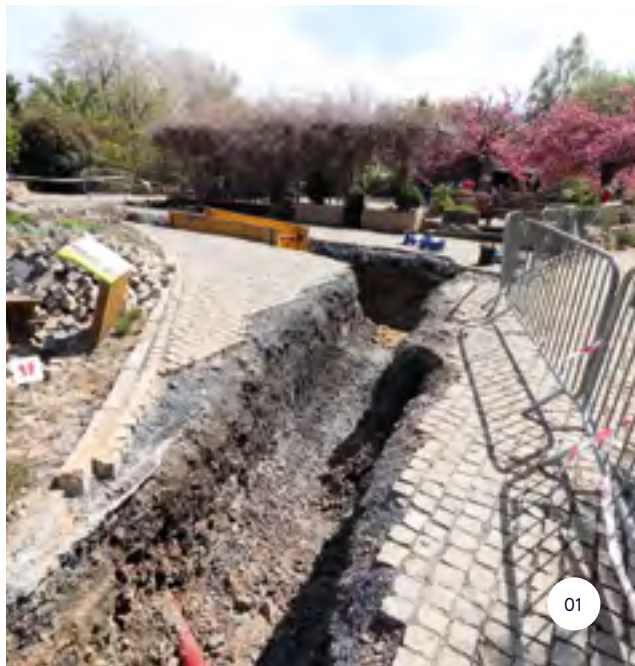

Závlahové systémy

Irrigation Systems

V návaznosti na budovaný vltavský vodovodní přivaděč, jehož stavitelem je hlavní město Praha, bylo nutné dostavět páteřní rozvody sítí uvnitř areálu. V roce 2020 došlo k propojování vodovodních sítí v rámci Horní zahrady a v roce 2021 pak následovalo přivedení závlahové vody do střední a dolní části areálu zahrady.

In connection with the Vltava water supply system, now being built by the City of Prague, it was necessary to complete the core utility networks within the area. The water pipelines within the Upper Garden were interconnected in 2020, and irrigation water was brought to the middle and lower part of the garden in 2021.

01 | 02 | 03 | Realizace závlah v dolní části botanické zahrady

04 | Funkční závlahy na Pivoňkové louce

Součástí této náročné etapy bylo vybudování centrálního koridoru vedoucího od vodojemu směrem k Ornametální zahradě a zde v oblasti u bistra propojení s již vybudovanými trasami. V tomto důležitém koridoru byl veden jak užitkový, tak i pitný vodovod, dále pak splašková kanalizace. Vzhledem k tomu, že největší finanční nároky této akce spočívaly ve výkopových pracích, usadili jsme do této páteřní trasy i kabelové trasy pro budoucí rozvody silnoproudých a slaboproudých sítí pro zkapacitnění a zokruhování prvků v této centrální části. Kvůli vládním opatřením, která na začátku roku platila, byla zahrada kompletně uzavřená a my jsme mohli nejnáročnější výkopové práce bez problémů realizovat.

Poslední etapou je rozvedení nové závlahy v oblasti vinice. Vinice byla již dříve zavlažována zejména v horní části pomocí pitné vody, avšak závlhka byla aplikována jen u odrůd, které to více vyžadují. Vzhledem ke klimatickým podmínkám panujícím v posledních letech docházelo k usychání odolnějších odrůd. Z tohoto důvodu jsme tedy na podzim roku 2021 zahájili výstavbu nové kapkové závlahy pro celou vinici, napojené v horní části na vnitroareálové páteřní rozvody závlhkové vody. Tato stavba bude dokončena na jaře 2022.

Přístupová schodiště na Vinici sv. Kláry

Access Staircases on St. Claire's Vineyard

Na Vinici sv. Kláry se nachází celkem sedm obslužných schodišť. Tato schodiště byla původně zhotovena z masivních žulových kvádrů různých tvarů a výšek, které byly na sebe naskládány. Chůze po nich byla velice obtížná, a v mnoha místech až nebezpečná. Šlapáky měly rozrušený povrch a někde se bortily. Jelikož jejich celkový stav byl špatný a mohl ohrožovat bezpečnost zaměstnanců, přistoupili jsme v roce 2021 k jejich opravě.

There are seven staircases in St. Claire's Vineyard. These staircases were originally made of massive granite blocks of various shapes and heights, stacked on top of each other. Walking on them was very difficult, and even dangerous in many places. The surface of the steps was often worn and deteriorated, some of them even collapsed. As their overall condition was poor and could endanger the safety of employees, we decided to repair them in 2021.

- 01 | Nově vybudované schodiště v horní části vinice
02 | Původní degradované schodiště
03 | Konstrukční systém nového schodiště
04 | Nové schodiště u korkového dubu

Na začátku roku 2021 byla rekonstruována dvě schodiště v horní části. Navržený konstrukční systém se osvědčil, a tak v létě byla vypracována projektová dokumentace řešící rekonstrukci zbývajících pěti schodišť. Po proběhlé soutěži na zhotovitele v listopadu započaly stavební práce, které potrvají až do prvního čtvrtletí roku 2022.

Jednotlivé schody jsou vytvořeny z ocelových pásnic vzájemně pospojovaných s výplní z žulové kostky melírové barvy. V horních partiích, které navazují na stávající cestní síť, je pak převýšení nad terénem dozděno z lomového kamene, na jehož vrchní části jsou přetaženy schody z ocelové pásoviny.

02 | Rozvoj Projekty

Development
Projects

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Vstupní pavilon Horní zahrada

Upper Garden Entrance Pavilion 48 – 49

Pueblo a vodní svět

Pueblo and the Water World 50 – 51

Japonské mlžné lesy

Japanese Cloudforest 52 – 53

Propojení areálu

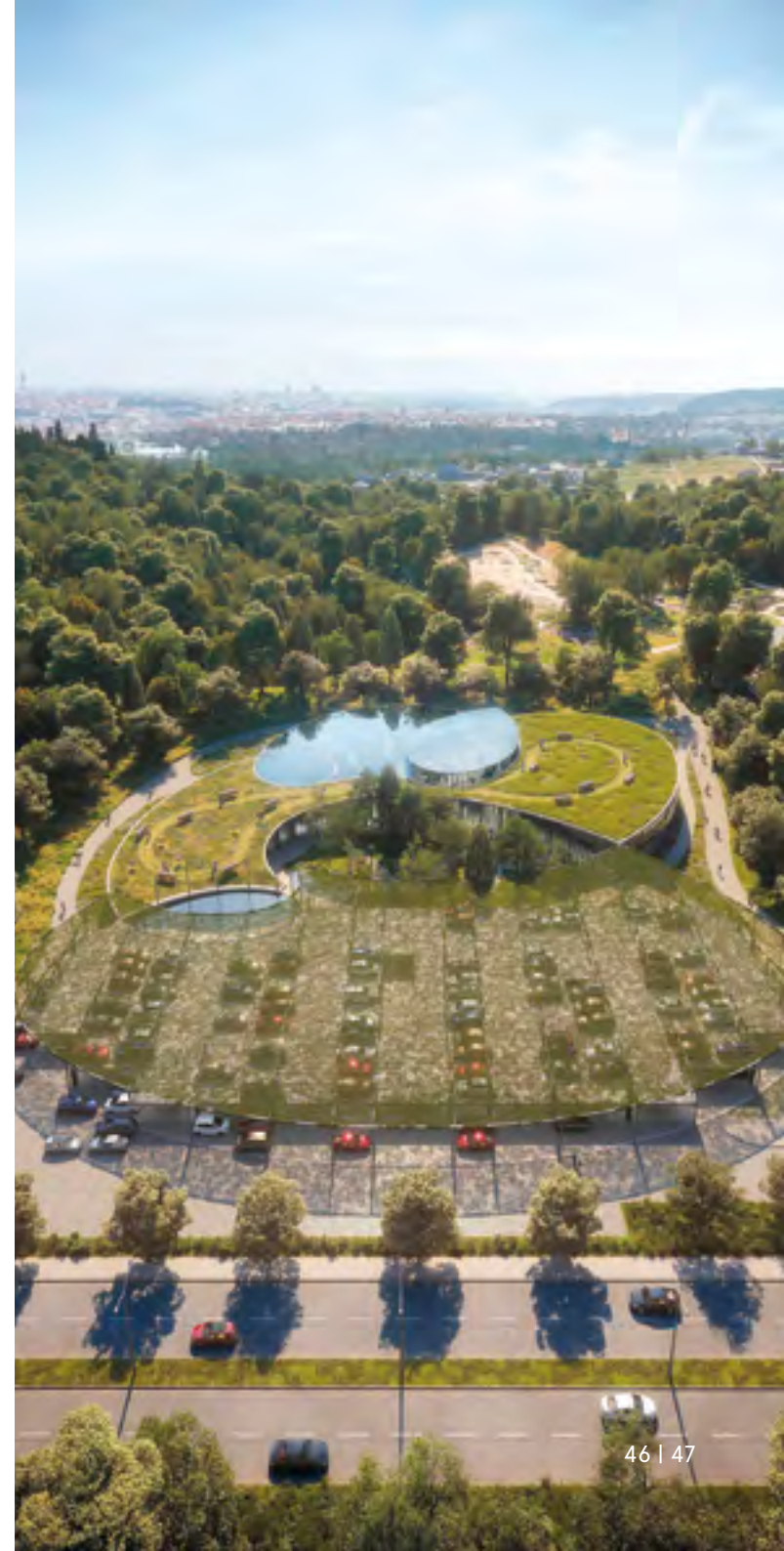
Connection of the Areas 54 – 55

Degustační prostor

Tasting Areas 56 – 57

Evoluční stezka

Evolution Path 58 – 59

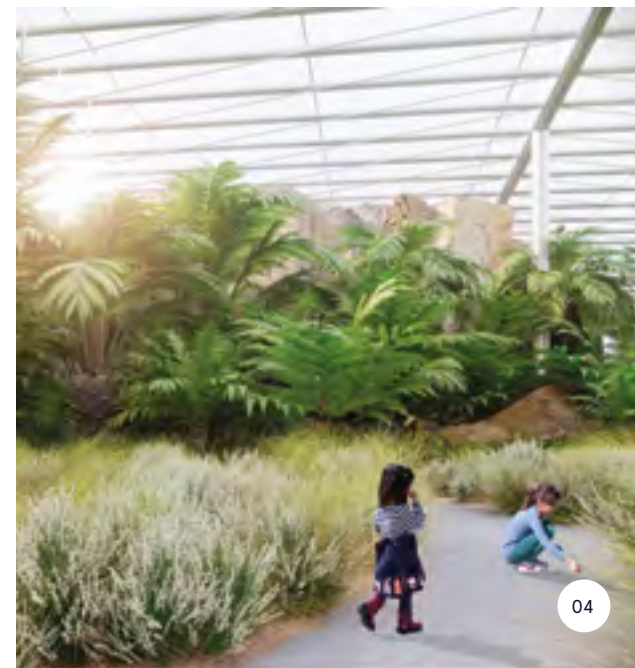
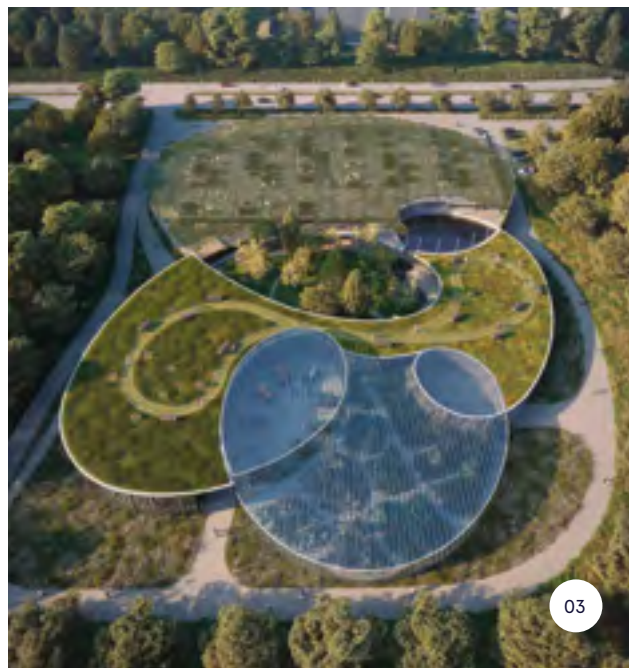
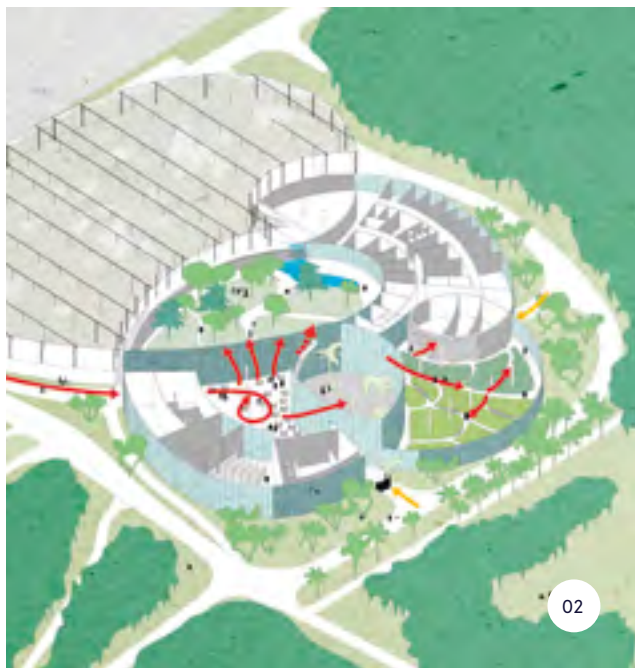

Vstupní pavilon Horní zahrada

Upper Garden Entrance Pavilion

V rámci rozvoje trojské botanické zahrady proběhla v roce 2017 architektonická soutěž, ze které byl vybrán návrh od ateliéru Zdeňka Fránka. Podle něj by v areálu Horní zahrady měl vzniknout nový objekt, který se stane hlavním vchodem a komfortním zázemím pro návštěvníky. V tomto multifunkčním pavilonu příchodí naleznou kavárnu, restauraci, obchod se suvenýry, přednáškový sál a mnoho dalšího. Součástí bude i administrativní zázemí.

As part of the development of the Prague Botanical Garden, an architectural competition took place in 2017, won by the design by Zdeněk Fránek's studio. The project involves a new building in the Upper Garden area, which will become the main entrance and a comfortable facility for visitors. This multifunctional pavilion will feature a café, a restaurant, a souvenir shop, a lecture hall and much more, including the office space.

01 | Pohled do atria vstupního pavilonu

02 | Plánek veřejně přístupných ploch a možný průchod návštěvníků

03 | Celkový pohled na nově navrhovaný areál

04 | Interiér expozičního skleníku

Stavba nového vstupního komplexu bude výjimečná svým křivkovitým půdorysem, který má přispět k harmonickému kontaktu mezi rostlinami, lidmi a architekturou. Zároveň bude důstojně prezentovat význam botanické zahrady a všechny její funkce (edukační, výstavní atd.). Součástí bude velký skleník a oranžerie sloužící k přezimování citlivých subtropických rostlin. Objekt bude sloužit též jako administrativní zázemí botanické zahrady, kterému bude vyhrazena východní část budovy se samostatným vchodem. Budou zde kanceláře kurátorů sbírek i ředitele zahrady, ale i provozní dílny, garáž a sklad přírodnin. Po zazeleněných střeších vstupního komplexu povede veřejně přístupná naučná stezka. Návštěvníci do hlavní budovy vejdou vchodem umístěným na její západní straně. Ve vstupní hale naleznou pokladnu s prodejnou květin a suvenýrů i hygienické zázemí. Z haly bude přístupná restaurace a kavárna a další veřejné prostory: knihovna a přednáškový sál. Prosklená fasáda nabídne výhled do vysokého subtropického skleníku, kde budou v zimě k vidění palmy a rostliny, které není možné v našich podmínkách zimovat venku. Po zbytek roku se zde budou konat nejrůznější komerční, kulturní a vzdělávací akce. Nízký skleník představí stálou expozici rostlin pocházejících z botanicky jedinečných oblastí Kapska a Kanárských ostrovů. Atrium umožní kontakt mezi vnitřní a vnější částí objektu a v letním období se stane místem pro venkovní posezení návštěvníků restaurace.

Na vstupní objekt bude navazovat relaxační plocha, která zároveň poslouží pro pořádání sezónních výstav a příležitostných akcí.

V roce 2021 jsme navázali na inženýrskou činnost spočívající v obstarání územního rozhodnutí. Z důvodu nutné změny trasování mimoareálové přípojky plynu a žádosti o nová stanoviska se územní řízení protáhne do roku 2022. Následně bude vypracována dokumentace pro stavební povolení.

Pueblo a vodní svět

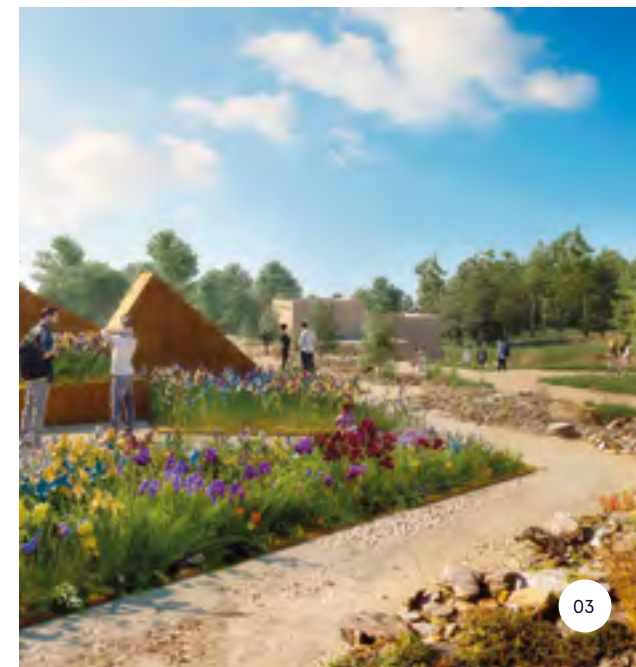
Pueblo and the Water World

V Horní zahradě, tedy v části areálu botanické zahrady, která se rozkládá za vstupem od sídliště Bohnice, je plánováno rozšíření vodních ploch a prvků. V současné době zde návštěvníci mohou vidět rašeliniště a volnou vodní hladinu Jezírka. Pro ucelené představení mokřadních biotopů bude v budoucnu expozice doplněna o další vodní prvky (prameniště, vodopád, vodní tok a další). V roce 2021 jsme vypracovali kompletní dokumentaci pro stavební povolení a na podzim zahájili inženýrskou činnost v podobě obstarání stavebního povolení. To bychom měli mít připraveno v prvním čtvrtletí 2022.

The expansion of water bodies and elements is planned in the Upper Garden, i.e. in the part adjacent to the Bohnice entrance.

At present, the visitors can only see the peatbog and the surface of the Pond. In the future, we will add water elements as a spring, watercourse, waterfall and a lake for comprehensive presentation of wetland habitats. In 2021, we prepared the building permit documentation, and in autumn we started engineering activities to obtain the building permit, which we should receive in the first quarter of 2022.

01 | Celkový pohled na expozici Pueblo a vodní svět
 02 | Indiánské pueblo s vodopádem a vodním světem

03 | Expozice Kosatců
 04 | Celková situace

Nové vodní prvky budou součástí geografických celků Severní Ameriky v podobě hluboce zařízlého kaňonu v současné přirozené erozní rýze v expozici Severoamerické prémie. Chybět by neměl ani vodopád, za kterým by vedla návštěvnická trasa. Na hraně kaňonu by měla vzniknout stavba odkazující na historické indiánské pueblo, která bude sloužit částečně jako zázemí pro návštěvníky, a především jako edukační a výukový prostor pro děti a studenty. Návštěvníci zde naleznou toalety a plochy určené k doprovodným výstavám a společenským akcím. Jedná se o členitou stavbu situovanou do tří nadzemních poschodí s terasovitými střechami. Celá expozice je v severní části završena novým iridáriem pro rozsáhlou kolekci kosatců a denivek.

A photograph of a lush garden with a stone path leading to a moss-covered pavilion. The path is made of irregular stones and curves through a green landscape. In the background, there is a pavilion with a moss-covered roof and a person standing near it. The scene is surrounded by various trees and plants, creating a dense and vibrant environment.

Japonské mlžné lesy

Japanese Cloudforest

Na rozhraní expozic Stráně a Lesa je velmi členitá plocha dolíků a vyvýšenin. Přeměnit toto území do zajímavé expoziční podoby představuje velkou výzvu. S ohledem na skutečnost, že většina plochy expozice Lesa je hodně suchá, bylo logickým rozhodnutím věnovat tuto vlhčí část expozice prezentaci nějakého vlhkého lesního biotopu. Volba padla na východní Asii a expozice dostala pracovní název Japonské mlžné lesy.

The land between the Slope and the Forest is rugged, full of holes and ridges. It's quite a challenge to transform it into a good exhibition area. Since the most of the Forest area is very dry, it made sense to build a humid forest biotope in this wet part. We chose the East Asia; the working title of the exhibition is "Japanese Cloudforest".

-
- 01 | Prostředí expozice Japonských mlžných lesů s pohledem na altán v japonském stylu
 - 02 | Přístup do expozice z hlavní návštěvnické trasy od skleníku Fata Morgana
 - 03 | Součástí expozice Japonských mlžných lesů je i kaskáda jezer
-

02

Projekt řeší společnost Zahrada Olomouc. Je navrženo vytvoření jezírek v nejnižších částech terénu. Ta mají kromě estetické funkce i důležitou úlohu mikroklimatickou, totiž zvlhčování okolního vzduchu a zmírňování teplotních extrémů. Cestní síť bude tvořena částečně pomocí nesených cest a symbolem expozice bude altánek moderního vzhledu, ale s odkazem na japonské tvarosloví. Projekt je připraven a v roce 2022 budeme zahajovat jeho realizaci. Shromažďujeme také potřebné rostliny pro výsadby, a to jak byliny, tak dřeviny.

03

Propojení areálu

Connection of the Areas

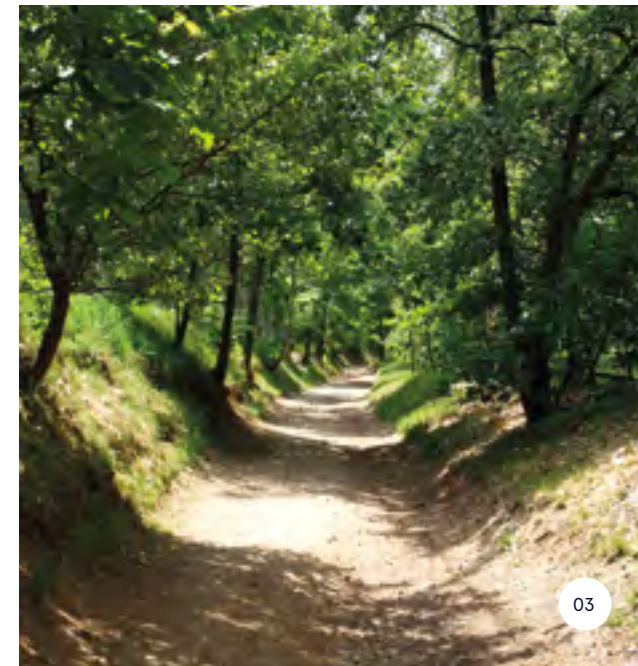
Oplocený areál botanické zahrady je v současné době rozdělen na dvě části, hlavní expoziční areál (venkovní areál) a areál se skleníkem Fata Morgana, mezi kterými prochází veřejně přístupná úvozová cesta spojující Troju se sídlištěm Bohnice. Tato veřejná komunikace brání kontinuálnímu pohybu návštěvníků uvnitř areálu. V současné době musí návštěvník opustit zahradu, aby do ní mohl znovu vstoupit na jiném místě. Pěší propojení těchto dvou částí by měl zajistit most (lávka) nad stávající úvozovou cestou. Vybudováním tohoto přemostění se výrazně zvýší komfort návštěvníků, kteří již nebudou bloudit mezi oddělenými areály.

The fenced area of the botanical garden is currently divided into two parts; the main exhibition area (outdoor area) and the Fata Morgana Greenhouse. A public road connecting Troja and Bohnice runs between them. Due to this public road, visitors can't walk within the area all the time of their visit. They have to leave the garden, and then re-enter it via a different entrance. In the future, these two parts should be connected by footbridge over the road. The construction of the bridge will significantly increase the comfort of visitors and they will no longer wander between separate areas.

02

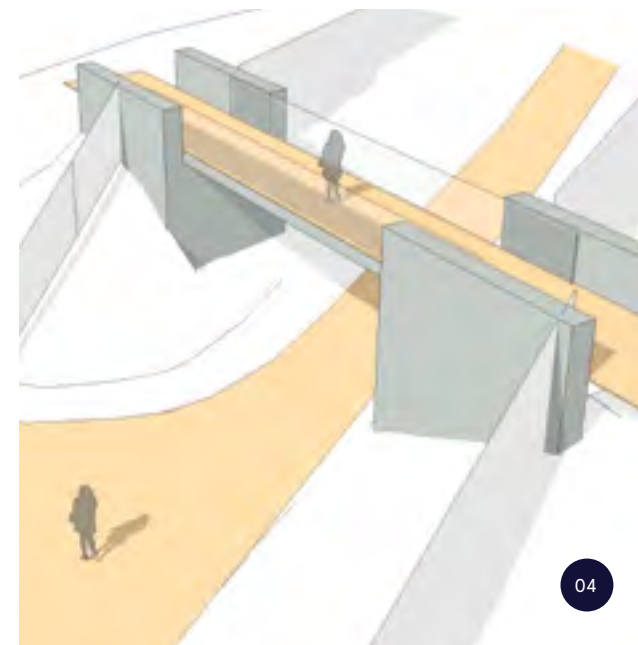
03

01 | Přemostění nad veřejně přístupnou úvozovou cestou spojující Troju se sídlištěm Bohnice

02 | Plánované místo pro pěstební plochu u přístupové cesty

03 | Veřejně přístupná úvozová cesta spojující Troju se sídlištěm Bohnice

04 | Terénní modulace propojení areálu botanické zahrady

04

V roce 2021 jsme na tuto stavbu dosáhli územního a stavebního povolení a následně zahájili práce na dokumentaci pro provedení a zadání stavby. V listopadu pak byla zahájena veřejná soutěž na zhotovitele stavby. Vlastní stavební práce pak budou zahájeny v roce 2022.

Degustační prostor

Tasting Areas

Viničnímu domku na Vinici sv. Kláry dlouhodobě schází adekvátní zázemí nezbytné jak pro provoz vinárny a její personál, tak pro návštěvníky. Vinice sv. Kláry je hojně navštěvované místo, jejíž atraktivita ještě vzrostla po vybudování nového vstupu z ulice Trojská – Kovárna. U samotného viničního domku se koná nespočet kulturních i soukromých akcí, limitovaných však nedostatečným zázemím a technickým stavem objektu. Na základě architektonického návrhu architekta Ladislava Lábusa zde nově vznikne degustační prostor a důstojné zázemí pro návštěvníky i zaměstnance vinotéky.

The vineyard house in St. Claire's Vineyard has long lacked adequate facilities necessary for the operations of the wine bar and its staff, and also for visitors. St. Claire's Vineyard is a popular place, and its popularity increased even more after the building of a new entrance from Trojská – Kovárna Street. Numerous cultural and private events take place in the vineyard, but they are limited by insufficient facilities and the technical condition of the building. Based on the design of architect Ladislav Lábus, a new tasting area and adequate sanitary facilities will be built here for visitors and employees of the St. Claire's Wine Shop.

-
- 01 | Interiér degustačního prostoru, který bude zapuštěný do svahu Vinice sv. Kláry
 - 02 | Pohled na stávající viniční domek a nový degustační prostor
 - 03 | Terasa s bylinkovým záhonem nad novým degustačním prostorem
 - 04 | Pohled na viniční domek od expozice Středozezí
-

Nový degustační prostor, který bude celistvější a větší, propojí se stávajícím viničním domkem spojovací průchody. Vzniknou zde toalety pro návštěvníky a zaměstnance a nezbytné provozní zázemí vinárny. Rozšíření prostor umožní pořádání i větších řízených degustací a konání různých společenských či soukromých akcí včetně svatebních banketů. Celý objekt bude částečně skryt pod zem a jeho hlavní pohledová část bude situována v prostoru stávající terasy. Svým vzhledem tato nová stavba nijak nenaruší charakter vinice s jejím jedinečným geniem loci, zvýší se komfort návštěvníků i personálu a dokonale naplní potenciál daného místa.

V roce 2021 jsme na tuto stavbu dosáhli stavebního povolení a následně zahájili práce na dokumentaci pro provedení a zadání stavby. V listopadu pak byla zahájena veřejná soutěž na zhotovitele stavby. Vlastní stavební práce pak budou zahájeny v roce 2022.

Evoluční stezka

Evolution Path

Interaktivní expozice Evoluční stezka v budoucnu představí návštěvníkům Botanické zahrady hl. m. Prahy vývoj rostlin od prvopočátku až do dnešních dnů. Společně s výtvarníkem Mgr. Ondřejem Maškem budeme za pomoci modelů, edukačních prvků i tematických výsadeb vyprávět vzrušující příběh evoluce rostlin. Stezka povede podél spojovací cesty mezi skleníkem Fata Morgana a venkovní expozicí a bude určena pro návštěvníky všech věkových kategorií. V roce 2021 byla dokončena studie projektu Evoluční stezky.

In the future, the interactive Evolution Trail will introduce visitors to the plant development of the Prague Botanical Garden from its outset to the present day. Together with artist Ondřej Mašek we will tell the exciting story of plant evolution, using models, educational elements and thematic plantings. The trail will run along the connecting path between the Fata Morgana Greenhouse and the outdoor exhibition and will be open for visitors of all ages. In 2021, the EvolutionTrail concept was completed.

-
- 01 | Vizualizace druhého zastavení Evoluční stezky – plavuně, přesličky a kapradňorosty
 - 02 | Vizualizace zastavení Evoluční stezky zaměřené na první kvetoucí rostliny
 - 03 | Schematický náčrt třetího zastavení Evoluční stezky představující cykasy
-

V rámci Evoluční stezky návštěvníkům představíme vznik a vývoj rostlin v historii Země. Odborným konzultantem projektu je významný český paleobotanik RNDr. Jiří Kvaček, CSc. Stezka bude přístupná celoročně a vhodná i pro návštěvníky se specifickými potřebami. Na celkem osmi zastaveních se návštěvníci seznámí s nejdůležitějšími skupinami rostlin i milníky evoluce. První část věnujeme nekvetoucím rostlinám – řasám a mechorostům, plavuním, přesličkám a kapradinám, cykasům, jinanům a jehličnanům, chvojníkům, ale i nevšední pouštní rostlině *Welwitschia mirabilis*. Druhá část přiblíží revoluční inovaci těla rostlin – vznik květu. Na posledním zastavení budou představeny rostliny, které na našem území převažovaly v období třetihor – rostliny stepí. Do poloviny roku 2022 by měla být zpracována zadávací dokumentace k projektu.

03

Odborná činnost

Prioritní sbírky, významné sbírky a další sbírky

Botany

Priority Collections, Important Collections and Other Collections

A close-up photograph of several purple allium flowers in bloom. The flowers are arranged in dense, rounded clusters on green stems. The background is a soft-focus green, suggesting a garden or field setting.

03 | Odborná činnost
Prioritní sbírky

Botany
Priority Collections

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Cibuloviny

Bulbous Plants 64 – 65

Denivky

Daylilies 66 – 67

Hluchavkovité

Lamiaceae 68 – 69

Hvězdicovité

Asteraceae 70 – 71

Jehličnany

Conifers 72 – 73

Kakostovité

Geraniaceae 74 – 75

Kapradiny

Ferns 76 – 77

Kosatce

Irises 78 – 79

Listnaté dřeviny

Deciduous Woody Plants 80 – 81

Myrmekofytní rostliny

Myrmecophytes 82 – 83

Orchideje

Orchids 84 – 85

Pivoňky

Peonies 86 – 87

Sukulentní a xerofytní rostliny

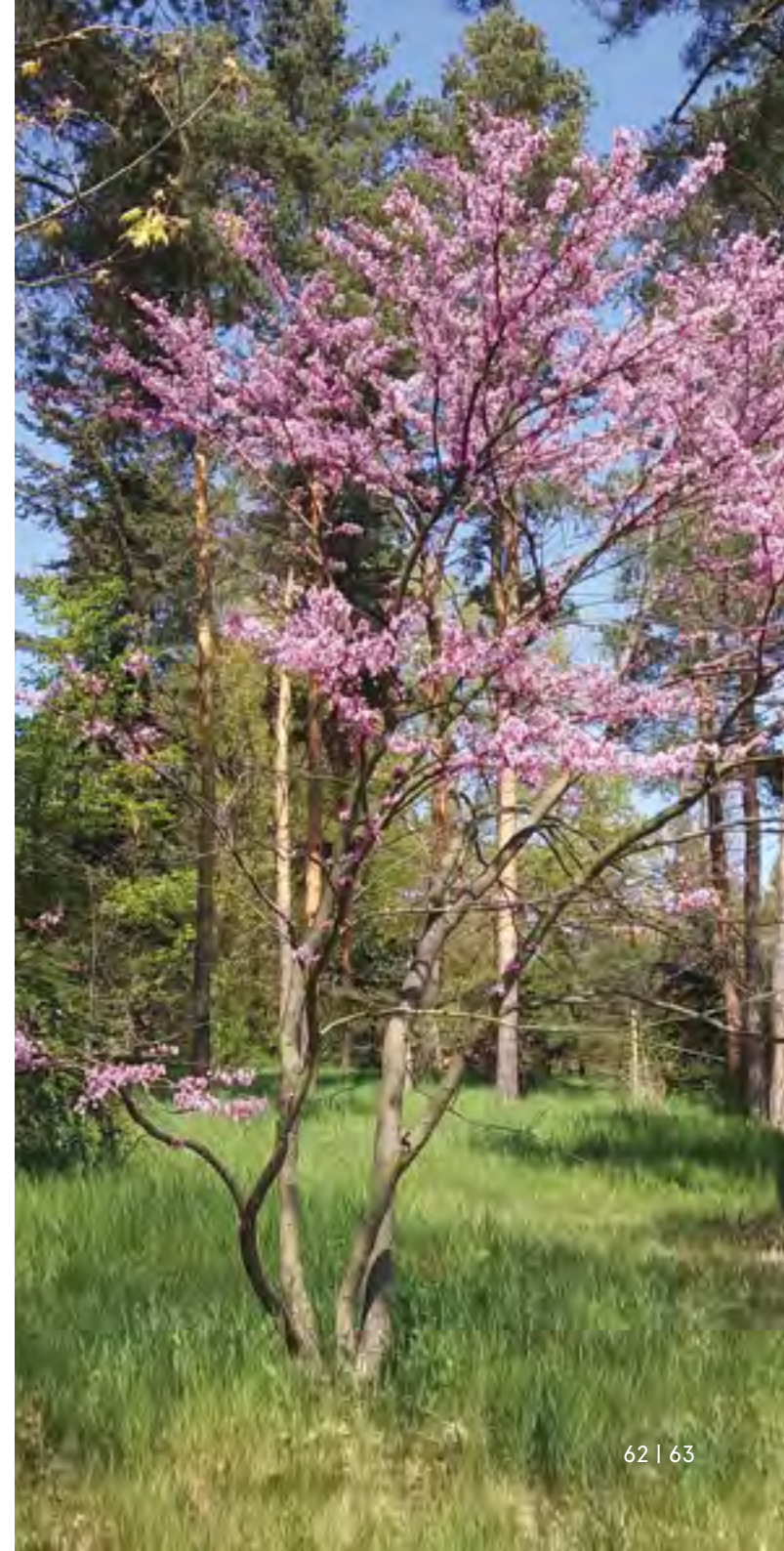
Succulent and Xerophytic Plants 88 – 89

Užitkové rostliny

Useful Plants 90 – 91

Zázvorovité rostliny

Gingers 92 – 93

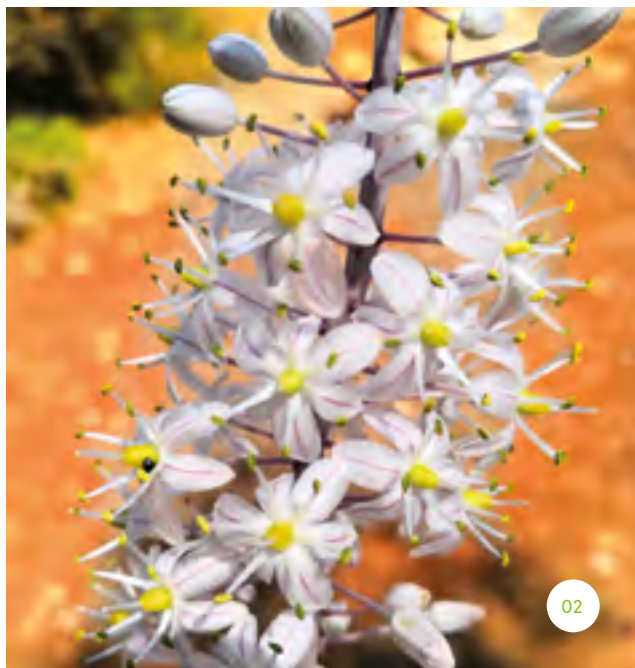

Cibuloviny

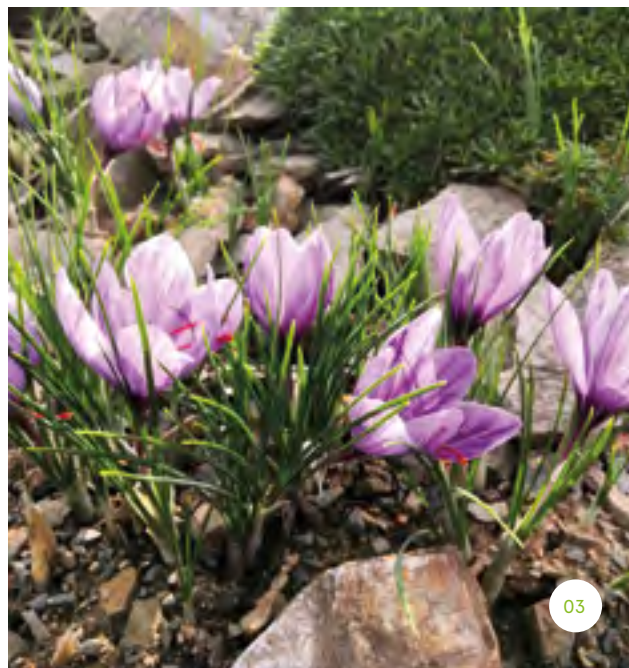
Bulbous Plants

Cibulnaté rostliny patří mezi nejvýznamnější sbírky botanické zahrady už od jejího založení. Kolekce zahrnuje zejména chladnomilnější druhy ze Středozeří a Blízkého východu, z nichž tisícovka sběrových položek představuje cenný genofond a je umístěná v zázemí, tisícovka šlechtěných kultivarů zdobí venkovní expozice. Teplomilné cibuloviny původem z Jižní Afriky a Střední Ameriky v počtu 600 taxonů kromě v zázemí rozkvétají ve skleníku Fata Morgana a v geografické expozici Svět sukulentů.

Bulbous plants have belonged to the most important collections of our botanical garden ever since its foundation. This collection includes especially cold-hardy species from the Mediterranean and the Middle East, of which one thousand collection items represent a valuable gene pool and are located in the growing facilities, while a one thousand cultivars decorate the outdoor expositions. Warmth loving bulbous plants native to South Africa and Central America in the number of 600 taxa, excluding those in the growing facilities, bloom in the Fata Morgana Greenhouse and the geographical exposition The World of Succulents.

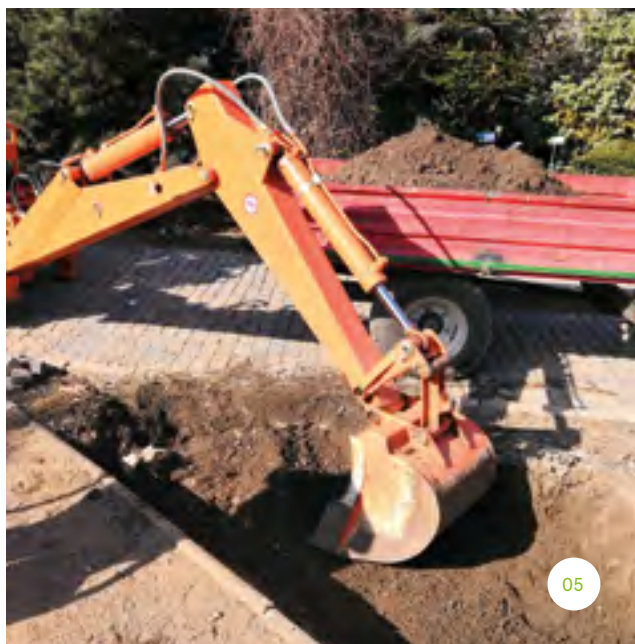
02

03

04

05

- 01 | Kalokvět (*Agapanthus praecox*) u nás patří k oblíbeným zahradním květinám, ale ve své domovině je ceněn jako rostlina léčivá a magická
- 02 | S bohatými porosty rostliny nazývané lidově mořská cibule (*Drimia maritima*) se můžete setkat na pobřeží kolem celého Středozevního moře

- 03 | Na podzim kvetoucí šafrán setý (*Crocus sativus*) je zdrojem nejdražšího koření na světě
- 04 | Cibulovinou vhodnou ke zplanění v trávníku je narcis žlutý (*Narcissus pseudonarcissus*), který na jaře zdobí dřevěné prvky na Pivoňkové louce
- 05 | Intenzivní výsadby, včetně suťových skalek, vyžadují po několika letech výměnu substrátu a novou výsadbu cibulovin

V roce 2021 jsme zrekonstruovali část suťové skalky v Ornametální zahradě a doplnili jsme další drobné jarní cibuloviny, jako jsou šafrány, kosatce sítkované, modřence a nízké mnohokvěté tulipány. Mohutnější druhy, např. česneky, narcisy, tulipány a majestátní řebčíky královské, byly ve větším počtu vysazeny na nové expoziční záhony v soustavě teras vstupního areálu Fata Morgana.

S trochou nadsázky by se dalo říci, že není cibulovina bez škodlivých obsahových látek. V průběhu Jedovaté sezóny svou jedovatost představily v expozicích vysazené sněženky, bledule, narcisy, tulipány, bramboříky a ocúny. Teplomilné cibuloviny, především jihoafrické, mohli návštěvníci obdivovat v létě ve fóliovníku, kde byly exponáty projektu Jedovaté sezóny na výstavě nazvané Co Maryša ještě neznala. Byly mezi nimi druhy používané k výrobě šípových jedů (*Boophone disticha*), na hubení hlodavců (*Drimia maritima*) či k magickým účelům (*Agapanthus praecox*).

Denivky

Daylilies

Denivky patří mezi atraktivní kulturní rostliny, které jsou navíc i pěstitelsky nenáročné. V naší botanické zahradě je kolekce denivek řazena mezi nejdůležitější sbírky, neboť splňuje ty nejpřísnější parametry, které jsou kladeny na kvalitu sbírek. Návštěvníci tak mají možnost vidět velmi zajímavý sortiment, který představuje vedle většiny botanických druhů i přibližně tisícovku rozličných kultivarů. V roce 2021 byla sbírka obohacena o nové botanické druhy díky mezinárodní výměně semen Index seminum a o nové jmenovky v expozici Horní zahrady.

Daylilies are attractive cultivated plants that are also easy to grow. In our botanical garden, the collection of daylilies is classified as one of the most important collections because it meets the strictest parameters that are placed on the quality of collections. Visitors thus have the opportunity to see a very interesting assortment that, in addition to most botanical species, represents approximately one thousand different cultivars. In 2021, this collection was enriched with new botanical species thanks to the international seed exchange Index seminum and new name tags in the Upper Garden.

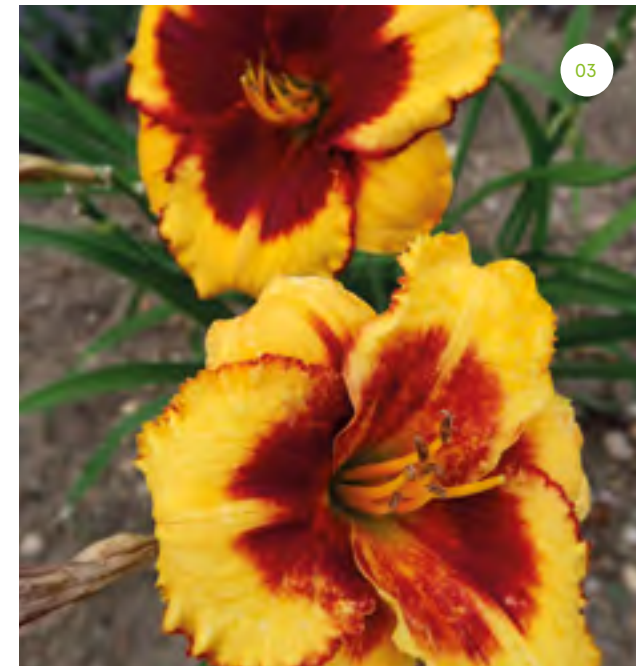
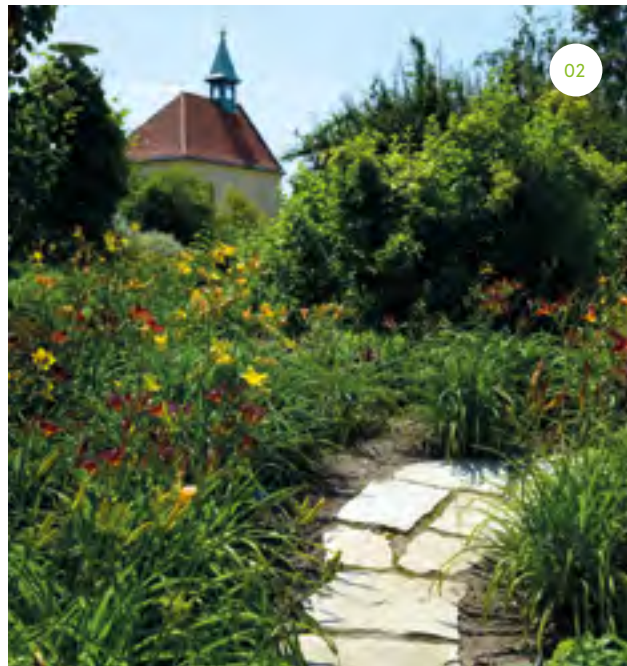
01 | Denivky v květu

02 | Expozice denivek v Ornametální zahradě

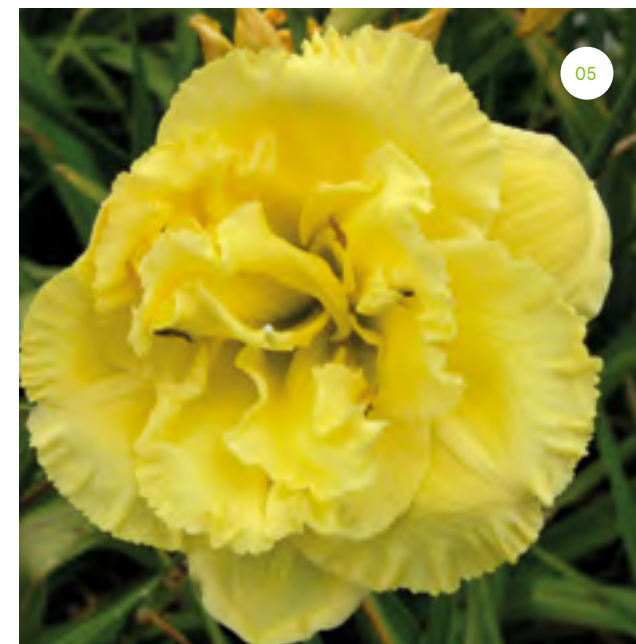
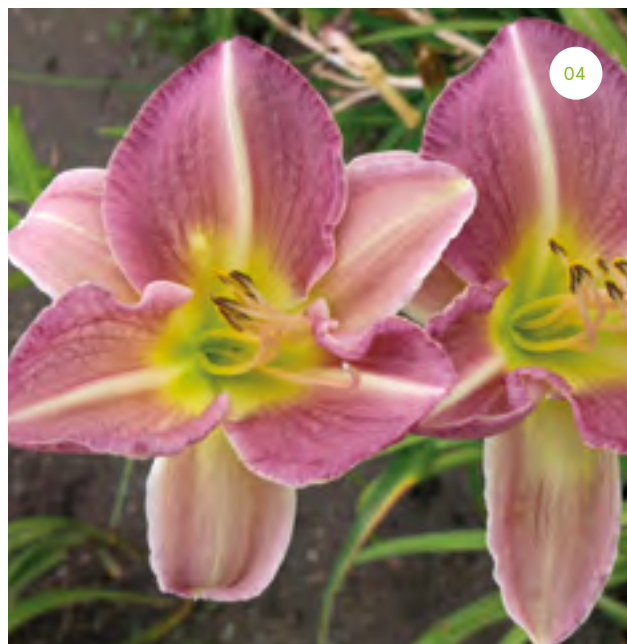
03 | Denivka *Hemerocallis* hybr. 'Pat Garrity' je časně kvetoucí, polostálezelená, velmi efektní odrůda

04 | Denivka *Hemerocallis* hybr. 'Chicago Heather'

05 | Denivka *Hemerocallis* hybr. 'Ruffled Double Frills'

Sbíрку denivek můžeme řadit i mezi tradiční kolekce, neboť její první zástupci byli v zahradě k vidění již od 90. let 20. století, postupem času se sbírka rozrostla až do současné velikosti, čímž patří nejen mezi tuzemské nejrozsáhlejší, ale dosahuje i evropského významu. Denivky je možné obdivovat jak v Horní zahradě ve společné expozici se sbírkou kosatců, tak i v Ornametální zahradě, kde jsou zase součástí expozice cibulnatých a hlíznatých rostlin. Botanické denivky se uplatňují v lesní expozici východní Asie. Jedním z cílů kolekce je co nejlépe představit vývoj šlechtění denivek. Ve sbírce najdeme jednak velice staré odrůdy, které stály na počátku šlechtění, ale i horké novinky současnosti, které jsou často výsledkem orientace na kultivary s neobvyklými tvary květů. Za zmínku jistě stojí i přibližně stovka kultivarů pocházejících od významných českých šlechtitelů.

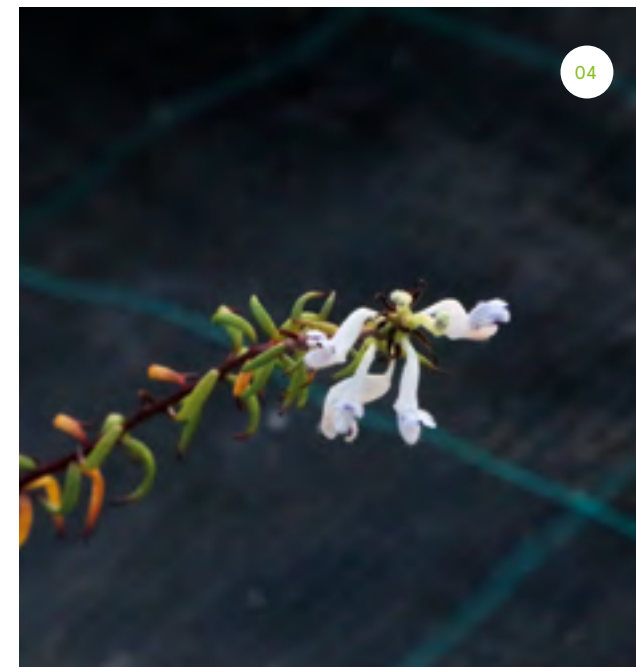
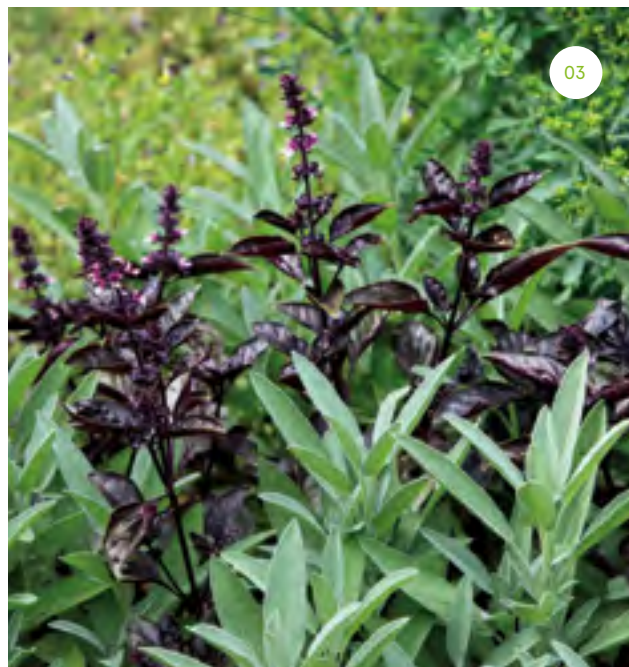

Hluchavkovité

Lamiaceae

Zástupci čeledi rostlin hluchavkovitých (*Lamiaceae*) tvoří druhou nejpočetnější skupinu v rámci záhonových trvalek. Mnoho druhů nachází uplatnění v kolekci užitečných rostlin, zejména mezi léčivkami a medonosnými druhy. Jedinečnou v rámci České republiky je sbírka tzv. afrických kopřiv – dříve rod *Coleus*, dnes *Solenostemon* – která v současnosti zažívá obrovský pěstitelský boom. V našich expozicích vystavujeme více než 60 pestrolistých odrůd tohoto druhu, včetně šesti novinek. V roce 2021 poprvé vykvetly některé rostliny, jejichž semena jsme sbírali v minulých letech na zahraničních sběrových expedicích.

Representatives of the *Lamiaceae* family are the second most numerous group within flowerbed perennials. Many species are utilized in the collection of useful plants, especially among medicinal and melliferous species. Our collection of painted nettles (formerly the *Coleus* genus now *Solenostemon*) is unique in the Czech Republic and these plants are currently experiencing a huge boom amongst growers. In our expositions we introduce more than 60 varieties of this species with multicoloured leaves, including six novelties. In 2021, some of the plants whose seeds we have collected in previous years on foreign collecting expeditions have flowered for the first time.

- 01 | *Salvia nemorosa* 'Alberich' je nízkým a kompaktním kultivarem šalvěje hajní. Jde o jednu z novinek v bohatém sortimentu šalvějí v botanické zahradě
- 02 | Sortiment bazalek připravených k výsadbě v Ornametální zahradě

- 03 | Barevně i čichově atraktivní výsadba užitečných rostlin z čeledi hluchavkovitých, bazalka *Ocimum basilicum* 'Chianti', šalvěj *Salvia officinalis* 'Albiflora'
- 04 | Kaudiciformní *Aeollanthus subacaulis* roste v přírodě v tropické Africe od Kamerunu po Tanzanii a běžně se nepěstuje. V roce 2021 poprvé vykvetl v botanické zahradě

Mezi nové rostliny patří například endemický druh šišák kyperský (*Scutellaria cypria* subsp. *elatior*), který je původní v jihozápadní a západní části ostrova Kypr. Ze sběrové expedice do USA v roce 2019 byla přivezena semena také *Cunila origanoides*. Tato aromatická trvalka původem ze světlých a sušších lesů východu Severní Ameriky se používala jako léčivá rostlina i čajovina. V záhonu nad Severoamerickou prérií v roce 2021 poprvé kvetla i vzácně pěstovaná bělokvětá forma šišáku šedého (*Scutellaria incana* 'Alba'). Poprvé jsme se také mohli těšit z květů afrického druhu *Aeollanthus subacaulis* var. *linearis*. Součástí sbírky užitečných rostlin mírného pásu byla též kolekce bazalek v části věnované zelenému koření. Vystaveny byly více než dvě desítky druhů a odrůd české a zahraniční provenience.

Hvězdicovité

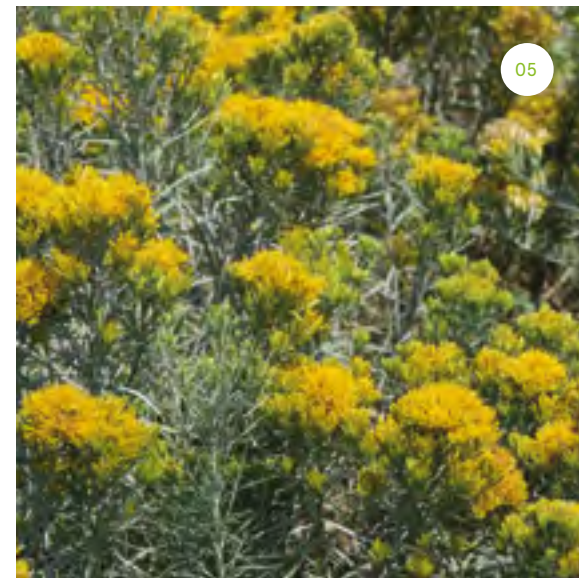
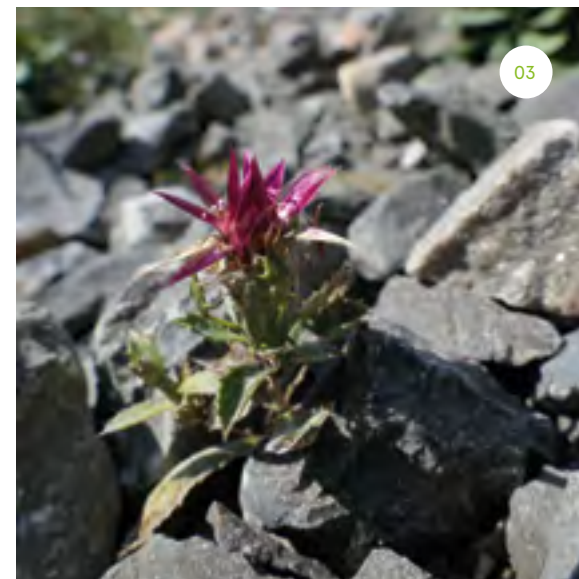
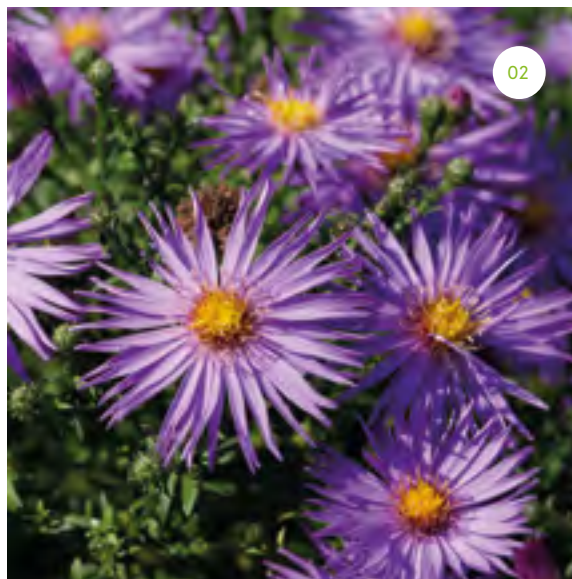
Asteraceae

Zástupci čeledi *Asteraceae* jsou nejpočetnější skupinou v rámci záhonových vytrvalých bylin v trojské botanické zahradě a tvoří rovněž významnou část letniček. Sortimentu vytrvalých rostlin dominují především původem severoamerické druhy, které jsou součástí expozic flóry Severní Ameriky, zejména prairie. V roce 2021 poprvé vykvetly některé druhy získané ze sběrové expedice do USA v roce 2019.

The *Asteraceae* family is the largest group amongst our flowerbed perennials and it also forms a significant part of our annuals. The most prominent within our assortment of perennials are North American species, which are part of North American flower exposition (especially the prairie). Some species obtained from a collecting expedition to the USA in 2019 have flowered for the first time in 2021.

- 01 | *Verbesina virginica* je novinkou v sortimentu botanické zahrady. Poprvé vykvetla v roce 2021 a je k vidění v expozici Severoamerické prerie
- 02 | *Aster 'Jizera'* je ukázkou úspěšného českého šlechtění trvalek. Vznikla ve Výzkumném ústavu v Průhoncích. Vyniká vysokou odolností vůči chorobám a velmi jasnou barvou květů
- 03 | *Carlina pagmaea* je zástupcem endemické flóry Kypru a byly získána při sběrové expedici v roce 2019. V roce 2021 poprvé vykvetla v expozici rostlin Středozeří

Návštěvníci se mohou setkat s bohatým druhovým a odrůdovým sortimentem rodu *Aster*, *Helenium*, *Solidago*, *Helianthus*, *Coreopsis*, *Ratibida*, *Echinacea*, *Rudbeckia* aj. K novějším pak patří např. rod *Silphium* a širší sortiment rodu *Vernonia*. Novinkou roku 2021 jsou druhy získané ze sběrové expedice v USA v roce 2019. Jde zejména o mimořádně vzácný zlatobýl (*Solidago plumosa*), který byl svého času dokonce považován za v přírodě vyhynulý. Jeho semena byla získána díky spolupráci s kolegy v botanické zahradě ve Washingtonu DC. Botanická zahrada hl. m. Prahy je pravděpodobně první evropskou zahradou, která má tuto vzácnou rostlinu ve svých sbírkách. Další novinkou je pak málo pěstovaná *Verbesina virginica*, která jako výjimka svého rodu nakvétá čistě bílými květy a v botanické zahradě je nyní součástí expozice rostlin severoamerických prerií. Novými přírůstky zde jsou také původem lokalizované druhy *Coreopsis major*, *Coreopsis lanceolata*, *Smallanthus uvedalia*, *Symphotrichum oolentangiensis*, *Solidago speciosa* var. *jejuniifolia* aj. Novinky přibýly i mezi severoamerickými horskými druhy. Velmi efektní je např. miniaturní *Heterotheca jonesii* a několik druhů turanů (*Erigeron*).

04 | *Echinacea* hybr. 'Cheyenne Spirit' je příkladem semeny množené odrůdy oblíbených třapatkovek. K vidění je v trvalkových výsadbách Horní zahrady

05 | *Ericameria nauseosa* je jedním z novějších přírůstků botanické zahrady. Jde o suchomilný polokeř původem ze západu USA

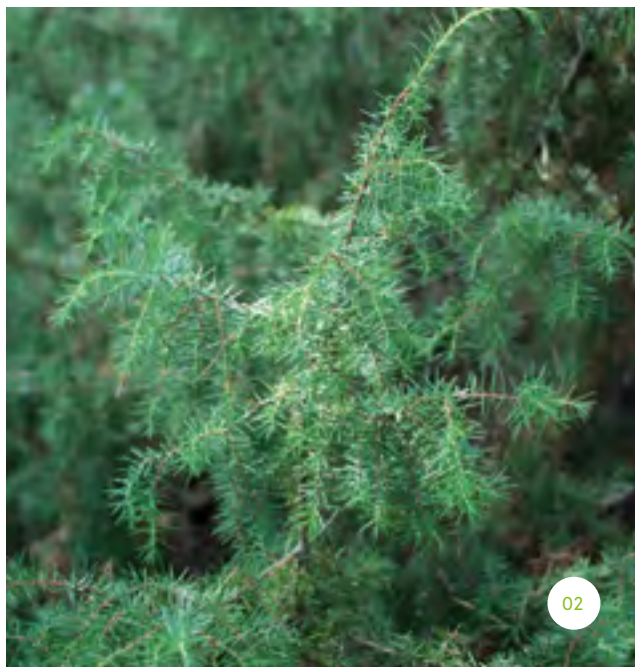

Jehličnany

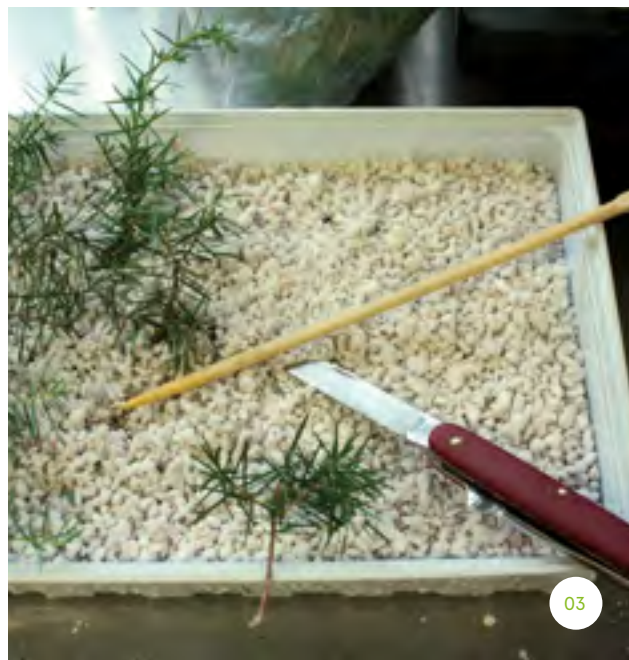
Conifers

Sbírka jehličnanů v posledních letech získává na své hodnotě. Klimatické změny znamenají riziko pro tuto vývojově starou skupinu dřevin, která je na jakékoliv výkyvy velmi citlivá. Proto neustále rozšiřujeme sbírky vzácných jehličnanů z tropů, subtropů i mírného pásu a veřejnosti předáváme poznatky o jejich nenahraditelnosti. Lokalita botanické zahrady má ideální podmínky pro pěstování choulostivých a teplomilnějších druhů jehličnanů ve venkovních podmínkách i ve sklenících. V roce 2021 se podařilo namnožit další materiál pro budoucí reintrodukci do konkrétních lokalit.

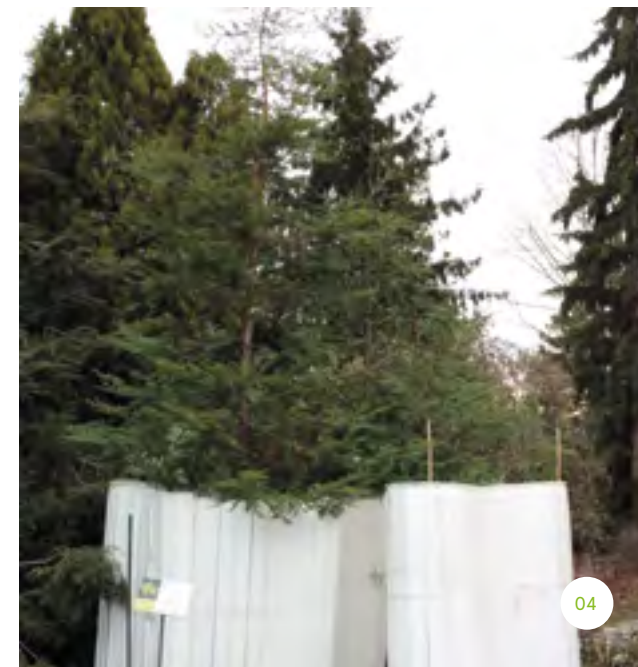
The collection of conifers has gained value in recent years. Climate change poses a risk to this evolutionarily old group of woody plants, which is very sensitive to any fluctuation. That is why we constantly expand the collections of rare conifers from the tropics, subtropics, and temperate zones, and we pass on knowledge of their irreplaceability to the public. The location of the botanical garden has ideal conditions for growing sensitive and warmth loving species of conifers in outdoor conditions and greenhouses. In 2021, additional material was successfully propagated for future reintroduction to specific locations.

02

03

04

05

- 01 | Dosadby jehličnanů v Pinetu v Horní zahradě
- 02 | Jalovec obecný (*Juniperus communis*) z lokality u Milovic
- 03 | Řízkování jalovce obecného sbíraného v konkrétních lokalitách. Mladé dřeviny jsou určeny k návratu na místo jejich původu

- 04 | Zimní zakrytí choulostivé sekvoje vždyzelené (*Sequoia sempervirens*)
- 05 | Jedna z lokalit s posledními jedinci jalovce obecného (*Juniperus communis*) u Stříbrné Skalice. Plocha je zamýšlena k reintrodukci namnožených klonů ze stejné lokality

Díky specifickým klimatickým podmínkám jsme zaznamenali úspěch při pěstování teplomilné sekvoje vždyzelené (*Sequoia sempervirens*). Stromky v letošním roce překonaly výšku 5 m, aniž by namrzly. Při revitalizaci záhonů v Horní zahradě byl doplněn zajímavý kultivar zeravu obrovského (*Thuja plicata* 'Gelderland'), který je úzce sloupovitý a v zahraničí se používá i jako štíhlý alejový strom, což je u jehličnanů neobvyklé. V Ornametální zahradě arboristé ošetřili pazerav sbíhavý (*Calocedrus deccurens*). Dřevina hrozila rozlomením, proto byla koruna redukována a opatřena vazbou. Dále pokračuje spolupráce s obcemi, ekologickými organizacemi a státní ochranou přírody při množení jalovce obecného (*Juniperus communis*). Tento druh se v důsledku intenzifikace zemědělství a špatného hospodaření téměř vytratil z krajiny. V roce 2021 se podařilo namnožit další materiál pro budoucí reintrodukci do konkrétních lokalit.

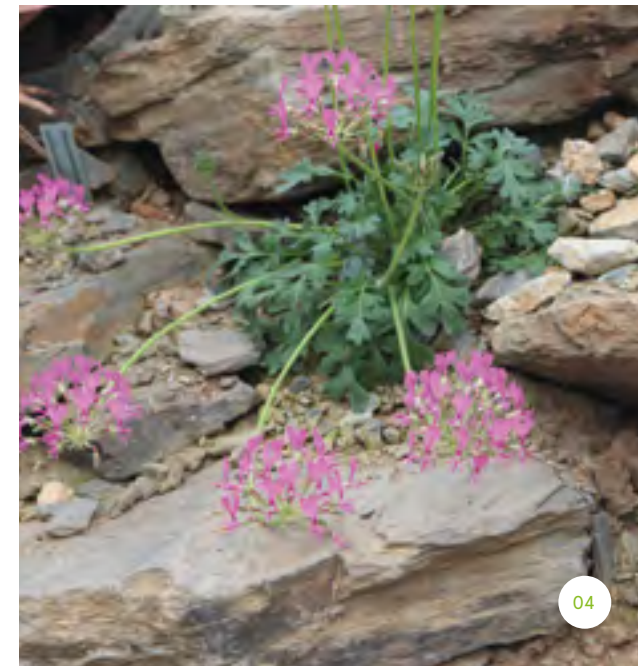
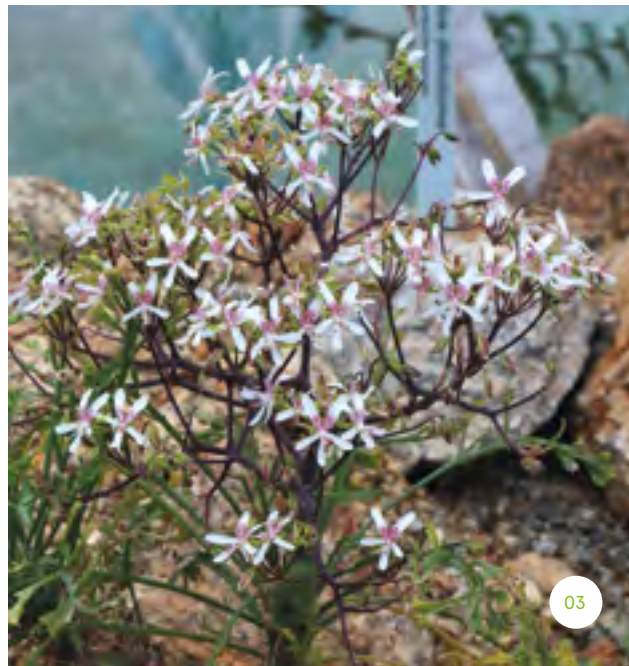

Kakostovité

Geraniaceae

V čeledi kakostovité je rozlišováno pouze 7 rodů s celkem přibližně 800 druhy. Dominantní jsou však zejména dva rody: *Pelargonium* s centrem rozšíření v jižní Africe a celkovým počtem přibližně 250 druhů a kakost (*Geranium*) tvořící takřka polovinu druhového bohatství celé čeledi. Rod *Pelargonium* je mimořádně zajímavý mnohotvárností jednotlivých druhů, najdou se zde keře, plazivé rostliny, byliny, geofyty i sukulentní druhy. Tyto dva rody rovněž převládají mezi zástupci čeledi ve sbírkách botanické zahrady. V roce 2021 byly sbírky botanické zahrady rozšířeny o další druhy jak rodu *Pelargonium*, tak rodu *Geranium*.

The *Geraniaceae* family contains only seven genera with about 800 species. The most prominent genera, which are also prevalent in our collections, are pelargoniums (*Pelargonium*) and cranesbills (*Geranium*). Pelargoniums have their centre of distribution in South Africa and contain approximately 200 species. Cranesbills make up almost half the number of species in this family. The *Pelargonium* genus is particularly interesting due to the large variety of forms of individual species. It includes shrubs, creeping plants, herbs, geophytes, and succulents. In 2021, the collections of the botanical garden were expanded to include additional species of both the genus *Pelargonium* and the genus *Geranium*.

01 | *Geranium ibericum* 'Sabani Blue'
02 | *Geranium cinereum* 'Sateen'

03 | *Pelargonium crithmifolium* v roce 2021 poprvé bohatě vykvetlo v expozici Namaqualandu ve Světě sukulentů
04 | Hlíznaté *Pelargonium incrassatum* ze severozápadního Kapska obohacuje expozici Namaqualandu ve Světě sukulentů

V roce 2021 byla sbírka kakostů doplněna o lokalizovaný druh *Geranium viscosissimum*, původem z USA. Sbírkou rodu *Pelargonium* byla rozšířena o dalších devět položek, z toho jsou tři se známým původem. Novými druhy ve sbírce jsou *P. redactum*, *P. tenuicaule* a dosud neurčený druh z podsečky *Polyactium*. Zástupce rodu *Pelargonium* vystavujeme ve skleníku Fata Morgana, ve Světě sukulentů, sezónně pak v Ornametální zahradě a na záhoně před skleníkem Fata Morgana.

Rod *Geranium* patří mezi mimořádně perspektivní a atraktivní zahradnické rostliny, a to zejména s ohledem na odolnost a přizpůsobivost mnohých z nich a jejich potenciální využitelnost jako rostlin vhodných pro nejrůznější problematická stanoviště. Současnému sortimentu ve výsadbách a expozicích botanické zahrady dominují především zahradní kultivary. Kakosty jsou k vidění zejména v trvalkových výsadbách Horní i Ornametální zahrady.

Ve sbírce venkovních rostlin jsou zastoupeny i druhy rodu pumpava (*Erodium*), k těm nejvýznamnějším patří *E. petraeum* subsp. *glandulosum*, *E. amanum* a *E. chrysanthum*, všechny zajímavé i z hlediska značné odolnosti vůči suchu.

Kapradiny

Ferns

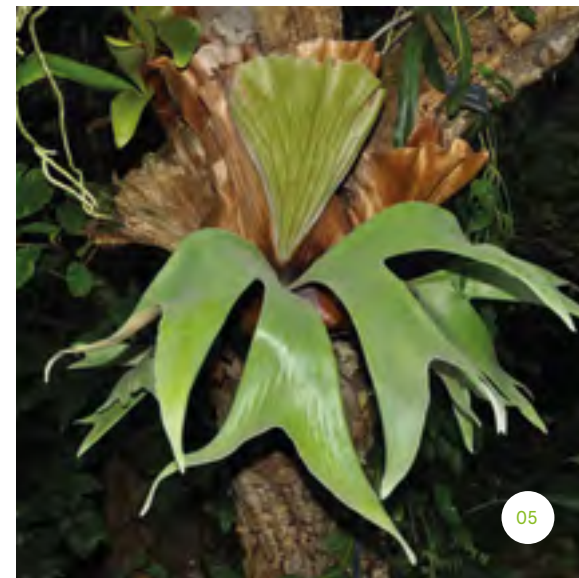
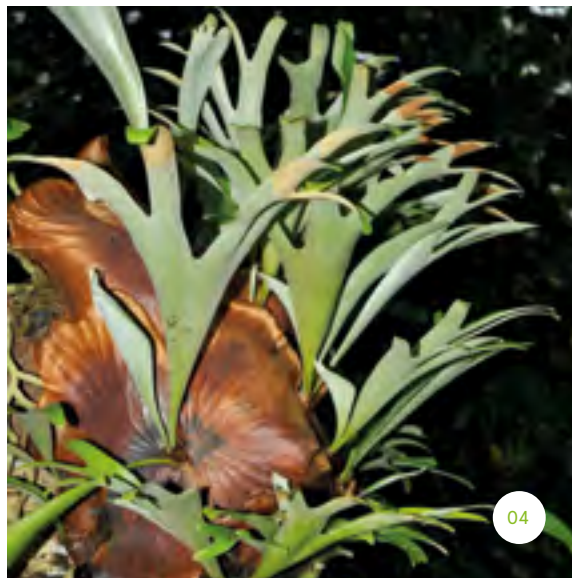
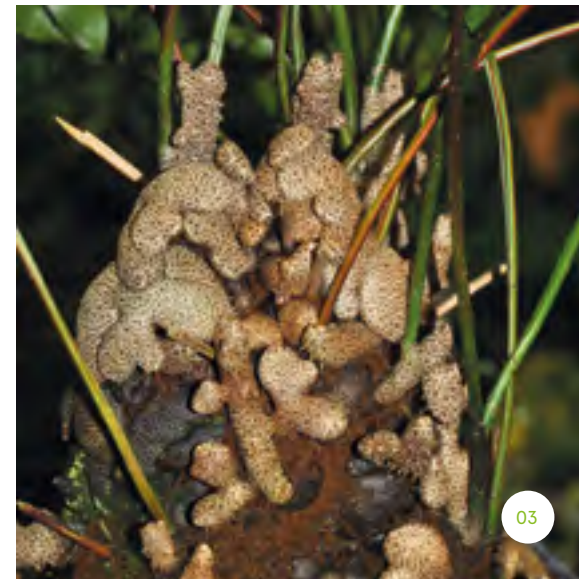
Kolekce kaprad'orostů zahrnuje různé skupiny výtrusných rostlin, tedy nejen kapradiny, ale i plavuně, vranečky, šídlatky a přesličky. Tyto rostliny jsou rozšířeny po celém světě, od rovníku po území za polárním kruhem a od polopouští po vlhké tropy a vysoké hory. Najdeme je na souši, pod vodou i ve vzduchu jako epifytně rostoucí, žijí na suchých skalách i ve vodopádech. Během roku 2021 se podařilo přidat do tkáňové kultury další tři druhy rodu *Lecanopteris*. Do skleníku Fata Morgana jsme vysadili madagaskarské a africké druhy rodu *Platycterium* a další druhy přibýly do nové expozice tropické Jižní Ameriky na epifytní kmeny.

Our pteridophyte collection includes various groups of cryptogams, i.e. not only ferns but also lycophytes, spikemosses, quillworts and horsetails. These plants are distributed all over the world, from the Equator to the Arctic Circle and from semi-deserts to humid tropics and high mountains. They can be found on land, in water, epiphytically on trees, living on dry rocks and in waterfalls. During 2021, we managed to add three species of the genus *Lecanopteris* to the tissue culture. We have planted Madagaskan and African species of the genus *Platycterium* in the Fata Morgana Greenhouse, and also other species have been added to the new exposition of tropical South America for epiphytic trunks.

Naše sbírka kapradorostů obsahuje více než 500 taxonů, zahrnuje druhy tropické, subtropické i rostliny z mírného pásu. Pěstujeme zástupce ze všech 13 řádů výtrusných rostlin, takže sbírka pokrývá evoluční pestrost skupiny.

Pro rozvoj sbírky je zásadní činnost laboratoře, kde se množí a udržují choulostivé druhy. Snažíme se postupně převést do tkáňové kultury všech 13 druhů myrmekofytního rodu *Lecanopteris*, protože jeho dlouhodobé udržování ve skleníku je náročné a je dobré mít pojistku v podobě záložní kultury.

Připravujeme novou expozici – zatím pojmenovanou Evoluční stezka. I zde budou kapradorosty bohatě zastoupené a sháníme a množíme druhy, které ve výsadbách této plánované expozice využijeme.

01 | Kapradina *Lecanopteris holtunii*

02 | Kapradina *Lecanopteris celebica* je v kultuře velmi vzácná

03 | Kapradina *Lecanopteris lomarioides*

04 | Kapradina *Platycterium alcicorne*

05 | Kapradina *Platycterium stemmaria* patří ke středně velkým druhům

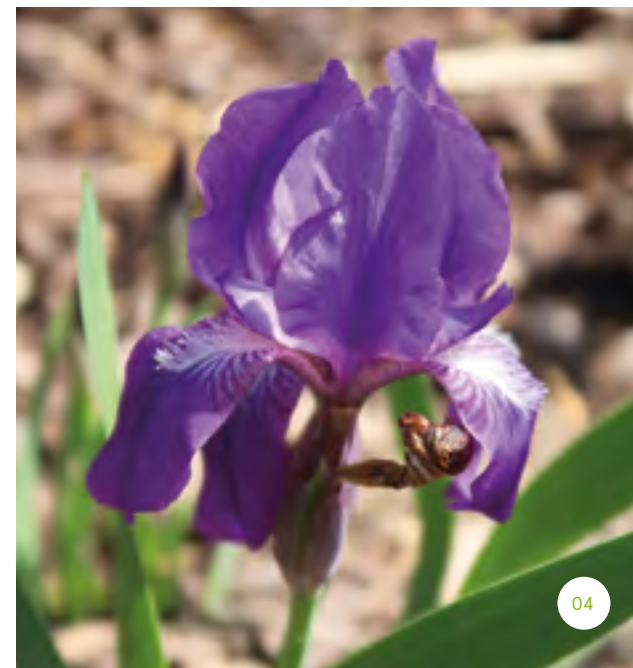
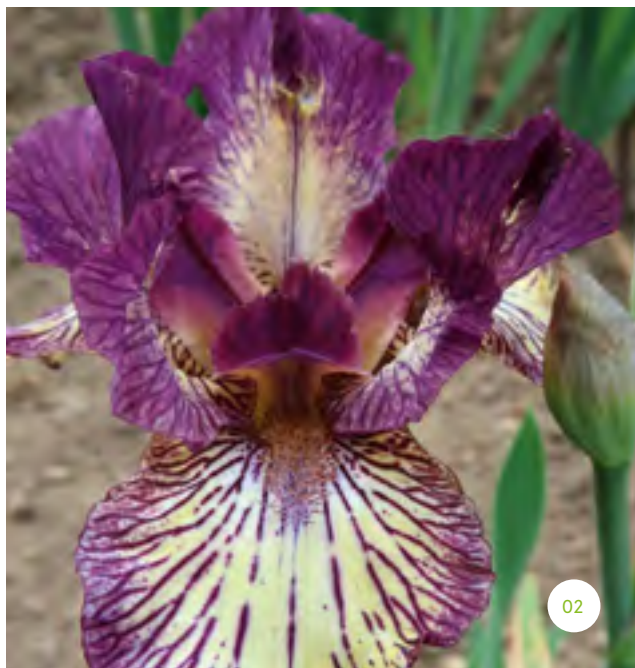
01

Kosatce

Irises

Sbírka kosatců je jedna z nejstarších v Botanické zahradě hl. m. Prahy, první kosatce se zde pěstovaly již v roce 1972. Patří tak mezi naše tradiční a návštěvníky velice oblíbené rostliny. Kolekce je mezi prioritní sbírky řazena právem, neboť zahrnuje více než 120 taxonů a přibližně 700 kultivarů a k vidění jsou všichni zástupci jednotlivých skupin tohoto rodu, čímž náleží k předním sbírkám nejen v České republice, ale i v Evropě. V roce 2021 byla rozšířena o další významné přírůstky.

Irises have a long tradition in our garden and we have been growing them since 1972. They are one of our traditional plants and are very popular with visitors. Our collection of irises thus belongs to one of our most important and popular collections. It includes more than 120 taxa and approximately 700 cultivars. All representatives of each group of this genus are on display, making it one of the leading collections not only in the Czech Republic, but also in Europe. In 2021, the collection was expanded by other significant additions.

- 01 | V době květu jsou kosatce velmi populární
 02 | Kosatec *Iris barbata media* 'Gnu Rayz'
 03 | Kosatec *Iris barbata elatior* 'Šl'ahačka'

- 04 | Kosatec bezlistý *Iris aphylla* je v Čechách domácí
 05 | Kosatec *Iris barbata nana* 'Gongolo' je krásný nízký kosatec vyšlechtěný před deseti lety

Kosatce s kartáčky a kosatce skupiny *Spuria* jsou soustředěny v Horní zahradě ve výrazné kruhové expozici spolu s denívkami. Vlhkomilné kosatce, tzn. sibiřské, Kaempferovy či kultivary kosatce žlutého byly součástí výsadby u Jezírka v Ornametální zahradě, v současnosti se z důvodu rekonstrukce nacházejí v zázemí zahrady a po stavebních úpravách budou opět expozičně využity. Nádherné květy louisianských kosatců je možné každoročně obdivovat v jezírku Horní zahrady. Botanické kosatce jsou vysázeny buď v lesních geografických expozicích nebo v expozici v blízkosti zmíněného kruhového záhonu. Botanická zahrada je skupinovým členem středoevropské kosatcové společnosti (MEIS), kde dlouhodobě působí jako akreditovaný soudce nových odrůd kosatců. V roce 2021 byla tak sbírka obohacena o další přírůstky, které se v soutěži MEIS umístily na předních pozicích. Dále byla díky výměně rostlin rozšířena o kosatce skupiny *Spuria*, *Pseudata* a moderní vysoké kosatce s kartáčky (Tall Bearded) i další botanické kosatce. V zázemí proběhla kompletní přesadba botanických kosatců.

Listnaté dřeviny

Deciduous Woody Plants

Listnaté dřeviny jsou dominantním prvkem zahrady. Ve sbírkách dřevin představují jejich největší část. Svým významem překračují rámec botanické zahrady, protože jsou zároveň výrazným krajinným prvkem. Ovlivňují tak esteticky, ekologicky a biologicky části Prahy, jako jsou Troja a Bohnice. Jsou viditelné z protějších břehů Vltavy, z městských částí Hradčany, Sedlec a Suchdol. Dopad na krajinný ráz části Prahy je závazek, který s péčí o listnaté dřeviny úzce souvisí. V roce 2021 došlo k významným změnám sbírky v expozici Horní zahrady.

Deciduous woody plants are a dominant aspect of the garden. They represent the largest part in woody plants collections. Their significance goes beyond the frame of the botanical garden because they are also a distinctive landscape element. They influence aesthetically, ecologically, and biologically parts of Prague, such as Troja and Bohnice. They are visible from the opposite banks of the Vltava river, from the city districts of Hradčany, Sedlec, and Suchdol. The impact on the landscape of a part of Prague is a commitment that is closely related to the care of deciduous woody plants. In 2021, significant changes were made to the collection in the Upper Garden.

-
- 01 | Podzimní zbarvení javorů v botanické zahradě se podílí na pestrobarevnosti krajiny
 - 02 | Semenáčky kyslounu stromového (*Oxydendrum arboreum*), z expedice do USA
 - 03 | List hortenzie dubolisté (*Hydrangea quercifolia*)
 - 04 | Exemplář kyslounu stromového (*Oxydendrum arboreum*) v domovině
-

Do blízkosti expozice Pineta byla přesunuta sbírka rodu *Cornus*. V této části byla rozšířena i kolekce hortenzií. Ze zajímavých druhů je třeba zmínit hortenzii dubolistou (*Hydrangea quercifolia*). V zimních měsících roku 2021 byly vytvořeny pomocí těžké techniky nové záhony v expozicích geografických celků. V asijské části byl jeden z nově vzniklých záhonů osazen sbírkou zajímavého rodu trsnatých bambusů (*Fargesia*). Konkrétně se jedná o klony původních druhů dovezených bambusáři z východní Asie. Velkým úspěchem, který jsme zaznamenali, je vyklíčení druhu kyslou stromový (*Oxydendrum arboreum*). Semena jsou naším vlastním sběrem z expedice do Appalačského pohoří v roce 2019.

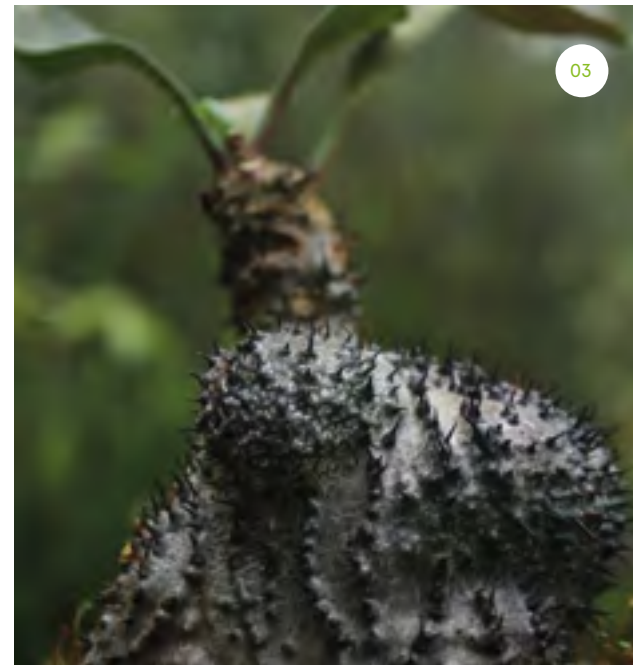
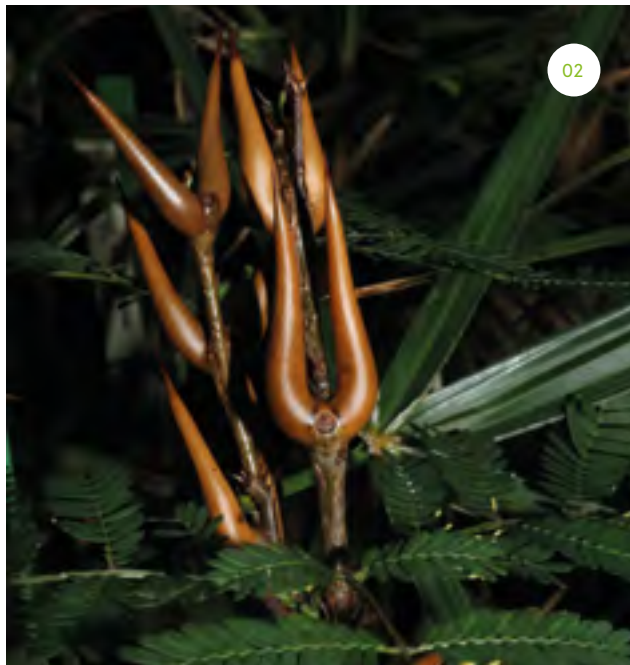
Myrmekofytní rostliny

Myrmecophytes

Rostliny žijící v symbióze s mravenci představují nesourodou skupinu, jejímž pojítkem je to, že nabízejí úkryt a případně i potravu mravencům. Ti je na oplátku chrání a také vyživují svým trusem. Mezi myrmekofyty se řadí zhruba 700 druhů rostlin ve více než 150 rodech a jejich rozšíření zahrnuje tropické až subtropické oblasti na většině kontinentů. V roce 2021 přibylo do sbírky několik vzácných druhů z čeledi mořenovité, především *Squamellaria kajewskii* z ostrova Bougainville.

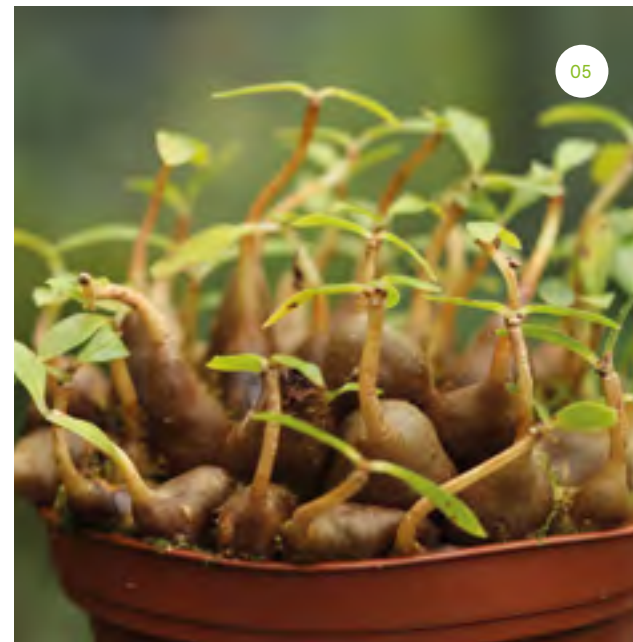
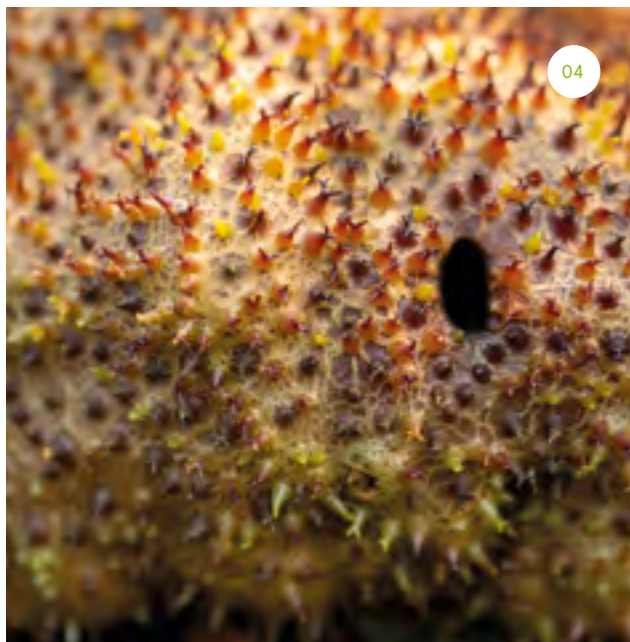
Myrmecophytes are a group of plants from different families that provide dwelling and sometimes also food to ants. Ants in turn protect them and their excrements provide nourishment for the plants. Myrmecophytes include about 700 species in more than 150 genera and they can be found on most continents in tropical and subtropical zones. In 2021, several rare species from the *Rubiaceae* family were added to the collection, especially *Squamellaria kajewskii* from the Bougainville Island.

-
- 01 | Nově získané *Hydnophytum* z hor Nové Guineje není dosud přesně vědecky určeno
 - 02 | Středoamerická *Acacia cornigera* má velmi působivé mohutné trny, které mravencům nabízejí obydlí
 - 03 | *Myrmecodia horrida* má ve jménu hrůzostrašnost a svým temným vzhledem vsutku působí děsivě
 - 04 | Detail těla (tzv. domatia) novoguinejského horského druhu *Hydnophytum ramispinum*
 - 05 | Pokud myrmekofyty z čeledi *Rubiaceae* vytvoří semena, pak je obvykle klíčivost výborná, jako zde u druhu *Myrmecodia tuberosa*
-

Nejvýznamnější je kolekce zástupců čeledi mořenovitě (*Rubiaceae*), celkem 72 položek, a kapradin rodu *Lecanopteris*, všech 14 druhů. Ostatní skupiny jsou zastoupeny spíše jednotlivci, z nich je to myrmekofytní pepřovník *Piper fimbriulatum*, akácie (*Acacia drepanoclada* a *A. cornigera*) a vícero druhů amerického tropického rodu *Tococa*. Zastoupeny jsou i myrmekofytní orchideje z rodu *Myrmecophila* a *Caularthron*.

Naše sbírka patří mezi botanickými zahradami k nejrozsáhlejším ve světovém měřítku. Její historie se datuje z období rozvoje tropických botanických sbírek v zahradě a větší rozvoj zažívá zhruba od roku 2006. Většina rostlin je v zázemí, pouze několik je vystaveno ve skleníku Fata Morgana.

Orchideje

Orchids

Orchideje jsou největší rostlinnou čeledí, patří do ní přes 28 tisíc druhů v přibližně 740 rodech. Centrum rozmanitosti má v tropických oblastech, ale mnohé druhy rostou i v chladném mírném pásu. V botanické zahradě pěstujeme přes 2200 druhů orchidejí. Sběrka je zaměřena výhradně na původní druhy a snahou je získávat rostliny se známým původem, které mají hodnotu jako genetický materiál. Pokrývá nejen rody atraktivní pro návštěvníky, ale také málo známé a v kultuře prakticky nepěstované druhy. V roce 2021 přibylo do sbírky několik desítek cenných rostlin.

Orchidaceae is the biggest plant family and includes more than 28 thousand species in approximately 740 genera. Its center of diversity is in the tropics, but many species also occur in the cool temperate zone. We grow over 2200 species of orchids in the botanical garden. Our collection focuses exclusively on native species and seeks to obtain plants of known origin that have value as genetic material. It covers not only genera attractive to visitors, but also little known and practically uncultivated species. In 2021, several dozen valuable plants were added to the collection.

01 | Americká orchidej rodu *Dracula* získala své pojmenování podle nevědného vzhledu květu

02 | *Epidendrum pseudoschumannianum* patří k velkým orchidejím, její keříkovité stonky dorůstají metrové výšky

03 | Ekvádorská horská orchidej *Maxillaria macroua* je v kultuře vzácná

04 | Kolumbijská orchidej *Pleurothallis marthae* je jedním z největších druhů

V pěstebních firmách byly koupeny především atraktivní horské druhy rodu *Maxillaria*, *Masdevallia* a *Dracula*, kterým se daří v chlazené horské části skleníku Fata Morgana i pěstebního zázemí. Dále do sbírek přibýly druhy orchidejí ze sekce *Pleurothallidinae*, na kterých probíhá vědecký výzkum, mnohé z nich jsou málo známé a v evropských sbírkách se prakticky nevyskytují. Pro návštěvníky je nejviditelnějším zástupcem trs *Pleurothallis marthae*, který byl vysazen do horské expozice skleníku Fata Morgana a hned prvním rokem vykvetl. Tento kolumbijský druh zároveň patří mezi největší druhy v rodu s nápadnými květy. Některé miniaturní druhy sekce *Pleurothallidinae* měli návštěvníci možnost spatřit na výstavě orchidejí Miniatury a giganti Ekvádoru.

Orchideje mohou celoročně návštěvníci vidět ve skleníku Fata Morgana, kde vystavujeme kvetoucí rostliny.

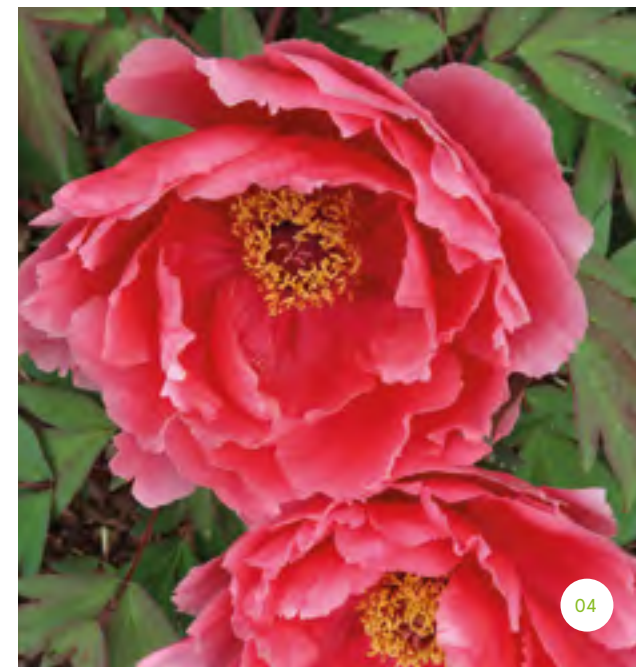
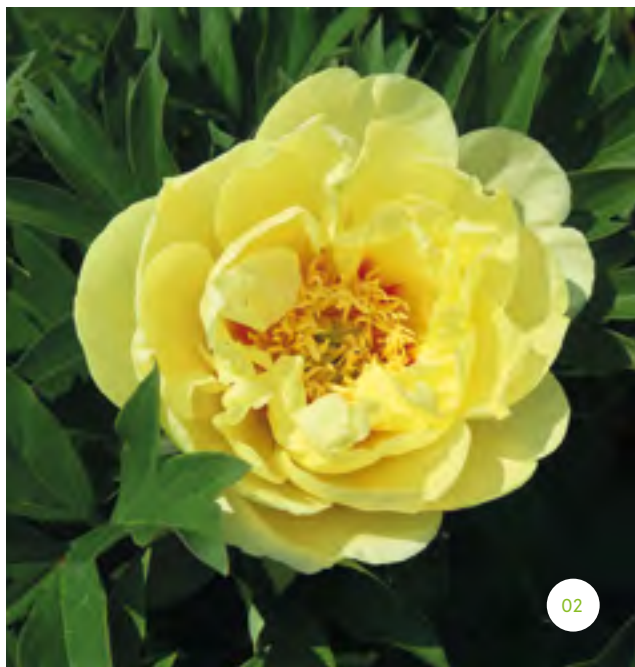

Pivoňky

Peonies

Sbírka pivoňek je významnou součástí návštěvníky velmi oblíbené Pivoňkové louky, která se nachází v Horní zahradě. Atraktivita pivoňek je vkusně umocněna sbírkou magnolií a společně vytvářejí harmonickou kompozici. Celkem je v expozici možné vidět přibližně 600 rozličných kultivarů a druhů pivoňek, čímž se kolekce řadí mezi evropskou elitu. Soubor můžeme zahrnout i mezi tradiční sbírky botanické zahrady, neboť jako celek vznikl již v 90. letech 20. století. V roce 2021 byla sbírka doplněna o další zajímavé položky botanických bylinných pivoňek, získaných díky mezinárodní výměně semen Index seminum či darem.

The collection of peonies is an important part of our Peony Meadow located in the Upper Garden. The attractiveness of the peonies is tastefully enhanced by the collection of magnolias and together they create a harmonious composition. In total, approximately 600 different cultivars and species can be seen in the exposition, making the collection one of the Europe's elite. The collection can also be included among the traditional collections of our garden, as it was established in the 1990s. In 2021, the collection was supplemented with other interesting items of botanical herbaceous peonies, obtained thanks to the international seed exchange Index seminum or as a gift.

01 | Bylinná pivoňka *Paeonia russoi*
02 | *Paeonia intersectional* hybr. 'Border Charm' je zástupcem tzv. Itoh hybridů

03 | Bylinná pivoňka *Paeonia mlokosewitschii* × *russoi*
04 | Pivoňka keřovitá *Paeonia suffruticosa* 'Shilanten'
05 | Pivoňková louka je oblíbeným místem zahrady

Naše sbírka představuje ucelený sortiment všech skupin pivoňek, vedle botanických tvoří její základ především pestrý výběr zahradních dřevitých a bylinných pivoňek, které tak komplexně prezentují šlechtitelské úspěchy. Zahradní dřevité pivoňky jsou zastoupeny převážně kultivary pocházejícími z pivoňky keřovité, dále pak pivoňkami ze skupiny tzv. Lemoineových hybridů, zajímavostí jsou meziskupinové (Itoh) hybridy. Zahradní bylinné pivoňky jsou zase reprezentovány hlavně odrůdami odvozenými od pivoňky čínské, dále pak od pivoňky lékařské, pivoňky úzkolisté a kavkazských pivoňek.

Sukulentní a xerofytní rostliny

Succulent and Xerophytic Plants

Kolekce sukulentů a xerofytů patří k prioritním sbírkám Botanické zahrady hl. m. Prahy s vysokým množstvím sběrových položek známého původu. Rostliny se uplatňují v expozičních plochách skleníku Fata Morgana a v expozici Svět sukulentů v Horní zahradě. Sbírkky jsou opakovaně prezentovány v rámci větších tematických výstav. Nejsilněji jsou zastoupeny rostliny z Madagaskaru s mimořádným genofondovým významem. Kolekce obsahuje zhruba 180 rodů ze 41 čeledí. Jsou zde zastoupeny i xerofytní dřeviny.

This collection of succulents and xerophytes belongs to the priority collections of the Prague Botanical Garden and includes many items of known origin. The plants are displayed in the Fata Morgana Greenhouse and in the World of Succulents in the Upper Garden. The collections are repeatedly displayed within bigger thematic exhibitions. Plants from Madagascar are the most numerous in our collection and have exceptional importance for the gene pool. Our collection consists of about 180 genera in 41 families and includes also xerophytic woody plants.

01 | V roce 2021 vykvetly velmi bohatě všechny exempláře madagaskarské *Aloe capitata*

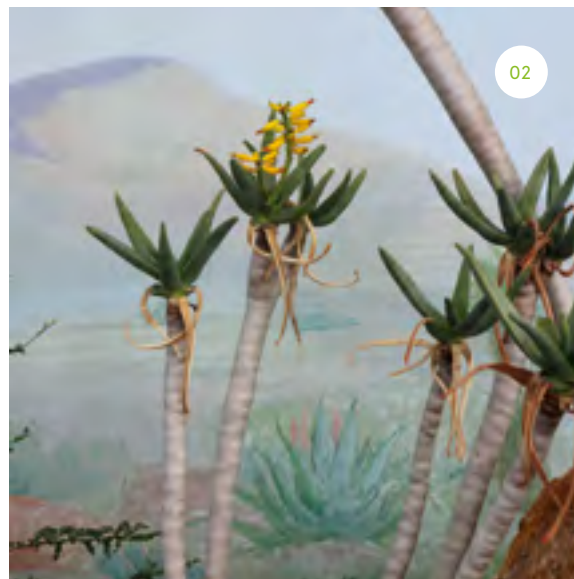
02 | *Aloidendron dichotomum* je více znám jako *Aloe dichotoma* a byl přeřazen do nově ustanoveného rodu společně s dalšími stromovitými druhy alof. V Namibii a na severozápadě Jihoafrické republiky může dorůst až do výše 9 metrů. V kultuře běžně nekvete tak, jako v roce 2021 v expozici Svět sukulentů

03 | *Aloe macroclada* z náhorní plošiny ve středu Madagaskaru kvete ještě před dosažením své maximální velikosti

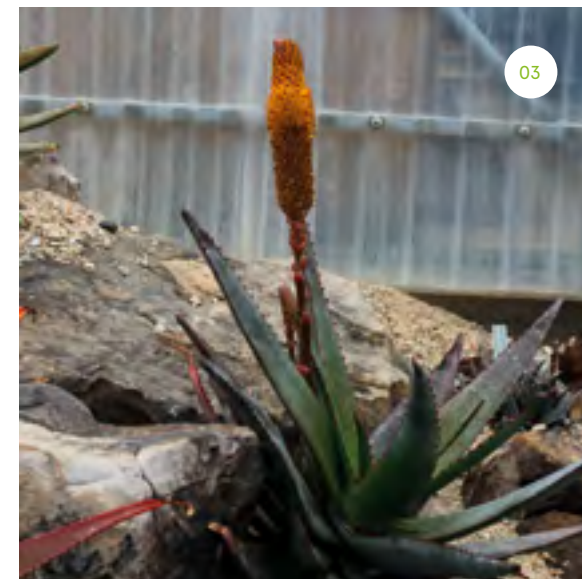
V roce 2021 byla sbírka obohacena o 150 položek 30 rodů, převážně se známým původem. Z tohoto počtu je 45 druhů chráněných podle úmluvy CITES, do Červeného seznamu IUCN jsou 2 druhy zařazené jako kriticky ohrožené, 8 druhů jako ohrožené a 6 druhů jako zranitelné.

Mnoho druhů rodů *Aloe* a *Pachypodium* velmi bohatě kvetlo a z velké části se je podařilo opylit. Semena použijeme na rozšíření počtu exemplářů do sbírky a další do Indexu seminum.

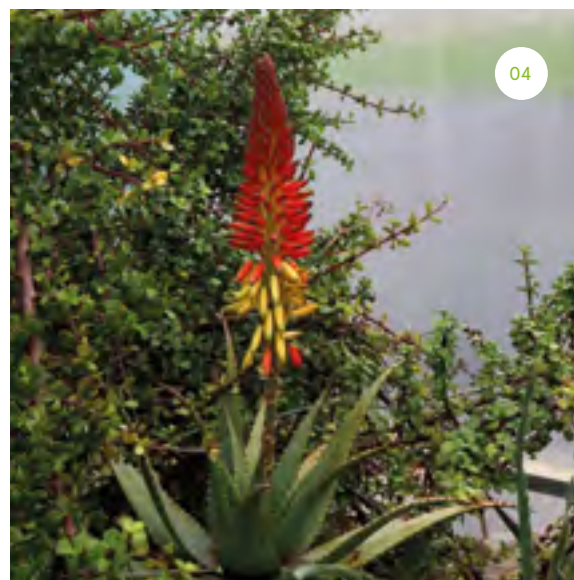
Druhy rodů *Adenium*, *Aloe*, *Cotyledon*, *Crassula*, *Euphorbia*, *Lophophora*, *Pachypodium*, *Tylecodon* a *Trichocereus* se v roce 2021 uplatnily na výstavě jedovatých sukulentů nazvané Co Maryša ještě neznala.

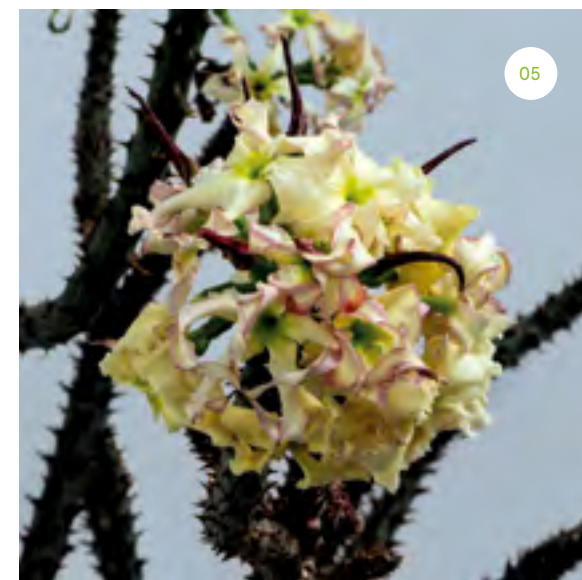
02

03

04

05

04 | *Aloe microstigma* pochází z JAR a Namibie, kde roste v nezapojené vegetaci na kamenitých stanovištích

05 | *Pachypodium rutenbergianum* v přírodě na Madagaskaru může dosáhnout výšky až 15 metrů a v kultuře běžně nekvete

Užitkové rostliny

Useful Plants

Sbírka představuje velmi pestrou skupinu botanicky nepříbuzných druhů rostlin, které spojuje to, že jsou pro člověka hospodářsky nebo spirituálně významné. Zahrnuje byliny i dřeviny z mnoha koutů světa, které jsou zdrojem potravy a léčiv, nebo poskytují různé materiály a suroviny. Užitkové rostliny najdeme v celém areálu zahrady včetně skleníků. Soustředěny jsou do dvou tematických expozic v Ornametální a Horní zahradě. V roce 2021 jsme se zaměřili na zvýraznění jedovatých druhů užitkových rostlin a v rámci celoroční Jedovaté sezóny je představili návštěvníkům.

This collection represents a very diverse group of botanically unrelated plant species that are united by their economic or spiritual importance for humans. It includes both herbs and woody plants from many parts of the world that provide food, medicine or a variety of materials and ingredients. Useful plants can be found throughout the garden, including the greenhouses. They are concentrated in two thematic expositions - in the Ornamental Garden and in the Upper Garden. In 2021, we focused on highlighting poisonous species of useful plants and introduced them to visitors as a part of the year-round Poisonous Season exhibition.

01 | Kakaovník pravý (*Theobroma cacao*) plodící v zázemí botanické zahrady na podzim roku 2021

02 | V rámci Jedovaté sezóny jsme i mezi užitkovými rostlinami zvýraznili ty jedovaté. Tabák virginský (*Nicotiana tabacum*)

03 | Narančila (*Solanum quitense*), keř s jedlými plody původem z horských lesů Jižní Ameriky, je přes léto k vidění v expozici Plodin Nového světa

04 | Jedovatý blín bílý (*Hyoscyamus albus*) je jedním z druhů, které obohatily v roce 2021 kolekci jedovatých rostlin

Užitkové rostliny patří k návštěvnicky velmi oblíbené skupině. Nacházejí uplatnění při rozmanitých vzdělávacích programech, akcích a výstavách. Počátky sbírky, konkrétně sestavení první kolekce léčivých rostlin mírného pásu, spadají do poloviny 70. let 20. století. Postupně s rozvojem zahrady a vznikem nových expozičních ploch včetně skleníkových se sbírka rozrostla na více než 900 položek. Užitkové rostliny mírného pásu jsou trvale vysazeny v Ornametální zahradě a na léto jsou doplňovány o subtropické druhy. V letošním roce jsme nově osázeli plochu věnovanou jedovatým rostlinám, v říjnu prošla celkovou rekonstrukcí i část s druhy zeleného koření, plocha vonných pelargoníí a léčivých rostlin Středozeří a Severní Ameriky. V Horní zahradě je každoročně znovu osazováno pole s užitkovými rostlinami amerického původu, a to včetně tropických a subtropických druhů.

Zázvorovité rostliny

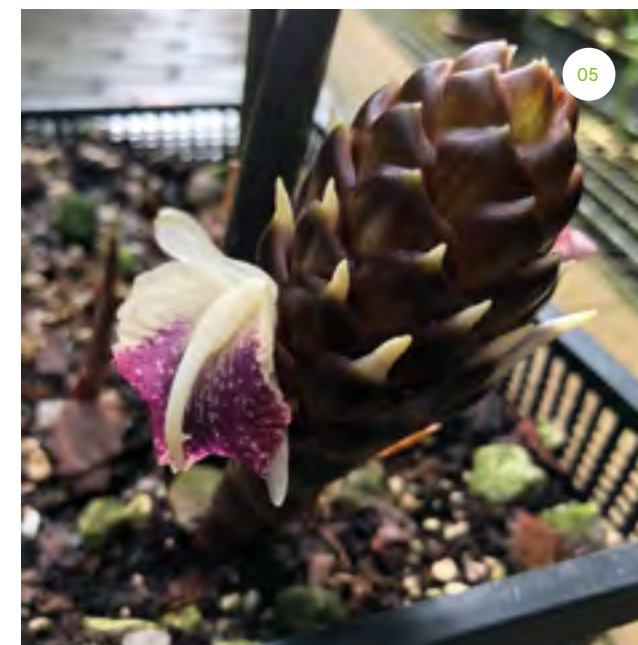
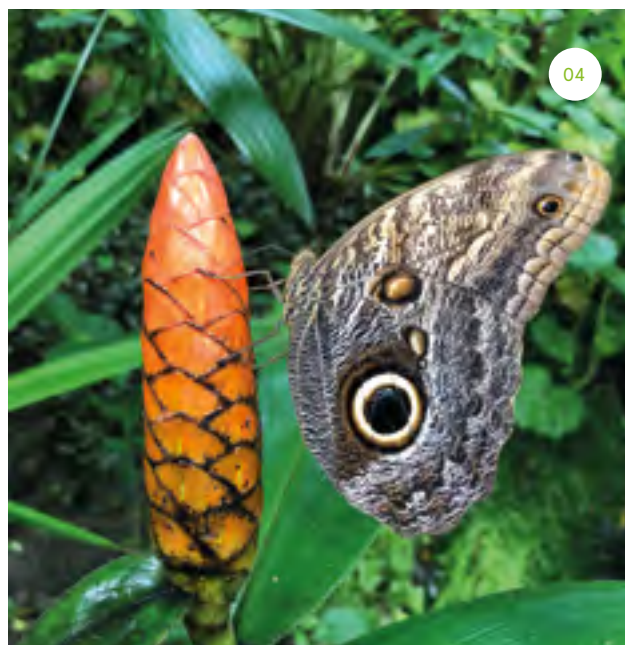
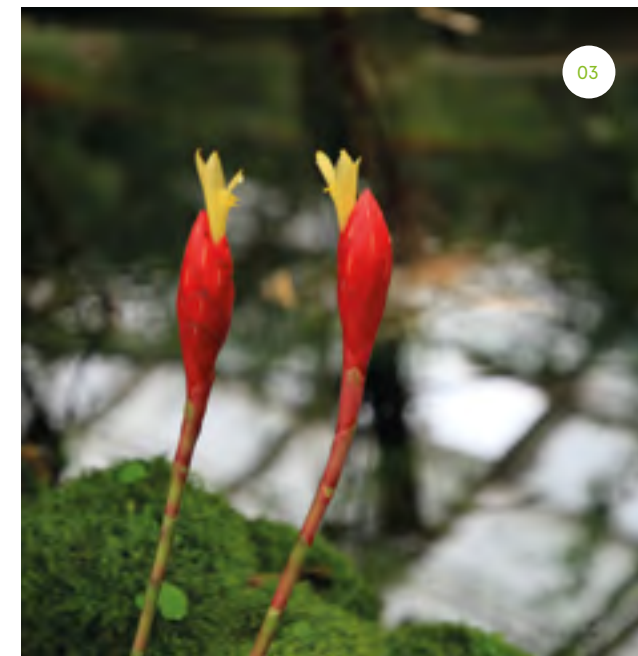
Gingers

Čeleď zázvorovitých (*Zingiberaceae*) zahrnuje tropické, často etnobotanicky pozoruhodné a aromatické byliny domácí především v oblasti jihovýchodní a jižní Asie. Sbírkou v naší zahradě tvoří zhruba pět set položek a přiřazujeme k ní kolekci blízce příbuzných rostlin kostusovitých (*Costaceae*). V roce 2021 sice nedošlo k výraznému rozšíření sbírky, zcela poprvé nám však vykvetlo několik vzácných a endemických druhů. Potěšil nás tak například madagaskarský aframom *Aframomum angustifolium*, novoguinejský *Tapeinochilos densus* nebo kostarický *Costus stenophyllus*.

The ginger family (*Zingiberaceae*) includes tropical, often ethnobotanically remarkable and aromatic herbs, mainly from Southeast and South Asia. Our collection consists of about five hundred items and includes a collection of closely related plants from the *Costaceae* family. Although the collection was not significantly expanded in 2021, several rare and endemic species bloomed for the very first time. For example the Madagascan *Aframomum angustifolium*, the New Guinea *Tapeinochilos densus* or the Costa Rican *Costus stenophyllus*.

-
- 01 | Květenství kostusovité rostliny *Tapeinochilos densus* připomíná chocholem barevných listenů bromélie. Endemický druh z Nové Guineje vykvetl ve Fata Morgane poprvé
 - 02 | Ve skleníku Fata Morgana poprvé vykvetl i vzácný aframom druhu *Aframomum angustifolium* původem z tropických deštných lesů Madagaskaru
 - 03 | Dvě květenství kostusovité rostliny druhu *Costus stenophyllus* září nad hladinou tropického jezera
 - 04 | Kvetoucí kostus druhu *Costus scaber* láká na nektar babočkovitého motýla druhu *Caligo memnon*. Ve skleníku Fata Morgana se tak setkávají stejně jako ve své domovině, amerických tropech
 - 05 | *Zingiber leongkietii* je nedávno popsán druh zázvoru původem z Vietnamu. V zahradě kvete úplně poprvé
-

Sbírka zázvorovitých je největší ve střední Evropě. Hodnotná je především tím, že sestává téměř výhradně z rostlin se známým původem. Zahrnuje i několik typových položek, tedy rostlin sbíraných v lokalitách, kde byl druh pro vědu poprvé popsán. Základem kolekce jsou sběry věnované Janou Leong-Škorničkovou, světově uznávanou specialistkou na zázvorovité. Jedná se především o kurkumy, kterých dnes máme kolem 200 položek. Velmi cenné jsou i expediční sběry z Vietnamu, Thajska, Malajsie a dalších asijských zemí. Na rozvoji sbírky dlouhodobě spolupracujeme s botanickou zahradou v Singapuru. Cenný rostlinný materiál poskytujeme vědeckým týmům z katedry botaniky PřF UK a z Botanického ústavu AV ČR. Již druhým rokem spolupracujeme na výzkumu s názvem „Evoluce nočního kvetení v rychle radiující čeledi *Zingiberaceae*“, realizovaném Botanickým ústavem AV ČR v rámci projektu GA ČR 20-12579Y (2020–2022).

03 | Odborná činnost

Významné sbírky

Botany
Important Collections

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Áronovité

Araceae 96 – 97

Begonie

Begonias 98 – 99

Cykasy

Cycads 100 – 101

Hajní rostliny

Forest Plants 102 – 103

Letničky

Annuals 104 – 105

Masožravé rostliny

Carnivorous Plants 106 – 107

Palmy

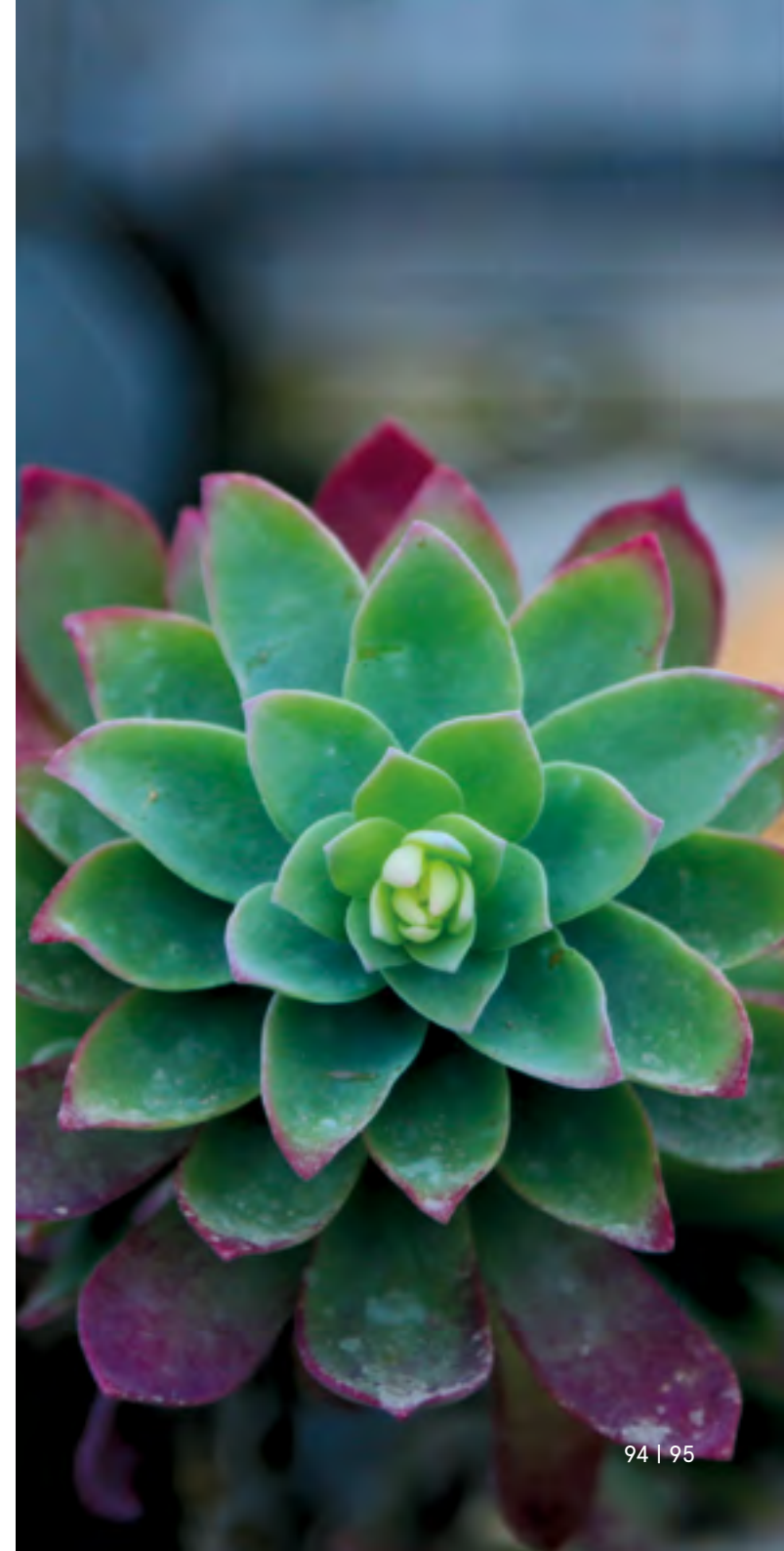
Palms 108 – 109

Traviny

Grasses 110 – 111

Zimovzdorné kaktusy a sukulenty

Cold - Hardy Cacti and Succulents 112 – 113

Áronovité

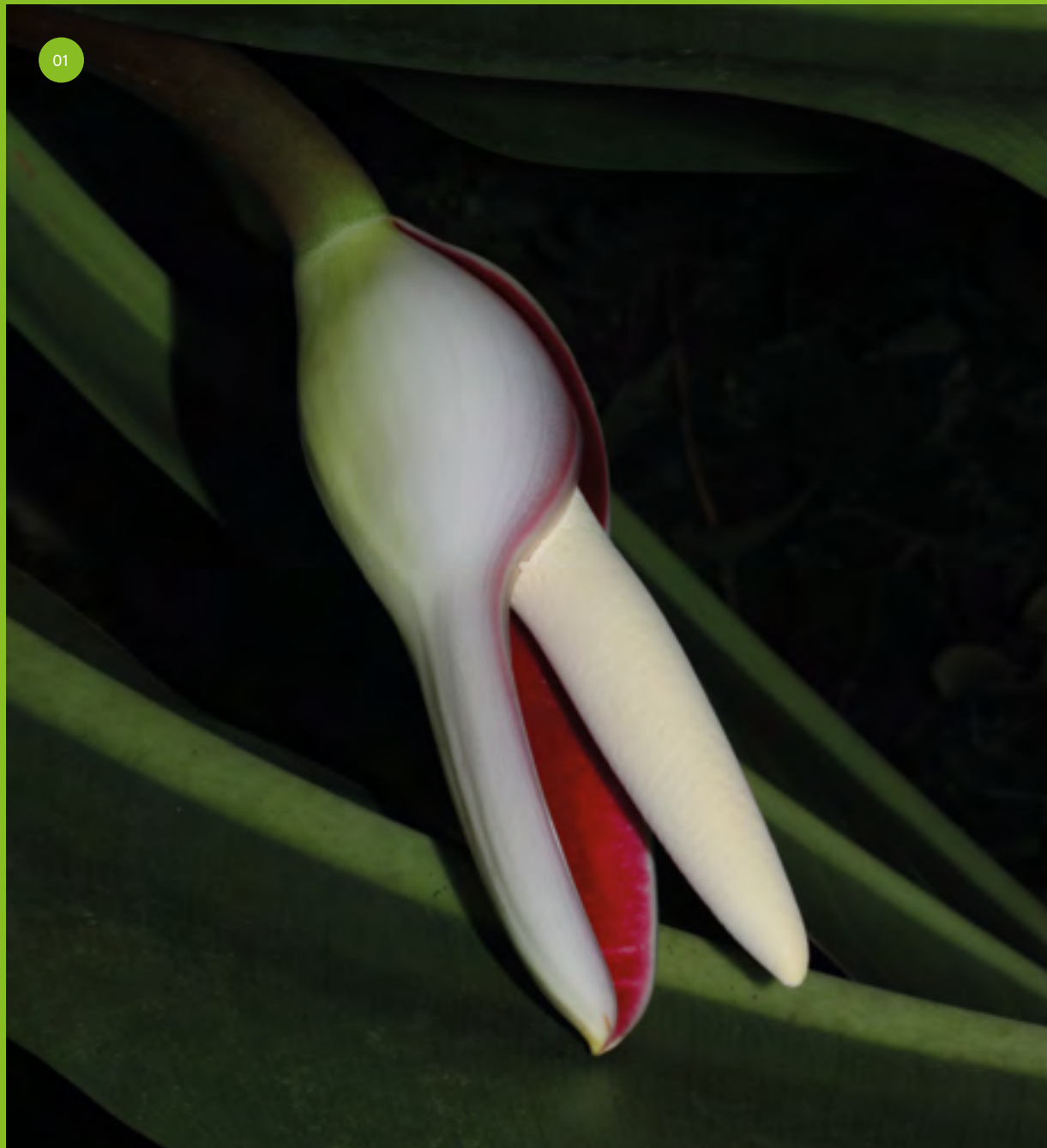
Araceae

Čeľad' áronovitých rastlín je významná nejen z hlediska botanického, ale i pro okrasnou funkci. Ze 114 rodů jich pěstujeme necelou stovku a mnohé z nich jsou vysazeny v expozicích skleníku Fata Morgana. V roce 2021 měly áronovité rostliny důležitou úlohu v projektu Jedovatá sezóna, protože mnoho laiků nemá žádné povědomí o jejich toxicitě, přitom jde o běžné pokojové rostliny, které se pěstují snad v každé domácnosti. Sbírkou se rozrostly o několik desítek druhů, a to díky výměnám s botanickou zahradou v Bratislavě a se soukromými pěstiteli.

The *Araceae* family is important not only botanically, but also for its ornamental function. Of the 114 genera, we grow nearly a hundred, and many of them are planted in the Fata Morgana Greenhouse.

In 2021, our aroids played an important role in the Poisonous Season exhibition. Many people have no awareness of their toxicity, yet they are common houseplants that are grown in almost every household. Our collections have grown by several dozen species, thanks to exchanges with the botanical garden in Bratislava and with private growers.

01

01 | Květenství druhu *Philodendron insigne* je barevně velmi zajímavé

02 | Mladé listy bornejského druhu *Alocasia cuprea* mají měděnou barvu a kovový lesk

03 | Skleník Fata Morgana často zdobí plodenství antúrií

04 | Kvetoucí rostlina *Philodendron callosum* subsp. *ptarianum* z Venezuely

Cenné druhy přibýly především v rodech *Anthurium*, *Monstera*, *Amydrium* nebo *Philodendron*. Význam mají především rostliny, u kterých je znám původ z přírody. Podařilo se získat nádhernou formu *Philodendron gloriosum* z Kolumbie, *Anthurium moronense* nebo *Anthurium truncicola* z Ekvádoru a několik dalších zajímavých exemplářů. Dále naše sbírky doplnil krásný druh *Caladium lindenii*, chybějící druh *Ulearum donbursii* a v současnosti velmi populární drobné monstery – *Monstera pinnatipartita*, *Monstera subpinnata* a *Monstera standleyana*. Z dalších zajímavých získaných položek jmenujme *Podolasia stipitata*, *Rhodospatha picta* nebo *Chlorospatha atropurpurea*.

Begonie

Begonias

Populární a oblíbený rod *Begonia* obsahuje 1500–1800 druhů, rozšířených v tropech Ameriky, Afriky i Asie. V našich sbírkách pěstujeme přibližně 230 druhů. Mnohé z nich postupně vysazujeme do expozic skleníku Fata Morgana, kde je můžou ocenit i návštěvníci, pro které představují oblíbenou a vyhledávanou skupinu. V roce 2021 jsme vysazovali především jihoamerické druhy, některé do okolí jezírka a další na epifytní kmeny.

The popular genus *Begonia* contains 1500 - 1800 species, distributed in the tropics of America, Africa and Asia. We grow approximately 230 species in our collections and many of them are gradually planted in the Fata Morgana Greenhouse. There they can be appreciated by visitors, who find them very attractive. In 2021, we planted mainly South American species, some of them around our tropical pond and others on epiphytic trunks.

01 | Svěže zelené listy druhu *Begonia carrieae*

02 | Poznávacím znakem *Begonia carrieae* jsou žláznaté trichomy na řapíku a žilnatině

03 | List vzácného a málo pěstovaného druhu *Begonia crispula*
04 | Listy druhu *Begonia lyman-smithii* má rub listů sytě červený

Nově jsme vysadili velmi vzácný a v přírodě silně ohrožený druh z Mexika *Begonia mazaе* s dekorativními listy. Z dalších atraktivních begonií mají návštěvníci možnost spatřit *Begonia carrieae*, kterou charakterizují velmi výrazné světlé žláznaté chlupy na stonku i listech, dále mohutnější druh *Begonia egregia* a popínavý druh *Begonia glabra*. Na nové epifytní kmeny bylo umístěno několik rostlin *Begonia fernando-costae*. Další druhy přibývají ve sbírkách.

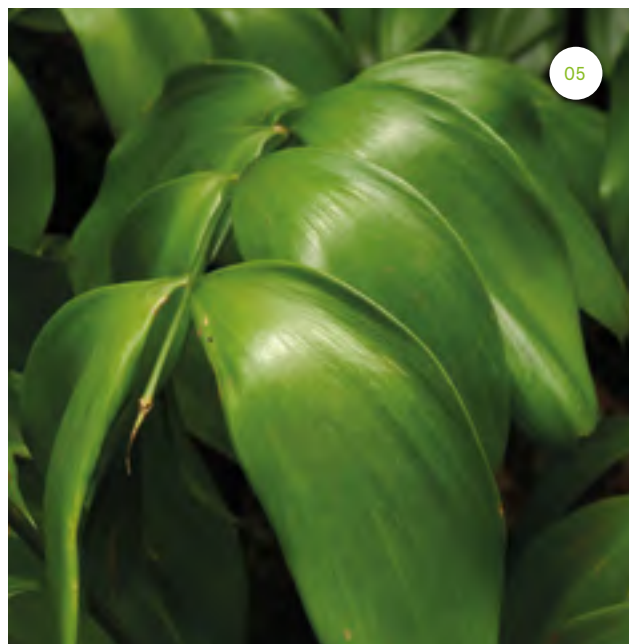
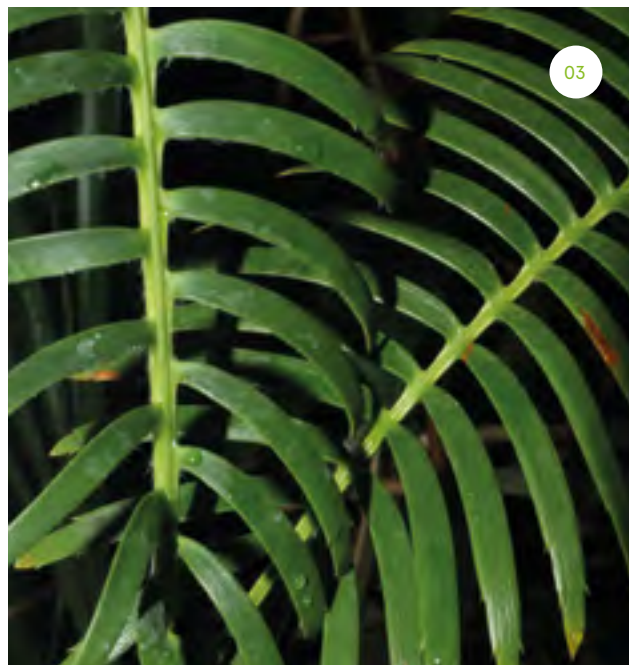
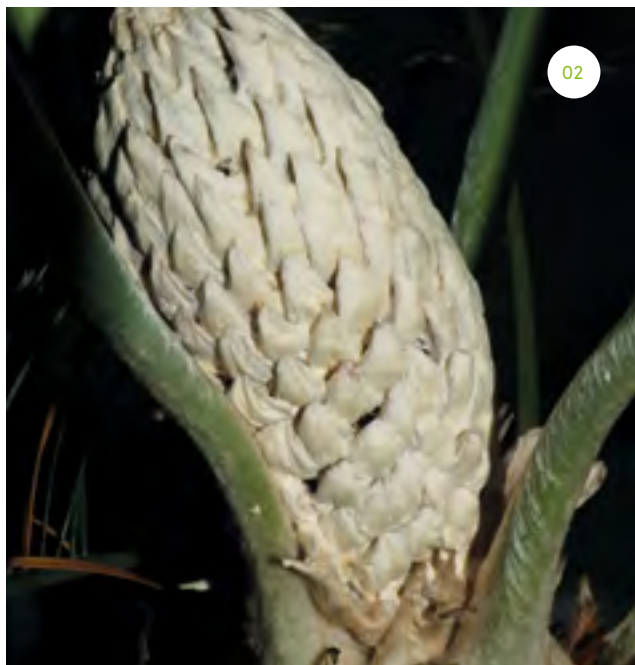
Cykasy

Cycads

Cykasy jsou populární skupina nahosemenných rostlin. Celkem je rozlišováno v 10 rodech přes 300 druhů. Rozšíření je celosvětové, zejména v subtropickém, méně v tropickém pásu, vyhýbají se pouze Evropě. Rok 2021 byl bohatý na novinky, do tropické části skleníku Fata Morgana jsme vysadili vzrostlý *Cycas debaoensis* zajímavý dvakrát dělenými listy. Máme ho od výsevu v lednu 2007. Svou první šištici vytvořil v zázemí mexický *Dioon angustifolium*, čímž počet rodů, které máme v zahradě dospělé, stoupl na osm.

Cycads are a popular group of gymnosperms. In total, over 300 species are distinguished in 10 genera. They can be found all over the world, especially in the subtropics and a bit less in the tropics. The only exception is Europe. The year 2021 brought many new things. In the tropical part of the Fata Morgana Greenhouse, we planted a mature *Cycas debaoensis* with interesting tripinnate leaves. We have had this specimen since its sowing in January 2007. The Mexican *Dioon angustifolius* produced its first cone in our growing facilities, so we have adult plants of eight genera now.

-
- 01 | Lístky cykasu *Cycas debaoensis* mají zvláštní dělený tvar a nově je mohou obdivovat i návštěvníci Fata Morgana
 - 02 | Samčí šištice druhu *Dioon angustifolium*, rostlinu máme od malého semenáčku z roku 2007
 - 03 | Cenným přírůstkem sbírky je vzrůstem nevelký *Dioon stevensonii*
 - 04 | Australská *Macrozamia macdonnellii* byla jednou z hlavních atrakcí během výstavy cykasů při Jedovaté sezóně
 - 05 | Guatemalská *Zamia tuerckheimii* se širokými lístky byla ozdobou skleníku Fata Morgana po celou dobu Jedovaté sezóny
-

Naše kolekce je velmi kvalitní, řadí se mezi přední v Evropě a vysokou hodnotu má sbírka rodu *Zamia*. Pěstujeme zástupce všech rodů, celkově 136 druhů, z toho v rodu *Zamia* 42. Některé druhy se nám daří opakovaně množit. Ve dvou nejvyšších kategoriích mezinárodního červeného seznamu IUCN je 47 druhů námi pěstovaných cykasů. Nově jsme získali exempláře *Microcycas calocoma* a dva nejmenší zástupce rodu *Encephalartos*, a to *E. delucanus* a *E. schaijesii*. Hodně vzácné jsou také *E. dolomiticus*, *E. inopinus* a zajímavý úzkolistý a dosti chladnomilný *E. cycadifolius*. Máme i několik nových druhů australského rodu *Macrozamia*, třeba *M. lomandroides*, a také mexický, více na severu se vyskytující *Dioon stevensonii*, popsáný teprve v roce 2008.

Hajní rostliny

Forest Plants

Hajní rostliny, též známé pod názvem stínomilné trvalky, jsou v naší zahradě významnou skupinou rostlin, neboť jsou součástí mnohých venkovních ploch. Převážná většina ucelených výsadeb stínomilných trvalek se nachází v lesních expozicích Horní zahrady a Lesa, kde je možné v současnosti vidět na 2000 rozličných taxonů a kultivarů. Sběrka hajních rostlin se utvářela od druhé poloviny 80. let minulého století. V roce 2021 se pokračovalo ve výsadbách v expozicích věnovaných geografickým celkům Asie a v dalších nově připravovaných kultivarových záhonech. Započala příprava na plánovanou expozici Japonských mlžných lesů.

Forest plants, also known as shade-loving perennials, are an important group of plants in our garden, as they are part of many outdoor areas. Most of the 2000 different taxa and cultivars of shade-loving perennials in our collection are located in the forest expositions of the Upper Garden and the Forest. Our collection of forest plants was formed in the second half of the 1980s. In 2021, plantings continued in the expositions of the geographical units of Asia and in other new cultivar beds. Preparations have begun for the planned exposition of Japanese Clouforests.

01 | Expozice hajních rostlin
02 | *Helleborus xericsmithii* 'Champion'

03 | Orsej *Ficaria ficarioides* roste ve vyšších polohách Balkánu, Turecka a Kavkazu

04 | Sasanka vábná *Anemone blanda* je krásně modře kvetoucí hlíznatá sasanka

Stínomilné trvalky jsou návštěvníky vyhledávané zejména v jarních měsících, kdy jsou na vrcholu své atraktivnosti. Avšak i později lákají k prohlídce, neboť jejich expozice nabízí příjemný stín. Obecně se jedná o rozsáhlou a různorodou skupinu rostlin mírného pásma, kterou nelze přesně taxonomicky definovat. Je však možno zjednodušeně říct, že jsou to rostliny vyhledávající polostinná či stinná, dostatečně vlhká místa bohatě zásobená živinami. Za mnohé jmenujme například nádherné čemeřice, sasanky, orseje, hosty, škornice, pomněnkovce, liliovky aj.

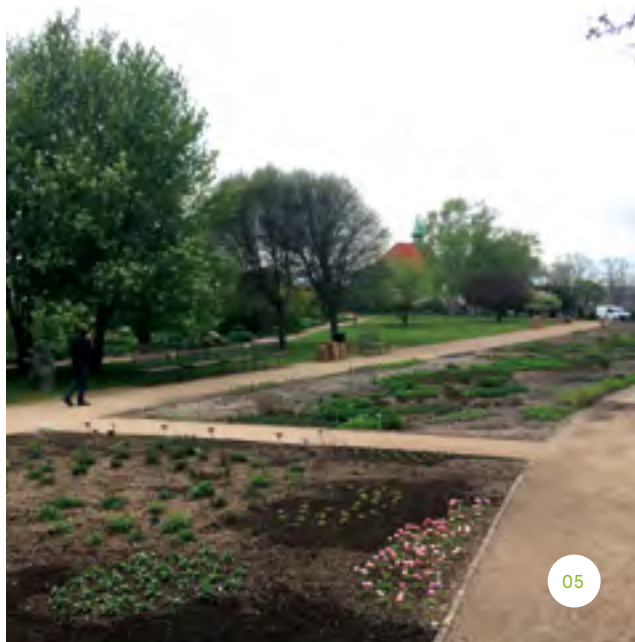
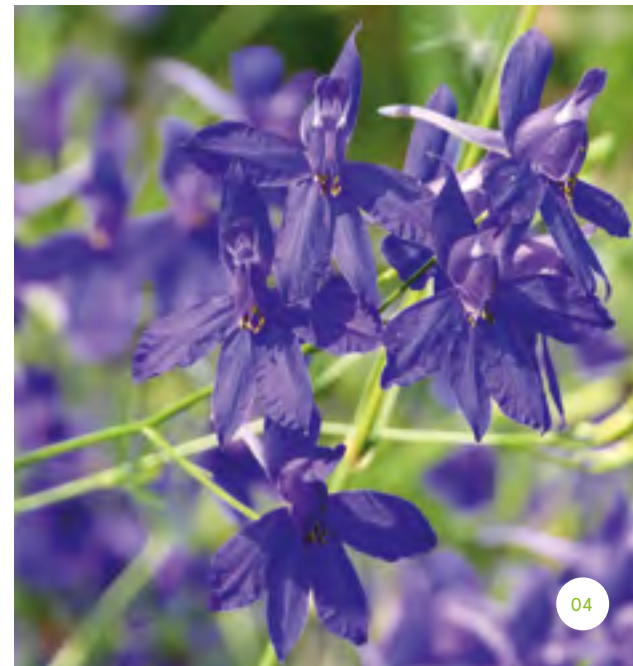
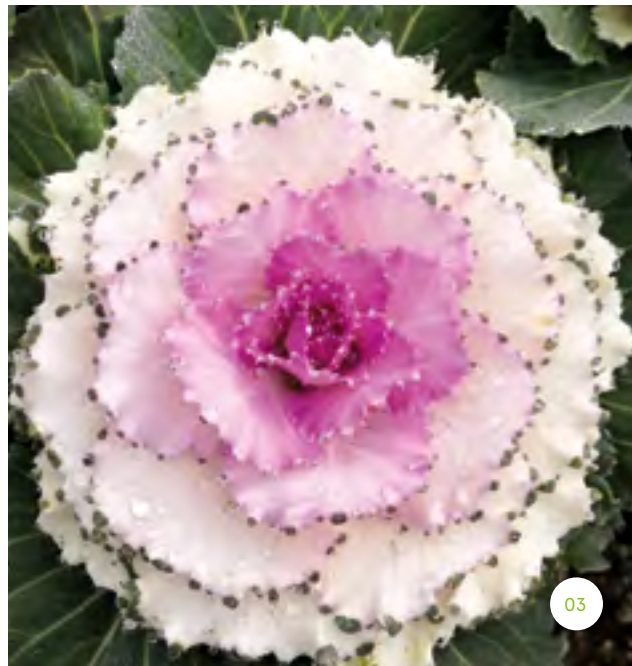
Letničky

Annuals

Semeny množené letničky a dvouletky se představují na záhonu o rozloze přibližně 700 m² uprostřed Ornamentální zahrady. K vystavení 450 druhů a odrůd letniček ze 150 rodů je potřeba každoročně vypěstovat a vysázet 20 tisíc sazenic. I vegetativně množeným letničkám, zahradnicko označovaným jako balkonovky, patří nejatraktivnější místa botanické zahrady, která zkrášlují vysazené v dekorativních nádobách. Sbíрку balkonových rostlin tvoří 200 odrůd pelargonii, 70 odrůd afrických kopřiv (*Solenostemon*) a 50 odrůd teplomilných šalvějí. Sbíрку pelargonii v roce 2021 obohatily další české odrůdy.

We introduce seed-reproduced annuals and biennials of 450 species and varieties from 150 genera on a flowerbed in the middle of the Ornamental Garden. This flowerbed of approximately 700 m² requires 20,000 seedlings to be grown and planted each year. Vegetatively reproduced annuals, sometimes also called "balcony flowers", look amazing in containers and embellish attractive places around our botanical garden. The collection of balcony plants consists of 200 varieties of pelargoniums, 70 varieties of painted nettles (*Solenostemon*) and 50 varieties of warmth-loving sages. The pelargonium collections were enriched by more Czech varieties in 2021.

- 01 | Letničky se výborně doplňují s cibulovinami kvetoucími v létě jako lilie 'Leslie Woodriff'
- 02 | Máky jako je *Papaver* 'Danish Flag' se pěstují v zahradách jako letničky, ale jiné odrůdy slouží k získávání oleje, léků nebo drog
- 03 | Okrasné kapustě *Brassica* 'Pigeon Victoria' se v chladných dnech zbarvují listy fialově a krémově

- 04 | Málokterá květina se pyšní tak intenzivně modrou barvou květů jako ostrožka *Consolida regalis*, a proto není divu, že byla od renesance zobrazována na mnoha malbách
- 05 | Základ květinového záhonu představují vyšší trvalky uprostřed a kolem nich se každé jaro vysazuje 20 tisíc sazenic letniček

V rámci výstavy Jedovatá sezóna jsme v sortimentu letniček zdůraznili druhy, které mohou mít škodlivý vliv na lidské zdraví. Už v červnu se mohli návštěvníci seznámit s rozkvetlým náprstníkem (*Digitalis*) nebo koukolem (*Agrostemma*) a ostrožkou (*Consolida*), dříve hojnými plevely s jedovatými semeny. Později na záhonu vykvetly makovité rostliny, sluncovka (*Eschscholzia*) a mák (*Papaver*), obsahující latex s nebezpečnými alkaloidy, a skočec (*Ricinus*), jedna z nejedovatějších rostlin vůbec. Až v chladných podzimních dnech převládly v letničkových výsadbách druhy užitkové, jako je laskavec, mangold a kapusty ozdobné barevnými listy.

Na sedmé muškátové burze pořádané ve spolupráci se členy Specializované základní organizace Českého zahrádkářského svazu Pelargonie jsme v roce 2021 pořídili další české odrůdy muškátů ze šlechtění pana Bohumila Bradny s půvabnými názvy jako Baletka či Rusalka.

Masožravé rostliny

Carnivorous Plants

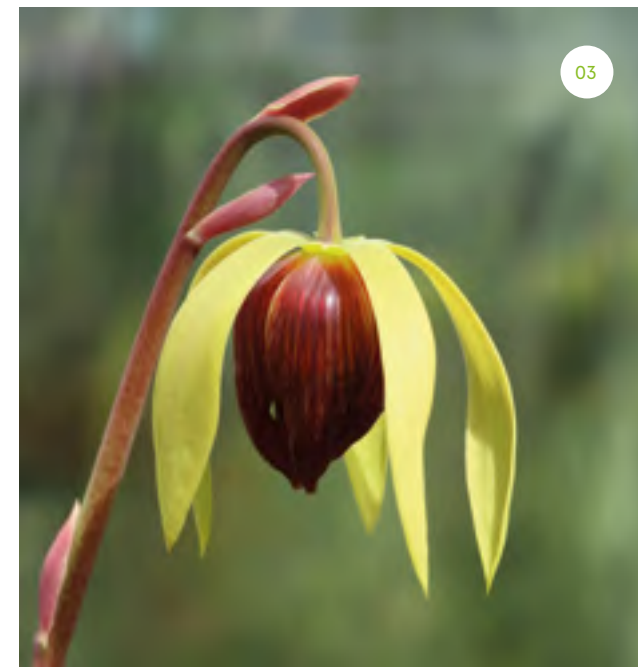
Masožravost znamená schopnost rostliny přilákat, polapit a strávit živočišnou kořist. Mezi masožravé rostliny se řadí druhy z 11 čeledí v 17 rodech, celkem zhruba 700 druhů. V roce 2021 se ve sbírce naší botanické zahrady povedlo rozmnožit vzácnou kubánskou tučnici *Pinguicula jackii* se sytě modrofialovými květy. Získali jsme také mnoho nových druhů tropických australských rosatek ze sekce *Petiolaris*, jejichž pěstování se nám daří. Poprvé ve sbírce kvetlo několik dalších druhů heliamfor.

Carnivory in plants refers to their ability to attract, catch and digest animal prey. Carnivorous plants include about 700 species from 11 families in 17 genera. In 2021, we managed to propagate a rare Cuban butterwort *Pinguicula jackii* with deep blue-violet flowers. We have also acquired many new species of tropical Australian sundews from the *Petiolaris* section, which we are successfully growing. Several other species of the *Heliamphora* genus bloomed in the collection for the first time.

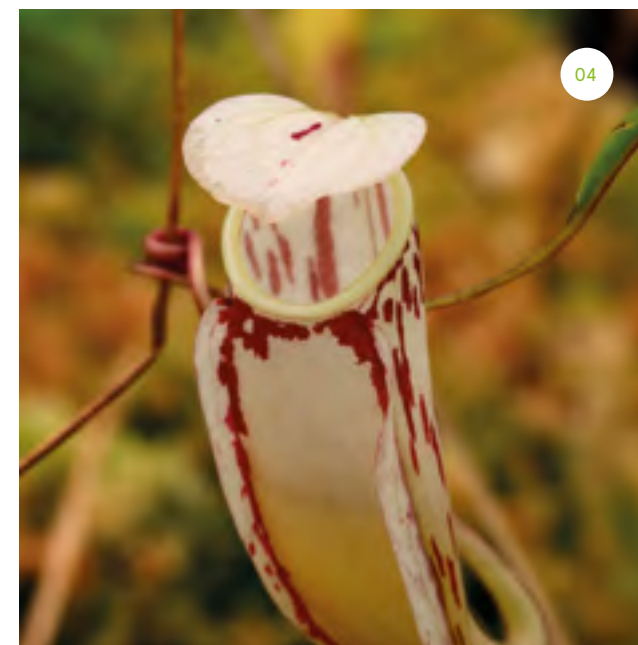
02

03

- 01 | Květy heliamfor jsou velmi půvabné, ale mezi druhy hodně podobné, toto je málo pěstovaný druh *Heliamphora purpurascens*
- 02 | Dlouhodobě se nám i v expozici skleníku Fata Morgana daří pěstovat *Heliamphora folliculata* se zvláštním tunelovitým žláznatým víčkem

- 03 | Darlingtonie kalifornská (*Darlingtonia californica*) je heliamforám příbuzná, v posledních letech nám kvete poměrně pravidelně
- 04 | Velmi světlé pasti má tento druh láčkovky ze Sulawesi *Nepenthes glabrata*

04

Masožravé rostliny se vyskytují po celém světě, zejména na místech, kde je v půdě nedostatek živin, typické jsou vlhké bílé písky, rašeliniště a hodně deštivá místa, na nichž jsou živiny z půdy vyplavovány. Oblastmi s vysokým druhovým bohatstvím jsou Austrálie, Mexiko, jihovýchodní Asie, jihovýchod USA a pro tučnice i Evropa. V zahradě je sbírka masožravých rostlin udržována dlouhodobě ve vysoké kvalitě. Pěstujeme zástupce většiny rodů, celkem přes 300 druhů, tedy téměř polovinu druhového bohatství. Významná je zejména kolekce rodů špirlice (*Sarracenia*), tučnice (*Pinguicula*), bublinatka (*Utricularia*), genlisea (*Genlisea*) a nížinné láčkovky (*Nepenthes*). Kolekci láčkovek jsme doplnili o některé horské druhy Sumatry a Sulawesi.

Palmy

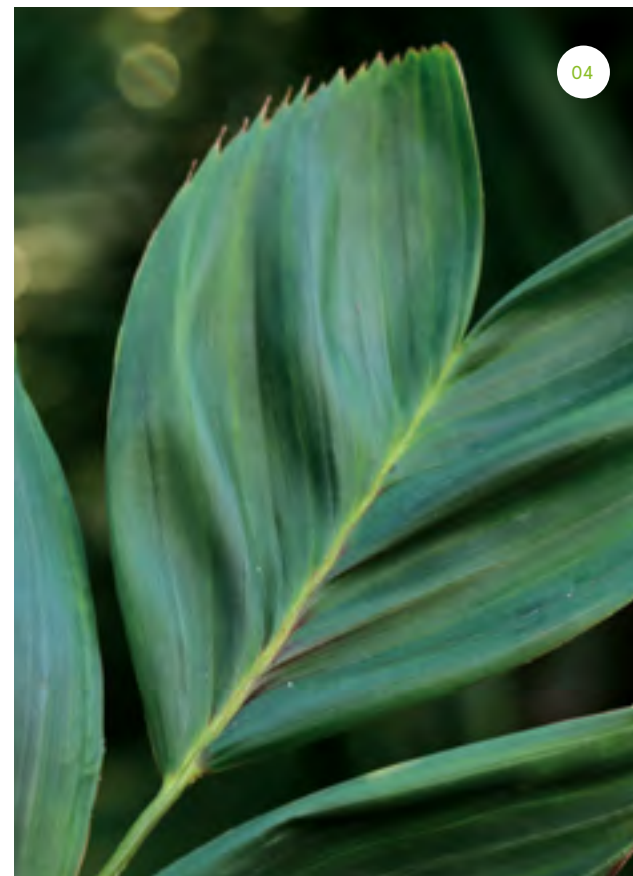
Palms

Palmy zahrnují 181 rodů a více než 2600 druhů. Jsou rozšířené v tropech a subtropích celého světa. Jejich rozmanitost jde od mohutných druhů po drobné podrostové, na které zaměřujeme pozornost. V botanické zahradě jsou palmy důležitou expoziční skupinou ve skleníku Fata Morgana a jako součást mobilní zeleně. Naše kolekce přibližně stovky rodů patří v evropském měřítku mezi jednu z nejrozsáhlejších. Potvrdili jsme určení madagaskarského *Dypsis ligulata* a patrně jde o druh v přírodě již zcela vyhynulý. Roste v nádobě ve skleníku Fata Morgana.

Palms belong to the *Arecaceae* family and include 181 genera and more than 2600 species. They are widespread in the tropics and subtropics around the world. Their diversity ranges from massive species to small understory species, which we focus on. In the Prague Botanical Garden, palms are an important part of the the Fata Morgana Greenhouse and also of the mobile greenery. Our collection of approximately one hundred genera belongs to the largest in Europe. We have confirmed the identification of the Madagaskan *Dypsis ligulata* and it is probably a species already completely extinct in nature. It grows in a container in the Fata Morgana Greenhouse.

01

01 | Středoamerická podrostová palma *Reinhardtia gracilis* je charakteristická zvláštními okénky v listech

02 | *Areca vestiaria* je nápadná svým sytě oranžovým kmenem, navíc v nádobě na terase skleníku Fata Morgana pravidelně kvete

03 | V přírodě Madagaskaru již patrně zcela vyhynulý *Dypsis ligulata* má nápadné členění listků ve skupinách a s mezerami

04 | *Dypsis coriacea* je vzácný podrostový druh z vlhkých oblastí severovýchodu Madagaskaru

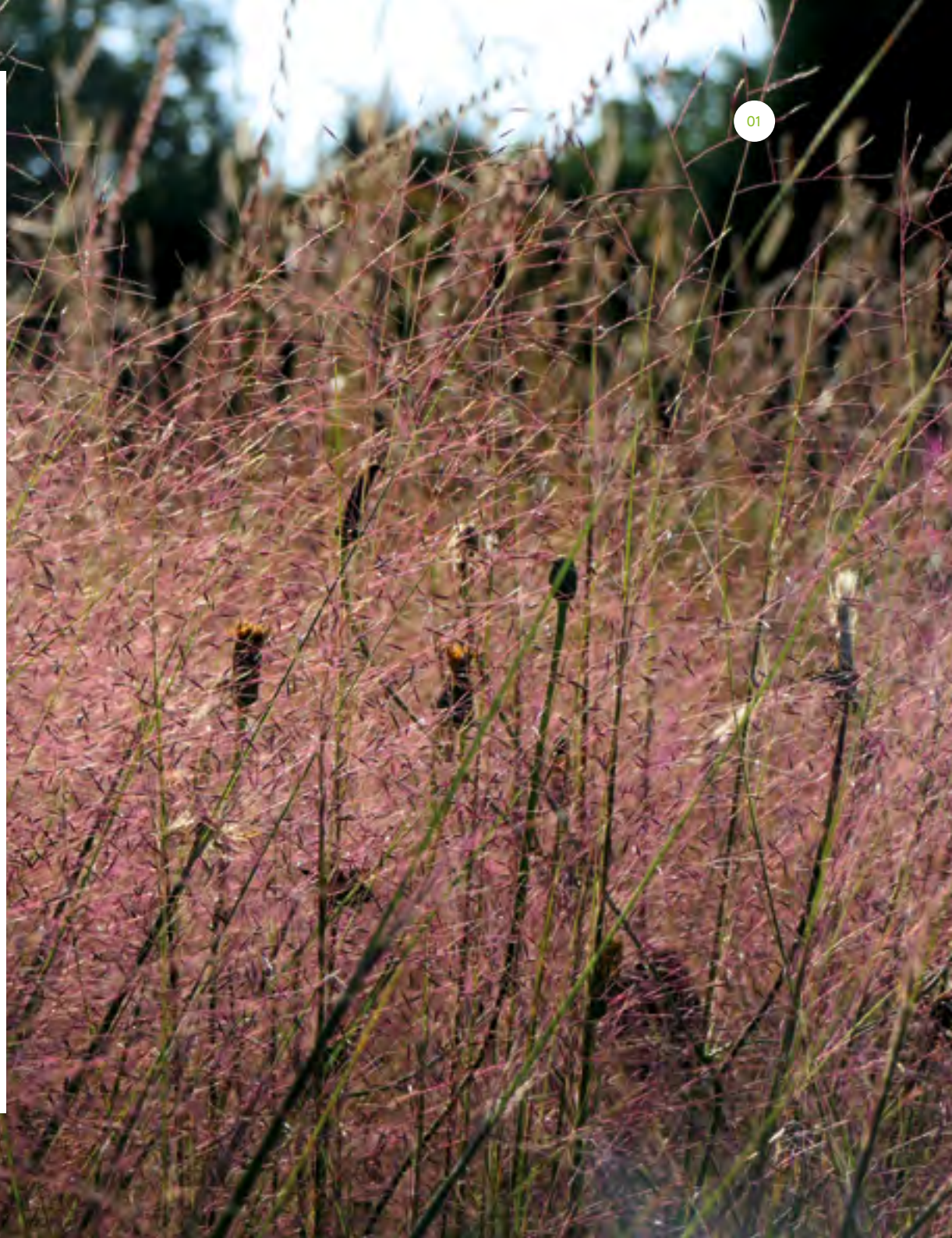
Z prostorových důvodů jsme předali vzácnou madagaskarskou palmu *Beccariophoenix fenestralis* do zoologické zahrady v Lipsku, kde je vysoký pavilon tropů. Palma tam je vysazena do volné půdy a má šanci dorůst do květoschopné velikosti. Oproti tomu z Plzně jsme získali větší počet madagaskarských palem, například oba druhy rodu *Masoala*, *Ravenea sambiranensis*, *R. dransfieldii* a více druhů rodu *Dypsis*. Podruhé v životě kvetla v nádobě nevelká *Butia paraguayensis*. Ve skleníku Fata Morgana také kvetlo a plodilo mnoho druhů palem, z cennějších třeba velmi drobná *Arenga hookeriana* s bizarními listy nebo v nádobě pěstovaná *Areca vestiaria*.

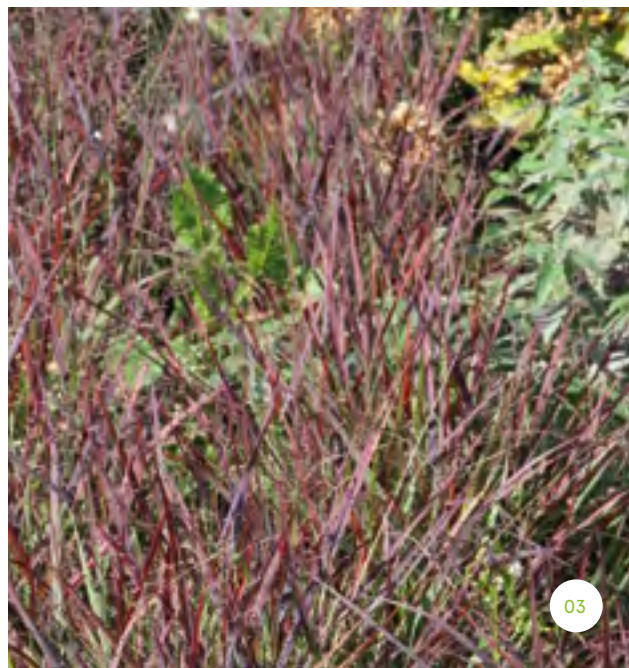
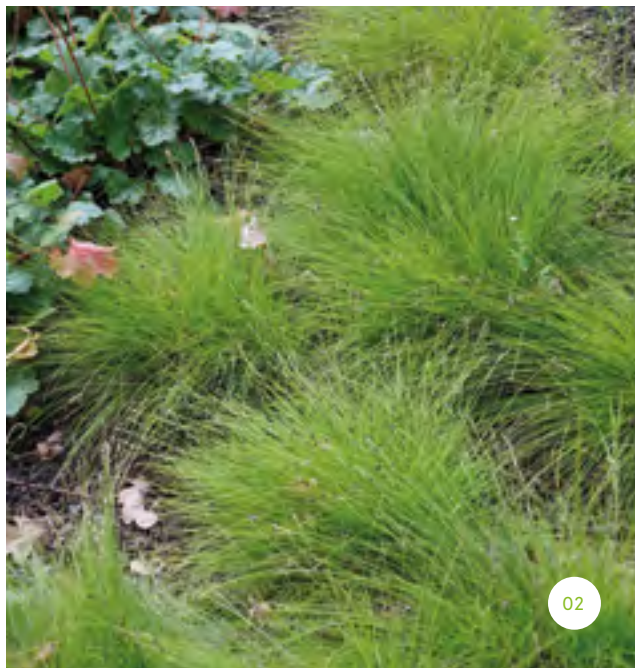
Traviny

Grasses

Tato skupina do určité míry habituálně podobných rostlin je tvořena zástupci čeledí *Poaceae* (pravé trávy), *Cyperaceae* (šáchorovité rostliny) a *Juncaceae* (sítinovité rostliny). Trávy jsou v botanické zahradě zastoupeny sortimentem botanických prérijních a stepních druhů (*Andropogon*, *Festuca*, *Stipa* aj.) a sortimentem okrasných kultivarů, které jsou součástí většiny expozic (*Miscanthus*, *Panicum*, *Pennisetum* aj.). Atraktivní skupinu představuje rovněž kolekce zimovzdorných bambusů, kterou zde tvoří na 30 druhů. V roce 2021 doplnila botanická zahrada sbírku travin zejména o několik severoamerických druhů. Vznikla také nová expozice Trávoviště v areálu u skleníku Fata Morgana.

This group of habitually similar plants consists of representatives of the *Poaceae* (true grasses), *Cyperaceae* (sedges) and *Juncaceae* rushes families. In our botanical garden we have an assortment of wild prairie and steppe species (*Andropogon*, *Festuca*, *Stipa*, etc.) and also of ornamental cultivars, which are part of most exposition (*Miscanthus*, *Panicum*, *Pennisetum*, etc.). The collection of cold-hardy bamboos (we have about 30 species) is also an attractive group. In 2021, the Prague Botanical Garden added several North American species to its collection of grasses. A new grassland exposition (Trávoviště) was also created near the Fata Morgana Greenhouse.

01 | *Muhlenbergia reverchonii* je bohatě kvetoucí a velmi suchomilná tráva z jihovýchodu Severní Ameriky
02 | *Carex eburnea* je severoamerická, nízká a stálezelená ostřice

03 | *Panicum virgatum* 'Cheyenne Sky' je odrůdou s výrazně načervenalé zbarveným olistěním

04 | *Deschampsia caespitosa* 'Palava' je domácím, velmi úspěšným a dobře rostoucím kultivarem

V roce 2021 obohatily sbírku botanické druhy trav, jako jsou evropské *Sesleria rigida* a *S. skipetarum* a také severoamerická *Muhlenbergia lindheimeri*. Z domácích sběrů pak také *Brachypodium rupestre*, *Helictochloa planiculmis* a *Hierochloa australis*. Přibyla rovněž řada výrazně zbarvených zahradních kultivarů, které se stanou součástí trvalkových výsadeb a nové expozice trávníků. Jde např. o trávy s výrazně panašovanými listy, jako *Alopecurus pratensis* 'Aureovariegatus', *Arrhenatherum bulbosum* 'Variegatum' a *Phalaris arundinacea* 'Feecey's Variety'. Z prérijních trav pak přibyla několik odrůd *Panicum virgatum* s načervenalými listy ('Cardinal', 'Külsenmoor', 'Squaw').

Šáchorovité rostliny jsou zastoupeny velmi bohatou sbírkou rodu ostřice (*Carex*). Tu v současnosti tvoří téměř 270 taxonů. Jejich velká část je získána z lokalizovaných sběrů. V sortimentu zahrady je již téměř kompletní kolekce ostřic z ČR. Novinkami roku 2021 je zejména několik severoamerických druhů. Jde o *Carex bebbii*, *C. brevior*, *C. cephalophora*, *C. crus-corvi*, *C. frankii*, *C. praegracilis* a *C. vulpinoidea*. Všechny obohatí geografickou expozici flóry východu Severní Ameriky. Sbírkou byla také doplněna o několik domácích sběrů, příkladem je *C. pairae*, *C. secalina*, *C. hartmanii*, *C. davalliana* a *C. demissa*. Čeleď *Juncaceae* je pak zastoupena rody *Juncus* a *Luzula* a dohromady čítá na 50 botanických i kultivarových taxonů.

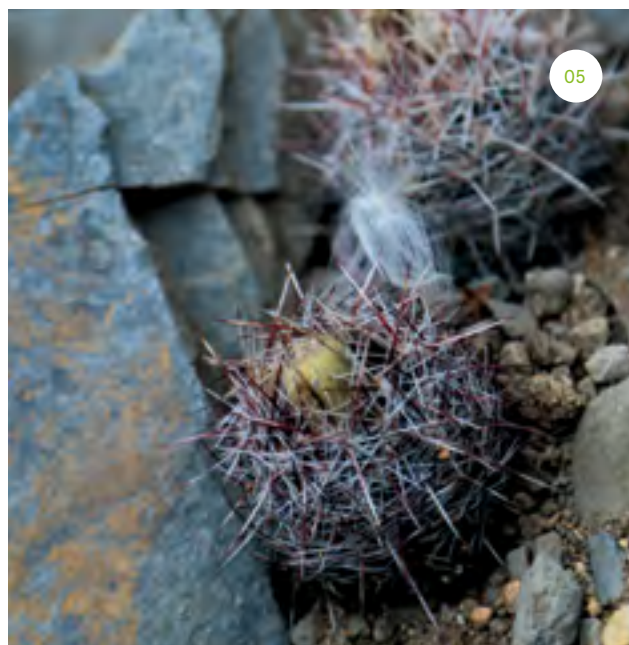
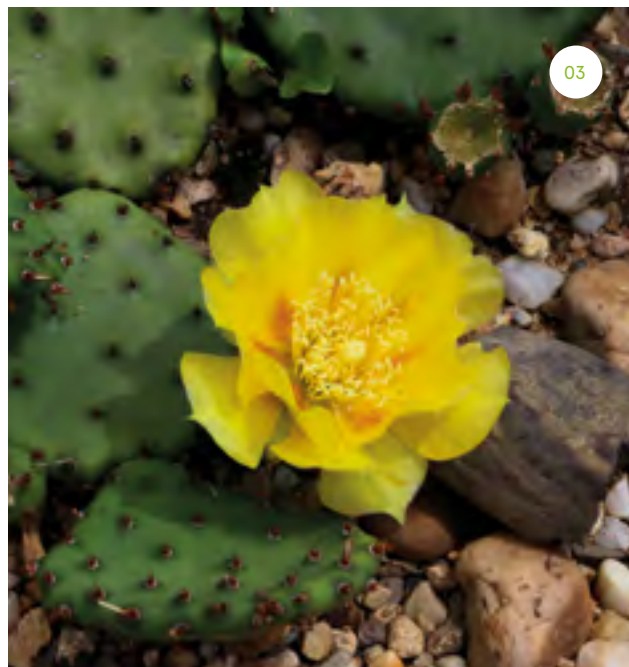
Zimovzdorné kaktusy a sukulenty

Cold - Hardy Cacti and Succulents

Sbírka je zaměřená na sukulentní rostliny, které mohou přežít v klimatických podmínkách panujících ve střední Evropě. Z tohoto důvodu je botanicky značně nesourodá. Převládají v ní rostliny z vyšších nadmořských výšek na jihu USA a severu Mexika. Nejvýznamnějšími čeleděmi jsou kaktusovité (*Cactaceae*) a chřestovité (*Asparagaceae*). Počet druhů je významně omezen právě požadavkem na možnost pěstovat rostliny celoročně bez krytu ve volné půdě. Záměrem je i vyzkoušet introdukci dalších druhů, zde se uplatňují zejména druhy vypěstované ze semen získaných během expedic pracovníků botanické zahrady do USA.

This collection focuses on succulents that can survive in Central Europe climate and for this reason it is botanically very heterogenous. It contains mostly plants from higher altitudes of the south of the USA and northern Mexico. The most important families are cacti (*Cactaceae*) and asparagus (*Asparagaceae*). The number of species is significantly limited by our ability to grow these plants year-round without using a shelter. Our goal is to try and introduce more and more species. We use mainly species grown from seeds obtained during our expeditions to the USA.

-
- 01 | *Sedum palmeri* ze severovýchodního Mexika
 - 02 | Kobercovitá *Delosperma sutherlandii* v přírodě roste na východě Jihoafrické republiky ve státech KwaZulu-Natal a Northern Provinces a stejně jako jiné druhy je perspektivní pro výsadby na skalkách
 - 03 | Poléhavá *Opuntia humifusa* roste na otevřených stanovištích podél východního pobřeží USA od Floridy po Massachusetts. Malá ohrožená populace přežívá i v Kanadě u Erijského jezera v Národním parku Point Pelee
 - 04 | Expozice Severoamerické pouště s rozkvetlými jukami
 - 05 | *Escobaria vivipara* roste na rozsáhlém území od jižní Kanady po severní Mexiko
-

Díky dobrým zkušenostem se zimováním dalších druhů sukulentů v expozici u kaktusového skleníčku, kde zimu úspěšně přežila např. *Agave victoriae-reginae*, jsme vysadili dalších 25 amerických druhů ve skleníčku naproti expozici Svět sukulentů, kde jsou rostliny v zimě chráněné před vlhkostí. Kromě několika druhů kaktusů a agáve zkusíme pěstovat také tlusticovité druhy rodů *Dudleya* a *Sedum*. Kromě toho chceme vyzkoušet i pěstování některých jihoafrických sukulentů, zejména z rodu *Delosperma*. Na záhonech před skleníkem Fata Morgana a v okolí Světa sukulentů roste po delší dobu několik druhů tohoto rodu, a proto plánujeme introdukci dalších choulostivějších druhů.

03 | Odborná činnost
Další sbírky

Botany
Other Collections

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Japonská zahrada a sbírka bonsají

The Japanese Garden and the Bonsai Collection. 116 – 117

Tropické jezírko ve skleníku Fata Morgana a akvaristika v botanické zahradě

The Tropic Lake in the Fata Morgana Greenhouse and the Fishkeeping
in the Garden. 118 – 119

Japonská zahrada a sbírka bonsají

The Japanese Garden and the Bonsai Collection

Botanická zahrada se pyšní unikátní sbírkou bonsají, kterou nemá žádná z ostatních zahrad v České republice. Kolekce bonsají je v průběhu vegetační sezóny k vidění v expozici Japonské zahrady, která patří mezi návštěvnicky nejoblíbenější místa v areálu zahrady. V roce 2021 byla jednou z nejvýznamnějších událostí výstava bonsají nazvaná Nejlepší české bonsaje. Vzhledem k aktuální situaci bylo možné, stejně jako v předchozím roce, vystavit „pouze“ stromky pěstitelů z České republiky, proběhla tedy bez zahraniční účasti. Výstava byla poprvé soutěžní. Cenu velvyslance Japonského císařství, Jeho Excelence pana Hideo Suzuki, získal buk na skále, který je v péči botanické zahrady.

The unique bonsai collection is the pride and joy of the Prague Botanical Garden - you won't find anything like this in any other garden in the country. During the vegetation season, the bonsais are on display in the Japanese Garden, one of the most popular parts of the whole area. The exhibition "Best Czech Bonsais" was one of the major events in 2021. Given the general situation, it was only possible to present trees shaped and cultivated by Czech growers, like the year before; the international participation was ruled out. For the first time, the exhibition was competitive. The award of the Japanese ambassador, His Excellency Hideo Suzuki, went to a beech on the rock, cared for by the Prague Botanical Garden.

01 | Kamenný chodníček „tobiiši“ s dřevěnou čajovou chýší

02 | Japonský velvyslanec, Jeho Excelence Hideo Suzuki s bonsají buk na skále ze sbírek Botanické zahrady Praha

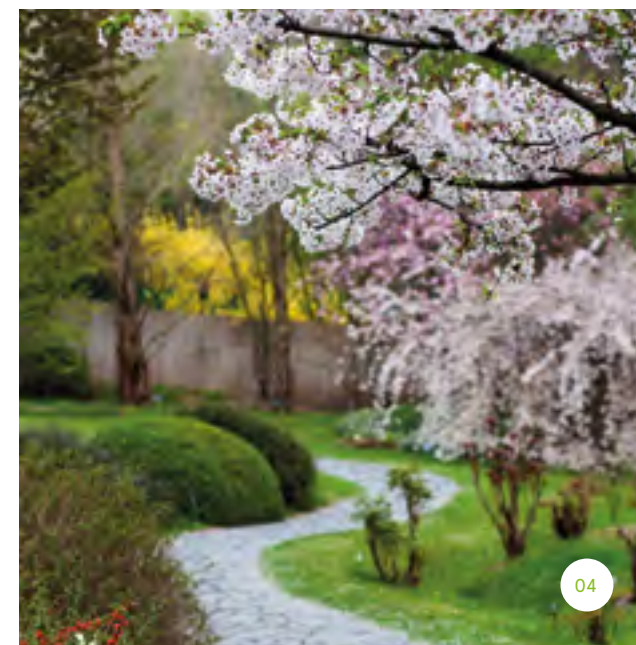
03 | Bonsaj smrk pichlavý (*Picea pungens* 'Argentea')

04 | Rozkvetlé slivoně a sakury v Japonské zahradě

Během vegetační sezóny probíhalo průběžné tvarování japonského modřínu, solitérní borovice Thunbergovy, vysazené paní Madeleine Albrightovou v rámci projektu Kořeny osobností, a vzrostlých japonských javorů.

Na původních vzrostlých stromech, které byly zachovány při budování Japonské zahrady z dřívějších expozic, je bohužel již znát jejich stáří. Nyní se tedy plánuje jejich náhrada, a to taková, aby bylo zachováno mikroklima a kolorit zahrady. Kvalita sbírky bonsají v trojské botanické zahradě se díky snaze kurátora Miroslava Horského stále zvyšuje, ať už se jedná o přesazení stromků do jedinečných autorských misek, či rozšiřování o další exempláře. V roce 2021 se podařilo získat tři nové špičkové autorské bonsaje, které mají světovou úroveň. Jedná se o stromy pocházející ze sběrů v Čechách a Itálii, ověřené mnoha oceněními z evropských výstav a z přehlídky v Jižní Koreji. Jedná se o borovici blatku (*Pinus uncinata*), buk lesní (*Fagus sylvatica*) a jalovec chvojku (*Juniperus sabina*).

I v roce 2021 byly bonsaje botanické zahrady zastoupeny na národní výstavě České bonsajové asociace, a to v počtu dvou kusů.

Tropické jezírko ve skleníku Fata Morgana a akvaristika v botanické zahradě

The Tropic Lake in the Fata Morgana Greenhouse and the Fishkeeping in the Garden

Sladkovodní jezírko v tropické části skleníku Fata Morgana je jedno z největších svého druhu v Evropě. Návštěvníkům představuje ucelený pohled pod hladinu tropických vod. V roce 2021 se podařilo v čerstvě zrekonstruovaném akvaristickém zázemí skleníku Fata Morgana rozmnožit více než tři desítky druhů ryb potřebných k zarybnění expozičního jezírka. Za největší úspěch lze považovat odchov přírodní formy čichavce líbajícího, která je stále v zajetí velmi vzácná.

The freshwater lake in the tropic part of the Fata Morgana Greenhouse is one of the greatest lakes of its kind in Europe, offering the visitors a comprehensive insight into tropical waters. In 2021, more than 30 fish species, necessary for the life in the lake, were bred in the reconstructed fishkeeping facilities of Fata Morgana. The best success was the breeding of the natural form of kissing gourami (*Helostoma temminckii*), still very rare in captivity.

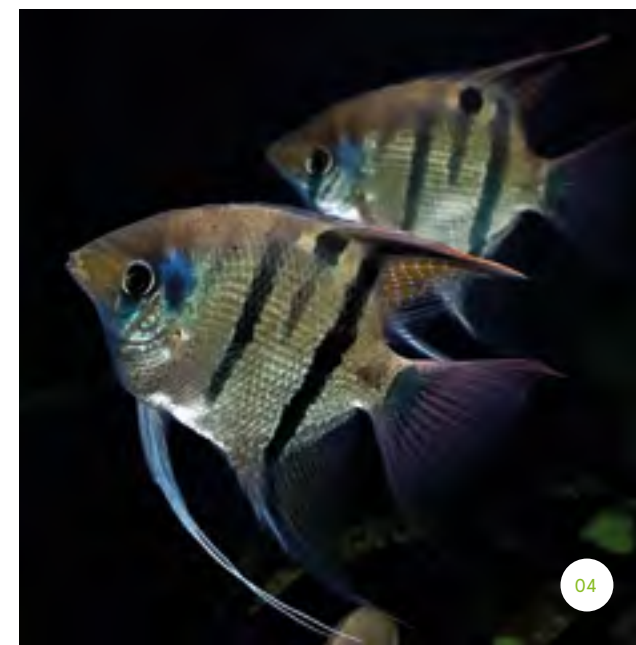

01 | Vzácna forma skáľary amazonské z Francouzskej Guyany se od normálnej formy líši tečkovaním na tele
02 | Americké časti jezírka dominujú arowany dvojvúse

03 | Jezírko je rozdelené proskleným tuneľom na dve časti predstavujúce podvodné biotopy Starého i Nového sveta
04 | Skaláry Leopoldovy jsou nejmenším druhem skalár vůbec

K rozmnožení této formy čichavce došlo v ČR s největší pravděpodobností vůbec poprvé. Také se nám podařilo rozmnožit všechny tři existující druhy skalár – skaláry Leopoldovy, vysoké a amazonské. Od poslední jmenované se jednalo o vzácnou tečkovanou formu z Francouzské Guyany, která dosud nebyla v ČR odchována. Za zmínku stojí i první český odchov dosud vědecky nepojmenované cichlidky, označované jako *Apistogramma* sp. 'Alto Tapiche', kterou už jsme začali rozšiřovat mezi zoologické zahrady a akvaristické spolky, s nimiž dlouhodobě spolupracujeme na zachování genofondu ohrožených druhů ryb.

Expozice sladkovodního jezírka ve skleníku Fata Morgana je jedinečná. Na rozdíl od ostatních podobných expozic, které jsou holé a bez zeleně, zde plavou velké ryby společně s malými druhy a expozice je vhodně doplněna geograficky odpovídajícími rostlinami. Jezírko je proskleným tunelem, kterým procházejí návštěvníci, rozdělené na dvě části představující podvodní biotopy Starého i Nového světa.

04 Další odborná činnost

Other Expert Activities

P46
Paphiopedilum
sanderianum

RR-KL P46 D
Paphiopedilum sanderianum
2440142

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky

Department of Ethnobotany and Botany Presentation 122 – 123

Genofond – Ohrožené druhy

Plant Conservation – Endangered Species 124 – 125

Laboratoř

Laboratory 126 – 127

Oddělení pro vědu a dokumentaci

Department of Science and Documentation

Záchranné centrum CITES

CITES Rescue Centre 128

Odborná knihovna

Scientific Library 129

Florius

Florius 130

Index seminum

Index seminum 131

Publikační činnost

Publishing Activity 132 – 133

Knihy

Books 134 – 135

Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky

Department of Ethnobotany and Botany Presentation

V roce 2021 jsme se naplno věnovali tématu jedovatých rostlin. Společně s metodikou jsme připravili celkový koncept Jedovaté sezóny, včetně čtyř výstav a tištěného průvodce sezónou. Intenzivní spolupráce s metodickým oddělením vyústila také v návrh projektu Evoluční stezky, výukové zahrady pro školní skupiny a dílčí rekonstrukce expozice Medonosné rostliny a včely. Přijetím odborného článku do impaktovaného časopisu byla završena badatelská práce a neznámý renesanční herbář poprvé zpřístupněn mezinárodní odborné veřejnosti.

In 2021, we focused on the topic of poisonous plants. Together with our education department, we prepared the general concept of the Poisonous Season, including four exhibitions and a printed season guide. Further cooperation resulted in the design of the Evolutionary Trail project, an educational garden for school groups and a partial reconstruction of the Honey Plants and Bees exposition. With the acceptance of a scientific article in an impact journal, our research work was completed and the unknown Renaissance herbarium was made available to the international scientific community for the first time.

Znovunalezení unikátního renesančního herbáře je krásným příkladem toho, že i dnes může být badatelská práce vzrušující, překvapivá a zejména neuvěřitelně zajímavá. Příprava odborného článku v mezioborovém autorském kolektivu je završením první etapy naší snahy o záchranu cenného historického díla. Široké odborné veřejnosti je tento nejstarší dochovaný herbář na území České republiky neznámý. Vznikl na konci 16. století v okolí Bodamského jezera a jeho cesta do Čech, do východočeského kláštera Broumov, je dosud zahalena tajemstvím. Herbář je jedinečný nejen dobou vzniku, ale i zpracováním. V kožené vazbě je shromážděno 358 druhů rostlin, které jsou opatřeny psaným komentářem vztahujícím se především k použití rostliny při léčení. Většinu rostlin doprovázejí kolorované ilustrace související často s pojmenováním rostliny. Publikace výsledků našeho výzkumu je základem dalšího studia herbáře i snahy o jeho restaurování a digitalizaci.

Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky kurátorsky spravuje prioritní sbírku užitkových rostlin. Spolupodíleli jsme se na další etapě tvorby informačního systému i revize navigačního systému. V rámci prezentace botaniky jsme připravovali podklady pro mediální výstupy a některé jsme i sami realizovali (účast v rozhlasových a televizních pořadech, reportáže pro tištěná a internetová média, příspěvky pro sociální sítě).

SKRUŽNÁ, Jarmila; POKORNÁ, Adéla; DOBALOVÁ, Sylva; STRNADOVÁ, Lucie. *Forgotten hortus siccus from 1595 in the Broumov Benedictine monastery, Czech Republic. Archives of Natural History*, 49 (přijato do tisku Edinburgh University Press).

02

03

04

05

01 | V roce 2021 jsme završili první etapu badatelské práce na studiu vzácného renesančního herbáře

02 | Na výstavě *Co Maryša ještě neznala* byla představena sbírka jedovatých semen, plodů a z nich vyrobených předmětů dovezených z tropů celého světa

03 | Semena, plody a hlízy jedovatých rostlin na výstavě *Co Maryša ještě neznala*

04 | V roce 2021 jsme v expozici Plodin Nového světa pěstovali 25 kultivarů chilli paprik lišících se nejen velikostí, barvou a tvarem plodů, ale i svou pálivostí

05 | Hvozdík v Broumovském herbáři

Genofond – Ohrožené druhy

Plant Conservation – Endangered Species

Z české květeny pěstujeme 88 druhů z nejvyšší kategorie – kriticky ohrožené (CR) a 129 druhů z kategorie ohrožené (EN). To samo o sobě je takřka desetina původních druhů České republiky. V roce 2021 jsme získali mnoho nových ohrožených druhů z Prahy.

We grow 88 critically endangered (CR) and 129 endangered (EN) Czech plant species. This alone is almost a tenth of the native species of the Czech Republic. In 2021, we obtained many new endangered species from Prague.

Největším úspěchem je 11 semenáčků upolínu nejvyššího získaných ze semen z posledních dvou rostlin z Hrnčířských luk. Po jejich dopěstování do květuschopné velikosti počítáme s namnožením a výsadbami zpět k mateřským rostlinám v přírodě. Obdobně úspěšní jsme u hlaváčku jarního, kdy v Praze rovněž zbývají poslední dvě rostliny na Podbabských skalách, a z nažek sklizených v roce 2021 již máme semenáčky. U mnoha dalších druhů máme dostatek pražských rostlin pro výsadbu do nově budovaných expozic ohrožených druhů na Stráni, případně chystáme jejich množení. V rámci Unie botanických zahrad ČR pracujeme na kultivaci 9 vybraných vlajkových druhů, u všech máme k dispozici rostliny pro další množení. Předali jsme semena zvonovce liliolistého pro posilování jeho populace v NPR Karlštejn. Dobře množíme i mečík bahenní a předáváme ho do dalších zahrad.

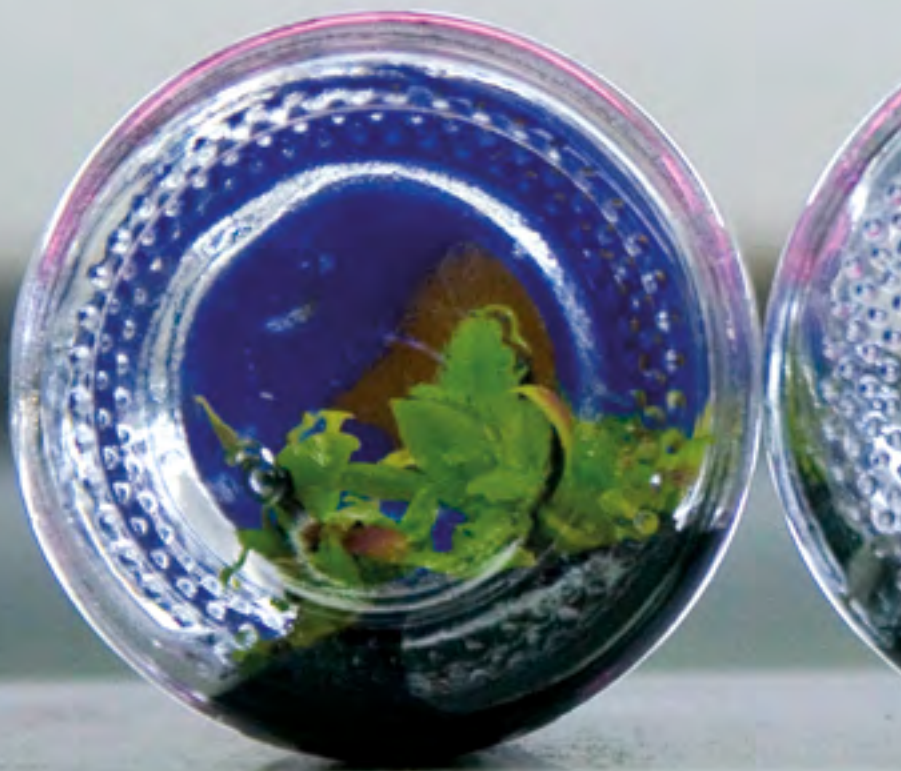
-
- 01 | Křivatec český (*Gagea bohemica*) je svým přirozeným výskytem v zahradě nejhodnotnější původní rostlinou trojských strání
 - 02 | Koniklec luční načernalý (*Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*) je významným druhem pražských chráněných území a v zahradě je dlouhodobě pěstován
 - 03 | Hlaváček jarní (*Adonis vernalis*) roste v Praze v posledních dvou exemplářích
-

Laboratoř

Laboratory

V laboratoři se zabýváme množením vzácných rostlin, především orchidejí a kapradin. Rostliny se pěstují na sterilních živných médiích metodou *in vitro*. Je rozpracováno přes 200 druhů orchidejí a přes 100 druhů kapradin, z nichž je řazeno v celosvětovém červeném seznamu 23 druhů jako ohrožené. V roce 2021 bylo převedeno z laboratoře do skleníku přes 100 kusů vzácných kapradin a přes 450 kusů orchidejí k dalšímu pěstování. Botanickým zahradám bylo předáno 23 druhů semen a 75 kusů orchidejí k rozšíření sbírek. V rámci záchrany rodu *Paphiopedilum*, který je zahrnutý v příloze 1 mezinárodní úmluvy CITES, jsme navázali spolupráci s botanickou zahradou v rakouském Linci a botanickou zahradou v Mnichově v Německu. Do těchto zahrad jsme předali k záchraně 70 kusů kriticky ohrožených rostlin.

In our laboratory we propagate rare plants, especially orchids and ferns. The plants are grown on sterile cultivation medium using the *in vitro* propagation method. We are currently using this method for more than 200 species of orchids and over 100 species of ferns (23 species are listed as endangered on the IUCN Red List). In 2021, over 100 rare ferns and over 450 orchids were transferred from the laboratory to the greenhouse for cultivation. Twenty-three species of seeds and 75 orchids were given to other botanical gardens to expand their collections. As part of the conservation of the *Paphiopedilum* genus, which is included in Appendix 1 of the CITES convention, we have provided 70 critically endangered plants to the botanical garden in Linz (Austria) and the botanical garden in Munich (Germany).

-
- 01 | Aseptické kultury rostlin *in vitro*
 - 02 | *Paphiopedilum esquirolei*
 - 03 | *Platycerium madagaskariense* připravené na převod do skleníku
 - 04 | Aseptické kultury v kultivační místnosti
 - 05 | *In vitro* kultura orchideje
-

Oddělení pro vědu a výzkum

Záchranné centrum CITES

CITES Rescue Centre

Botanická zahrada je záchranným centrem pro zadržené exempláře rostlin chráněných mezinárodní úmluvou CITES. Vzhledem ke zpřísnění příslušných předpisů jsme v roce 2021 nově získali oprávnění provozovat izolační zařízení, a tak jsme nyní jediným funkčním záchranným centrem pro rostliny v ČR. V roce 2021 prošlo péčí záchranného centra celkem 151 živých rostlinných exemplářů. Jednalo se především o sukulenty, masožravé rostliny a orchideje.

Botanická zahrada je také registrována jako vědecká instituce CITES. To ji opravňuje vyměňovat vzorky rostlin chráněných mezinárodní úmluvou CITES s ostatními registrovanými vědeckými institucemi bez vyřizování klasického dovozního a vývozního povolení. Přináší to výrazné zjednodušení a zrychlení celého procesu.

The Prague Botanical Garden is a rescue centre for detained specimens of plants protected by the CITES convention. Due to the strengthening of the relevant regulations, in 2021 we were newly authorized to operate quarantine station. Therefore, our botanical garden is the only functional rescue centre for plants in the Czech Republic. In 2021, the rescue centre took care of total of 151 living plant specimens, mainly succulents, carnivorous plants and orchids.

The Prague Botanical Garden is also registered as a CITES scientific institution. This entitles us to exchange plants protected by the CITES treaty with other registered scientific institutions without the need for standard import and export permits. This significantly simplifies and speeds up the whole process.

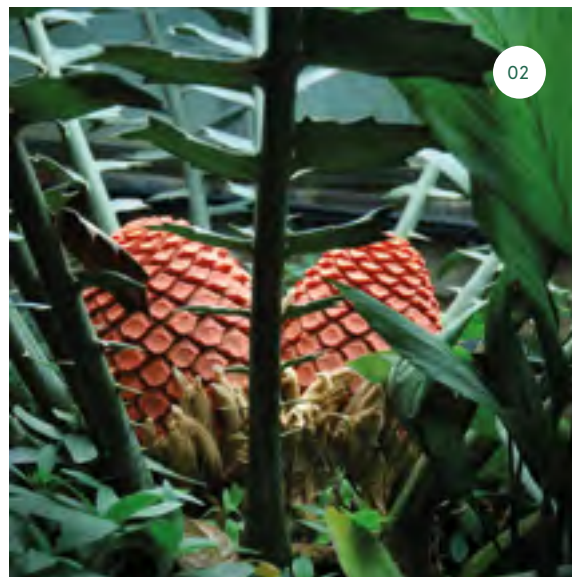
Oddělení pro vědu a výzkum

Odborná knihovna

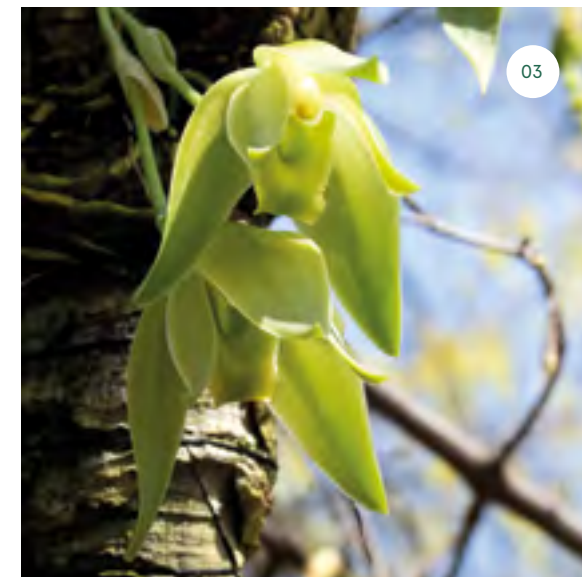
Scientific Library

Knihovna Botanické zahrady hl. m. Prahy zahrnuje především specializovanou odbornou literaturu týkající se rostlin pěstovaných v botanické zahradě. Publikace shromažďuje od roku 1969 a nyní má ve svém fondu přes 6500 položek. V roce 2021 jsme získali například rozsáhlá zásadní díla Flora Iberica, Flora Croatica a Flora d'Italia. Knihovna je určena především pracovníkům botanické zahrady. Externím čtenářům se literatura půjčuje pouze prezenčně.

Library of the Prague Botanical Garden includes mainly specialized scientific literature on plants grown in the botanical garden. We started collecting publications in 1969 and we have over 6,500 items now. In 2021, we acquired extensive major works, such as The Flora Iberica, Flora Croatica and Flora d'Italia. The library is intended primarily for our employees, external readers can borrow literature only in person.

02

03

04

- 01 | Mucholapka podivná (*Dionaea muscipula*) je v kultuře jistě početnější v řádu státniců oproti nemnoha zbylým přírodním populacím na jihovýchodě USA
- 02 | Africký cykas *Encephalartos ferox* reprezentuje rod, který je mezinárodním obchodem výrazně ohrožený

- 03 | Ekvádorský druh *Lycaste dyeriana* je ve sbírkách vzácně pěstovaným druhem
- 04 | Rozsáhlé dílo o rostlinách Iberského poloostrova

Oddělení pro vědu a výzkum

Florius

Florius

Databáze Florius je společný projekt Unie botanických zahrad ČR a Botanické zahrady Praha. Slouží k evidenci pěstovaných rostlin a ke zveřejnění jejich údajů na webu. Program vznikl v roce 2005 v naší zahradě, během roku 2007 se do programu zapojily další botanické zahrady. Je doplňován o další funkce, které zpřijemňují uživatelské prostředí. Databáze díky rozsáhlým slovníkům umožňuje standardizaci zápisů, vyhledávání synonym, správu a výběr dat. V roce 2021 byl slovník rozšířen o zápis 633 nových druhů. Slovníkové údaje (např. autor popisu, taxonomie) byly doplněny u 678 druhů. V tomto roce bylo evidováno v Botanické zahradě Praha 31 676 položek pěstovaných rostlin, z toho bylo zapsáno 1333 nových položek.

The Florius database is a joint project of the Czech Botanic Gardens Union (CBGU) and the Prague Botanical Garden. It is used to register cultivated plants and to publish data about them on the website. The program started in our garden at the end of 2005 and during 2007, other botanical gardens joined it as well. It is being supplemented with other functions that will make it more user friendly. Thanks to extensive dictionaries, the Florius database enables standardization of entries, synonyms search, administration and data selection. In 2021, the dictionary was expanded to include 633 new species. Glossary data (e.g. author of the description, taxonomy) were added for 678 species. In total, 31 676 items of cultivated plants were registered in the Prague Botanical Garden. In 2021 there was registered 1 333 new items.

Oddělení pro vědu a výzkum

Index seminum

Index seminum

Botanické zahrady si mezi sebou pravidelně vyměňují semena i rostliny. Začátkem roku 2022 botanická zahrada, tak jako každý rok, vydá Index seminum se semeny sesbíranými během roku 2021. Sběru semen se zúčastnili všichni kurátoři, sběr zajišťuje zahradnické oddělení. V době uzávěrky výroční zprávy počet nabízených semen ještě nebyl přesně znám, předběžně se odhaduje 450 položek.

Botanical gardens regularly exchange seeds and plants with each other. At the beginning of 2022, our botanical garden published an Index seminum with seeds collected during 2021. All curators together with our horticulture department collected the seeds. This process is done every year. At the time of annual report's deadline, the exact number of seeds was not known yet. The preliminary estimate is about 450 items.

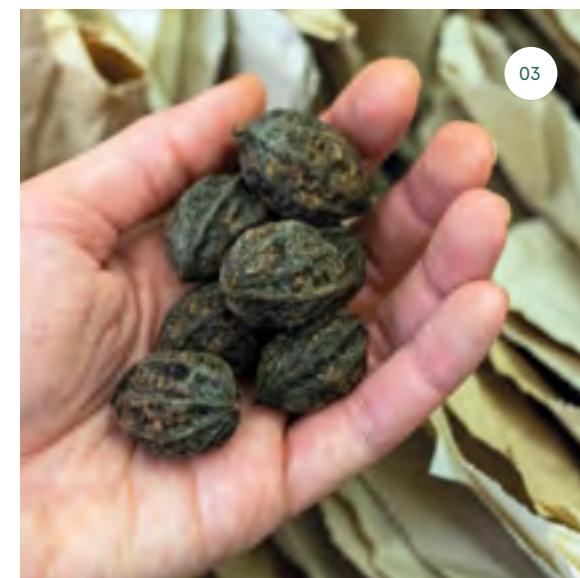
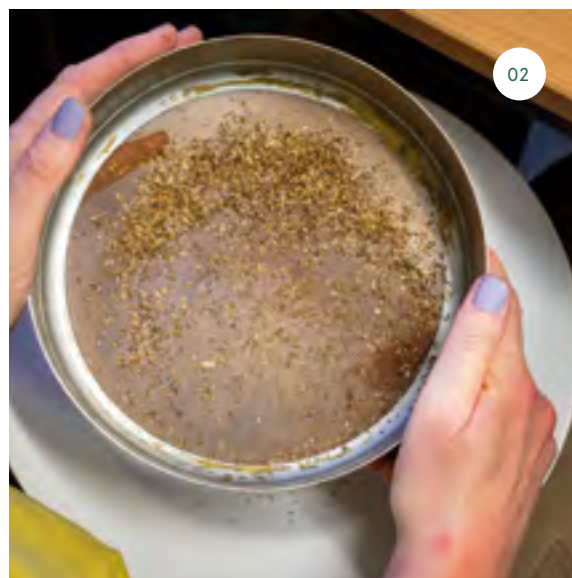
Index 2020 jsme vydali 10. 2. 2021. Zaslali jsme ho elektronicky na 448 elektronických adres. Obsahoval 435 sběrových položek, během roku nám přišly objednávky ze 124 botanických zahrad, a to celkem na 1426 položek. Naopak naši kurátoři objednali semena od 131 botanických zahrad a arboret.

Při výměně se musí dodržovat mezinárodní dohody, především Dohoda o biologické rozmanitosti (CBD). Většina zahrad požaduje podepsané prohlášení, že získaný rostlinný materiál bude použit pouze k nekomerčním účelům, přičemž za komerční je považovaný i netaxonomický výzkum. Některé zahrady dodávají semena s jedinečným kódem původu (IPEN), od letošního roku bude IPEN používat i naše botanická zahrada.

Zatímco dříve jsme e-mailem došlé indexy vytiskli a tištěná brožurka byla postupně k dispozici jednotlivým kurátorům pro zajištění objednávky, v roce 2021 jsme převedli celou agendu objednávání do elektronické podoby.

01 | Příprava a čištění semen před uložením
02 | Čištění semen přes nerezová síta

03 | Semena ořešáku *Juglans sieboldiana*

Publikační činnost

Publishing Activity

Odborná erudice a snaha o popularizaci oboru se odráží i v publikační činnosti. V roce 2021 vydala Botanická zahrada Praha další dva svazky autorské edice. Titul *Stínomilné trvalky* autorů Bulánková–Hanzelka seznamuje čtenáře s více než padesáti rody hajních trvalek, z nichž většinu může návštěvník obdivovat ve venkovních expozicích naší zahrady. V řadě botanických cestopisů vyšla v česko-anglické mutaci *Botanická putování Kyprem*. Titul přináší poznatky nejen z botanických pozorování z Kypru, který autor Petr Hanzelka navštívil během tří sběrových expedic i v rámci pravidelných soukromých cest. V roce 2021 vydali naši kurátoři více než 30 statí, od ryze odborných textů v zahraničních impaktovaných časopisech přes odborná domácí periodika, např. *Zahradnictví*, až po populární články v magazínech *Receptář* nebo *Zahrádkář*.

Scientific erudition and efforts to popularize botany are reflected in our publishing activities. In 2021, the Prague Botanical Garden published two more volumes of author's editions. The title *Stínomilné trvalky* (Shade-loving Perennials) by Bulánková – Hanzelka author duo introduces more than fifty genera of forest perennials. Most of them can be admired in our outdoor expositions. A new travel book *Botanická putování Kyprem* (Botanical Journeys through Cyprus) was published in Czech-English version. The book belongs to our series of botanical travel books and it is much more than just botanical observations. The author Petr Hanzelka visited Cyprus during three collecting expeditions and regular private trips. Our curators published more than 30 articles in 2021 in domestic and international journals and magazines. They range from purely scientific texts in foreign impact journals to popular articles in domestic periodicals and magazines.

Knihy:

- BULÁNKOVÁ, I., HANZELKA, P., 2021. Stínomilné trvalky. Praha: Botanická zahrada hl. Prahy.
HANZELKA, P., 2021. Botanická putování Kyprem. Praha: Botanická zahrada hl. Prahy.

Odborné časopisy:

- BULÁNKOVÁ, I., 2021. Sasanky – nenáročné atraktivní trvalky. Zahradnictví, 3, pp. 46–49.
BULÁNKOVÁ, I., 2021. Škornice – nepřiliš známé stínomilné trvalky. Zahradnictví, 5, pp. 9–12.
FIGURA, T., TYLOVÁ, E., JERSÁKOVÁ, J., VOHNÍK, M., and PONERT, J., 2021. Fungal symbionts may modulate nitrate inhibitory effect on orchid seed germination. Mycorrhiza, 31 (2), pp. 231–241. DOI: 10.1007/s00572-021-01021-w.
HANZELKA, P., 2021. ISU trial v Botanické zahradě v Troji. Zahradnictví, 2, pp. 14–17.
HANZELKA, P., 2021. Šalvějovo-kakostová louka v Botanické zahradě v Troji. Zahradnictví, 5, pp. 28–29.
HANZELKA, P., 2021. Zkušenosti se severoamerickými botanickými letničkami. Zahradnictví, 7, pp. 53–55.
HANZELKA, P., 2021. Dračíky podrodu Dasanthera. Zahradnictví, 7, pp. 48–49.
HORSKÝ, M., 2021. Výstava bonsají v Botanické zahradě v Praze-Troji. Bonsaje Japonské zahrady, 68, pp. 52–53.
CHUMOVÁ, Z., ZÁVESKÁ, E., HLOUŠKOVÁ, P., PONERT, J., SCHMIDT, P.-A., ČERTNER, M., MANDÁKOVÁ, T. and TRÁVNÍČEK, P., 2021. Repeat proliferation and partial endoreplication jointly shape the patterns of genome size evolution in orchids. The Plant Journal, 107, pp. 511–524. DOI: 10.1111/tpj.15306.
LORENCOVÁ, K., 2021. Zahrada jako z detektivky aneb Jedovaté rostliny v letní zahradě. Zahrádkář, 8, pp. 10–12.
NOVÁKOVÁ, A., 2021. Muškáty: balkonová klasika č. 1 (Rady odborníka). Naše krásná zahrada, 5, p. 22.

- PONERT, J., PORTILLA ANDRADE, M., KARREMANS, A. P., CHUMOVÁ, Z., TRÁVNÍČEK, P., 2021. A new species of *Pabstiella* (Pleurothallidinae, Orchidaceae) from Ecuador. Phytotaxa, 500 (2), pp. 108–116. DOI: 10.11646/phytotaxa.500.2.3.
PONERT, J., 2021. *Pleurothallopsis grandiflora*, un taxón desatendido que se confunde con *P. microptera* (Pleurothallidinae, Orchidaceae) [*Pleurothallopsis grandiflora*, a neglected taxon confused with *P. microptera* (Pleurothallidinae, Orchidaceae)]. Orquideología, XXXVIII (1), pp. 39–48.
PONERT, J., 2021. Kultivace v lednici na víno aneb tuning nápojové vitríny. Zpravodaj botanických zahrad ČR, 48, pp. 176–183.
PONERT, J., 2021. Setkání s epifytickou tučnicí *Pinguicula casabitoana*. Svět masožravých rostlin, 2, pp. 5–11.
PONERT, J., ŠOCH, J., VOSOLSOBĚ, S., ČIHÁKOVÁ, K., LIPAVSKÁ, H., 2021. Integrative Study Supports the Role of Trehalose in Carbon Transfer From Fungi to Mycotrophic Orchid. Frontiers in Plant Science, 12, p. 2850. DOI: 10.3389/fpls.2021.793876.
PONERT, J., SCHACHL, J., 2021. Zajímavé prstnatce na Dokesku. Roetziana, 51, pp. 34–35.
RYBKA, V., PEŠ, T., 2021. Rostliny na hraně a za hranou. Živa, 5, pp. 224–228.
SKRUŽNÁ, J., 2021. Zahrady pro všechny. Zahradnictví, 12, pp. 55–57.
SKRUŽNÁ, J., 2021. Pestrobarevná zahrada. Botanická zahrada hl. m. Prahy v průsečíku vědy, vzdělávání i odpočinku. Nová Botanika, 1, pp. 43–46
SKRUŽNÁ, J., POKORNÁ, A., DOBALOVÁ, S. and STRNADOVÁ, L. Forgotten hortus siccus from 1595 in the Broumov Benedictine monastery, Czech Republic. Archives of Natural History, 49, Edinburgh University Press (přijato do tisku).
TRÁVNÍČEK, P., CHUMOVÁ, Z., ZÁVESKÁ, E.,

- HANZLÍČKOVÁ, J., KUPKOVÁ, L., KUČERA, J., GBÚROVÁ ŠTUBŇOVÁ, E., REJLOVÁ, L., MANDÁKOVÁ, T. and PONERT, J., 2021. Integrative Study of Genotypic and Phenotypic Diversity in the Eurasian Orchid Genus Neotinea. Frontiers in Plant Sciences, 12, p. 2268. DOI: 10.3389/fpls.2021.734240.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní dřeviny Apalačských hor – III. díl. Zahradnictví, 1, pp. 39–41.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní dřeviny Apalačských hor – IV. díl. Zahradnictví, 2, pp. 30–33.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní dřeviny Apalačských hor – V. díl. Zahradnictví, 3, pp. 50–52.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní druhy stromů na území Česka – I. díl. Zahradnictví, 8, pp. 30–35.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní druhy stromů na území Česka – II. díl. Zahradnictví, 9, pp. 52–57.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní druhy stromů na území Česka – III. díl. Zahradnictví, 10, pp. 42–44.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní druhy stromů na území Česka – IV. díl. Zahradnictví, 11, pp. 38–43.
VENCÁLEK, T., 2021. Původní druhy stromů na území Česka – V. díl. Zahradnictví, 12, pp. 30–32.

Knihy

Books

Stínomilné trvalky | Shade-loving Perennials

Autoři | Authors: Iveta Bulánková, Petr Hanzelka

Stínomilné trvalky neboli hajničky či hajní rostliny jsou významnou součástí venkovních sbírek Botanické zahrady hl. m. Prahy. Návštěvníci se s nimi mohou seznámit nejen v rozsáhlých lesních expozicích horní části zahrady, ale i v ostatních trvalkových výsadbách. V současnosti v zahradě pěstujeme na dva tisíce hajniček, k nejrozsáhlejším kolekcím patří například sbírky čemeřic, škornic, bohyšek, sasanek, plicníků či liliovek.

Novinka volně navazuje na knihu Záhonové trvalky vydanou roku 2018, čímž je uceleně představen bohatý sortiment trvalek v naší botanické zahradě. I v této publikaci dostaly prostor významnější rody sledované skupiny rostlin, které jsou čtenářům přiblíženy nejen po stránce teoretické, ale i praktické s důrazem na poskytnutí informací o jejich pěstování a uplatnění v zahradách. Důležitou součástí knihy jsou četné fotografie snažící se co nejvěrněji zdokumentovat vybrané rostliny.

Botanická putování Kyprem | Botanical Journeys through Cyprus

Autor | Author: Petr Hanzelka

Kypr – místo s mimořádnou biodiverzitou rostlin i živočichů. Jeho flóra čítá bezmála 2000 původních druhů. Z pohledu botanické zahrady představuje Kypr především velmi atraktivní botanickou lokalitu a díky spolupráci s tamními autoritami v oblasti ochrany přírody a kolegy v botanických zahradách skýtá rovněž možnost významně obohatit sbírku a expozici flóry středoze­m­ních rostlin v Troji.

Kniha Botanická putování Kyprem představuje čtenáři tento ostrov především jako oblast, kde se lze setkat s neobyčejnými a často velmi vzácnými druhy rostlin, které se jinde nevyskytují. Pohled na kyperskou přírodu ve třech různých ročních obdobích (časné jaro, konec léta a počátek zimy) přiblíží rovněž výraznou proměnu, kterou tamní vegetace prochází během relativně krátkého období. Pozornost je také věnována fenoménu kulturní krajiny ve Středo­zemí, kterou už po několik tisíciletí ovlivňuje činnost člověka a která ostrov přetvořila do podoby, jakou známe dnes.

Rulandské modré

Vinice svatá Klára

05 Vinice svaté Kláry

St. Claire's Vineyard

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Sezóna 2021 na Vinici sv. Kláry

The 2021 Season at St. Claire's Vineyard 138 – 139

Vinotéka a novinky

St. Claire's Wine Shop and News140 – 141

Vinařské akce

Events for Wine Enthusiasts142 – 143

Sezóna 2021 na Vinici sv. Kláry

The 2021 Season at St. Claire's Vineyard

Vegetační období révy vinné začalov roce 2021 v obvyklém čase, zhruba v polovině dubna, avšak kvůli nízkým nočním teplotám byl růst velmi pomalý. Ještě koncem května měla réva celkový nárůst jen 30 cm. To vše se změnilo v červnu, kdy panovalo velmi teplé období s dostatkem srážek. Za tuto dobu réva dokázala přirůst o 4 metry a jen díky extrémnímu nasazení pracovníků vinice mohly být všechny agrotechnické lhůty dodrženy. Vysoké úhrny srážek byly zaznamenány i v období letních měsíců.

The vine vegetation period started at the usual time in 2021 - mid-April, but the growth was very slow due to low night temperatures. In the late May, the vine grew by 30 cm only. It changed in June, which was very warm and wet this year. Sunny weather prevailed from mid-August till harvest, and again we could see that the yield quality is closely linked to the weather in September. We harvested 21,725 kg of grapes in all grown varieties, the most important being Pinot noir, Rheinriesling, Müller Thurgau, Portugal Blue, Gewurztraminer and Pinot gris. Our wines won numerous awards in 2021.

Zisk medailí na vinařských soutěžích v roce 2021

Rulandské modré 2016

- zlatá medaile – Lednické vinné trhy 2021
- zlatá medaile – Král vín 2021

Rulandské modré 2017

- zlatá medaile – Lednické vinné trhy 2021
- stříbrná medaile – Promenáda červených vín 2021
- zlatá medaile – Král vín 2021

Rulandské modré 2019

- zlatá medaile – Promenáda červených vín 2021

Tramín červený 2020

- stříbrná medaile – Lednické vinné trhy 2021
- stříbrná medaile – Král vín 2021

Rulandské šedé 2020

- stříbrná medaile – Lednické vinné trhy 2021
- zlatá medaile – Král vín 2021

Přehled sklizně a cukernatosti při sklizni

Stolní odrůdy	2030 kg
Neronet	285 kg (18°ČNM)
Muškát moravský	655 kg (18°ČNM)
Modrý Portugal	240 kg (18°ČNM)
Müller Thurgau	2320 kg (21°ČNM)
Rulandské šedé	1705 kg (23°ČNM)
Tramín červený	1820 kg (23°ČNM)
Sauvignon	450 kg (24°ČNM)
Ryzlink rýnský	4500 kg (20°ČNM)
Rulandské modré	5720 kg (25°ČNM)

Celkem:21725 kg

To znamenalo také velmi vysoký infekční tlak houbových chorob, zvláště pak padlí révového a plísně révové, který trval od poloviny června do poloviny srpna. Nicméně včasná agrotechnická opatření umožnila i v tomto počasí příznivém pro rozvoj houbových chorob tři fungicidní postřiky. Vzhledem k velmi vysokým úhrnům srážek intenzivně narůstala rovněž tráva v meziřadech, která musela být sečena přibližně dvakrát častěji než v jiných letech. Od poloviny srpna až do sklizně pak již ale panovalo slunečné počasí a znovu se ukázalo, že kvalita sklizně výrazně závisí na počasí v září. V podzimních měsících začala být budována kapková závlaha vinice pro odstranění vláhového stresu ve velmi výsušných letech. Těch totiž, pokud pomineme rok 2021, panuje velmi mnoho.

Vinotéka a novinky

St. Claire's Wine Shop and News

Rok 2021 z pohledu vinotéky nelze hodnotit jinak než jako extrémní. Uzavření zahrady v první třetině roku a nízké tržby v tomto období se nám podařilo dorovnat hned v prvních měsících otevření. Za celý rok jsme dosáhli nejvyšších tržeb za dobu působení vinotéky i nejvyššího meziročního nárůstu. Tržbám během léta nahrával i charakter vín ročníku 2020. Svěží suchá vína, kterých byl v minulých letech nedostatek, vzbudila velký zájem u zákazníků. Novinkou byl náš první botanický vermut Hortus Mirabilis.

For the St. Claire's Wine Shop, 2021 was a year full of extremes. The garden was closed in the first four months of the year and the sales were low, but a few months after reopening we managed to close the gap. And in the end, we had the best annual sales ever since the opening of Wine House, and also the highest annual increase. The nature of 2020 wines helped improve the sales during the summer. Fresh dry wines, quite rare in the past years, were very popular among the customers. We also launched a new item in our product range - the first botanical vermouth, Hortus Mirabilis.

01

05 | Vinice svaté Kláry

Komplikace v oblasti gastronomických služeb způsobené pandemií koronaviru zasáhly v roce 2021 i nás. I přesto, že jsme pocítili nedostatek pracovních sil, což nám ještě v kombinaci s mimořádnou návštěvností výrazně ztěžovalo zachování nastavené kvality služeb, dokázali jsme se s touto situací vyrovnat. Těžili jsme z toho, že se nám za poslední roky podařilo získat a udržet v našem týmu výjimečně schopné kolegy.

Jako novinku jsme v září uvedli do prodeje první botanický vermut Hortus Mirabilis, který v sobě spojuje hrozny z místní vinice a vybrané byliny z expozice klášterních zahrad. Vermut zrál v dubovém sudu téměř rok a na Oslavách sklizně ho poprvé ochutnali i naši hosté.

Již devátou sezónu pořádáme pravidelné řízené degustace. Těší nás, že se hosté vrací, aby se seznámili s novým ročníkem, nebo se nechají zlákat některou z tematických ochutnávek. Celkem jsme v tomto roce přivítali 601 návštěvníků.

Ukazuje se, jak zásadní je pro nás budování stálé klientely a udržování vztahů s našimi zákazníky. Spokojení hosté se vrací na běžné posezení, ale také přivádějí své přátele a plánují privátní degustace.

01 | Viniční domek na Vinici sv. Kláry

02 | Botanický vermut Hortus Mirabilis

02

Vinařské akce

Events for Wine Enthusiasts

V roce 2021 jsme pro návštěvníky botanické zahrady, hosty vinotéky a milovníky vína z Vinice sv. Kláry připravili několik akcí. Zájem o ně byl v tomto roce opravdu velký. Asi nejvíce nás o tom přesvědčilo netradičně pojaté vinobraní – Oslavy sklizně na Vinici sv. Kláry. Zájem byl rovněž o komentované prohlídky našeho vinného sklepa.

In 2021, we prepared several events for garden visitors, Wine Shop guests and people who like St. Claire's wine in general. The interest was huge this year, which was best proven by St. Claire's Grape Harvest Feast. Also the guided tours to our wine cellars were pretty popular.

Open that bottle night (26. 2. 2021)

Otevřete „tu“ láhev, co si dlouho šetříte, a zvlášť v tomto roce! I my jsme se přidali k celosvětové akci, která nabádá, abychom si nejlepší vína neschovávali napotom, ale užili je právě teď. Z každého ročníku pár lahví schováme do archivu a zvědavě čekáme, co s nimi udělá čas, a jednou za rok s našimi vinaři tento archiv otevřeme a společně zjišťujeme, co místním vínům svědčí. Největší vášně pravidelně vzbuzuje ryzlink, pro vinohradníka až moc petrolejový, pro nás příkladně nazrálý.

Klára má svátek | It's Claire's Name Day (12. 8. 2021)

Už několik let si připomínáme svátek patronky naší vinice – svaté Kláry. Každoročně připravujeme oslavu v piknikovém duchu. Návštěvníci si mohou zakoupit piknikové balíčky, ke kterým párujeme vína z naší vinice a zapůjčíme skleničky a piknikové deky. Tato akce je mezi návštěvníky botanické zahrady velmi oblíbená.

Den Rulandského modrého | The Pinot Noir Day (18. 8. 2021)

Rulandské modré je klíčovou a nejoblíbenější odrůdou na Vinici sv. Kláry. I v roce 2021 jsme se připojili k oslavám jeho dne, stejně jako celý vinorodý svět. Návštěvníci měli možnost ochutnat tuto jedinečnou odrůdu v různých podobách – svěží rosé, chuťově bohatý klaret, tedy bílé víno z modrých hroznů, mladé červené víno ze sudů a především nazrálé kousky z našeho archivu.

Oslavy sklizně na vinici sv. Kláry | St. Claire's Grape Harvest Feast (18. – 19. 9. 2021)

Vinice sv. Kláry v září opět ožila vinobraním. Pro návštěvníky jsme připravili Oslavy sklizně na Vinici sv. Kláry, tentokrát v menším rozsahu, kdy se představila výhradně vlastní vinařská produkce. Kromě našeho vína si návštěvníci plnými doušky užili také burčák. Nechyběly doprovodné aktivity pro malé i velké a pestrý hudební program v rytmu funku a jazzu. Zájemci také mohli nahlédnout do našeho vinného sklepa. V rámci oslav sklizně jsme představili novinku roku 2021 – botanický vermut Hortus Mirabilis.

Degustace mladých vín | Young Wine Tasting (7. – 8. 12. 2021)

Zájem o mladá a Svatomartinská vína nelze v posledních letech přehlédnout. Během prosincových ochutnávek mladých vín z tanku měli zájemci jedinečnou možnost ochutnat naše vína, dříve než je nalahvujeme. Degustace proběhla přímo v našem sklepě.

Nedělní sklep | Sunday Cellar

Naším dlouhodobým cílem je ukazovat návštěvníkům vinici jako celek. V rámci pravidelných komentovaných prohlídek pod názvem Nedělní sklep jim tak umožňujeme poznat celé kouzlo výroby vína od pěstování révy až po závěrečné ochutnávání. V roce 2021 mělo o takto zaměřené provázení zájem 546 návštěvníků. Tuto službu jsme nabídli i jako zpestření soukromých a firemních eventů a v rámci nich se prohlídek zúčastnilo 59 hostů.

06

Botanická zahrada pro veřejnost

Prague Botanical Garden for the Public

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Propagace Botanické zahrady Praha v roce 2021

Promotion of the Prague Botanical Garden in 2021 146 – 147

Jedovatá sezóna 2021

2021 Poisonous Season 148 – 149

Výstavy v rámci projektu Jedovatá sezóna

The “Poisonous Season” Project – Exhibitions 150 – 151

Pravidelné výstavy v botanické zahradě

Regular Exhibitions in the Prague Botanical Garden 152 – 155

Akce pro veřejnost

Public Events 156 – 157

Vzdělávání – Edukační činnost

Education 158 – 159

Granty

Grants 160 – 161

PR a média

PR and Media 162 – 165

Kořeny osobností

Roots of Personalities 166 – 167

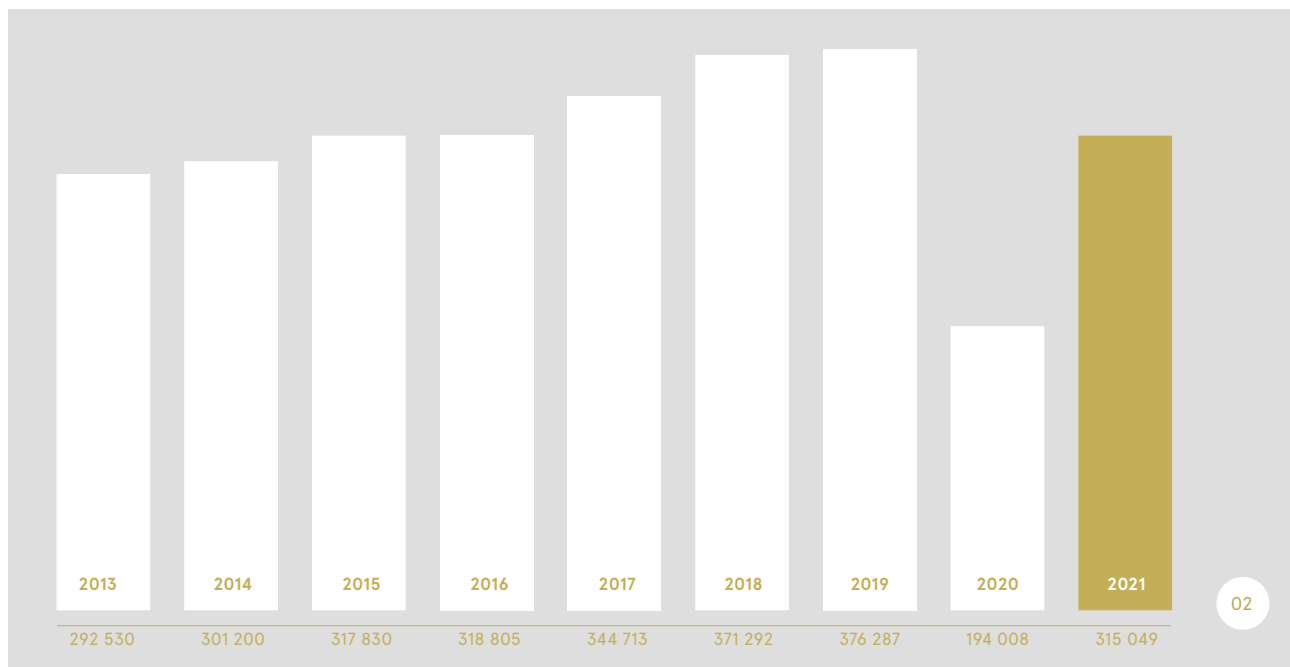
Propagace Botanické zahrady Praha v roce 2021

Promotion of the Prague Botanical Garden in 2021

Rok 2021 byl ojedinělý nejen z důvodu epidemiologických opatření, ale také díky celoročnímu tématu zaměřenému na jedovaté rostliny, které návštěvníky Botanické zahrady Praha provázelo ve výstavách, vzdělávacích programech i v našich marketingových aktivitách. Spustili jsme nový e-shop, který nabízí propagační a dárkové předměty botanické zahrady, knihy, ale i vstupenky. Velké úsilí se pozitivně odrazilo nejen v kladném hodnocení našich návštěvníků, ale také i ve vysoké návštěvnosti. Do areálu botanické zahrady zavítalo za celý rok 315 049 návštěvníků. Botanická zahrada také v roce 2021 získala silného partnera, značku Hyundai.

2021 wasn't only unique due to the pandemic; it was also the year we focused on poisonous plants, presenting them to the visitors in exhibitions, educational programs and marketing activities. We launched a new e-shop offering our merchandising, books and tickets. Our effort resulted in the positive response of our visitors and in the increased attendance - 315,049 people visited the Prague Botanical Garden during the year. We also managed to contract a strong partner, the Hyundai brand.

01 | Ukázka propagačních předmětů Botanické zahrady Praha

02 | Graf srovnání návštěvnosti mezi lety 2013 a 2021

03 | Ukázka vizuálního stylu výstavy orchidejí

Botanická zahrada Praha v tomto roce obstála a předvedla velkou schopnost pružně reagovat na neočekávané okolnosti. Byla schopna v nepředvídatelných podmínkách naplánovat a připravit výstavy a reklamní kampaň seznamující veřejnost s jedovatou sezónou. Zároveň se povedlo spustit nový e-shop nabízející propagační a dárkové předměty botanické zahrady, knihy, vstupenky a další produkty. I zde jsme představili několik novinek, zaměřených na výrobky z přírodních materiálů a na vzdělávání.

Velké úsilí se pozitivně odrazilo nejen v kladném hodnocení od našich návštěvníků, ale také ve vysoké návštěvnosti. Navzdory zkrácenému období, kdy se brány venkovních

expozic pro veřejnost otevřely na začátku dubna a skleník Fata Morgana byl zpřístupněn až 25. května, prošlo botanickou zahradou úctyhodných 315 049 návštěvníků. Jedná se o vysoký počet, odpovídající roku 2016, který nebyl zasažený globální pandemií.

V důsledku zkrácené sezóny se naše výstavy posunuly do netradičních termínů. Výstavy motýlů, sukulentů a cykasů se uskutečnily v červnu a červenci. Nejlepší české bonsaje otevřely září, které patřilo mezi nejnabitější měsíc z celého roku. Bonsaje pak vystřídala výstava aranžovaných květin, po které následovalo vinobraní a konec měsíce patřil přehlídce orchidejí. V říjnu proběhla velmi úspěšná výstava dýní, kde největším „tahákem“ byla rekordní, největší dýně v ČR.

Velké poděkování patří Magistrátu hlavního města Prahy za jeho podporu a poskytnutí reklamních ploch. Zároveň nás velice těší, že jsme v roce 2021 získali silného partnera, společnost Hyundai, se kterou sdílíme myšlenky o udržitelnosti a o ochraně životního prostředí.

Do roku 2022 jsme vstoupili s přesvědčením, že si návštěvníci opět užijí naši zahradu bez omezení a v její plné rozkvetlé kráse.

Ing. Martin Jodas
Náměstek obchodu a marketingu
Botanické zahrady hl. m. Prahy

Jedovatá sezóna 2021

2021 Poisonous Season

Rok 2021 jsme zasvětili jedovatým rostlinám. Od jara jsme postupně otevřeli čtyři zahradní zastavení věnovaná jedovatým zástupcům naší i cizokrajné květeny. Zhruba sto druhů rostlin jsme blíže představili prostřednictvím informačních tabulek. K jejich snazšímu nalezení posloužila speciální mapa v tištěné brožuře. Téma jedovatých rostlin se promítlo i do přednáškového cyklu a kurátorských provázení. Nejen pro malé návštěvníky byla na našem webu připravena poučná detektivní hra.

2021 was all about poisonous plants for us. Starting in spring, we gradually opened four garden stops focused on domestic and foreign poisonous flora; our signs have presented about a hundred species. A special map in the printed booklet made it easier to find them. This year, the poisonous plant theme has also been reflected in the series of presentations and guided tours. And our website has offered an educational detective game for children and adults alike.

02 | Glorióza *Gloriosa superba* je prudce jedovatá tropická liána, jejíž květy se využívají i ve floristice

03 | Rulík zlomocný *Atropa bella-donna* byl společně s blínem, durmanem a mandragorou součástí čarodějnických mastí

01 | Výstava Co Maryša ještě neznala aneb Jedovaté sukulenty a cykasy v létě 2021

S jedovatými rostlinami se setkáváme běžně v naší přírodě, v zahradách a parcích a určitě si každý z nás alespoň jednu takovou pěstuje ve své domácnosti. Poselstvím naší celoroční akce nebylo návštěvníky vystrašit, jejím cílem bylo vzdělávání, které je klíčem k prevenci a bezpečí. Brzy na jaře jsme představili jedovaté dřeviny, hajničky

a cibuloviny. Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci jsme pro prezentaci tématu zvolili on-line formu a návštěvníkům zprostředkovali vybrané druhy i krátkými naučnými reportážemi. Později již bylo možno uvítat návštěvníky u nás v zahradě a provést je přes jednotlivá informační zastavení. Připravili jsme výstavu jedovatých

sukulentů s názvem Co Maryša ještě neznala, po měsíci trvání doplněnou o cykasy a další jedovaté exotické rostliny. V Ornametální zahradě se konala výstava Ďáblova zahrádka věnovaná druhům mírného pásu, především pak naší přírody. Nebezpečné pokojovky přiblížila expozice Nechte jedy na pokoji ve skleníku Fata Morgana.

Výstavy v rámci projektu Jedovatá sezóna

The "Poisonous Season" Project - Exhibitions

V rámci Jedovaté sezóny 2021 se uskutečnila řada tematických výstav, akcí a projektů:

Pojďte do háje právě kvete! | In the Woods That Are Blooming (13. – 30. 4. 2021)

Celou Jedovatou sezónou zahájila přehlídka jedovatých hajních rostlin, se kterými se můžeme setkat už od časného jara. V expozici Hajních rostlin v Horní zahradě byly k vidění jarní jedovaté rostliny, jako jsou sasanky, orseje, čemeřice, narcisy, tulipány nebo konvalinky.

Co Maryša ještě neznala aneb Jedovaté sukulenty | What Maryša Did Not Know or Poisonous Succulents (17. 6. – 11. 7. 2021)

Výstava sukulentů s poetickým názvem seznámila návštěvníky s jedovatými sukulenty – se zabíjäckými pryšci, adénii, pachypodií, ale i s méně jedovatými sukulentními starčky, aloemi a tlusticovitými rostlinami. Součástí výstavy opět byla pěstitelská poradna a prodej.

Ďáblova zahrádka v Ornametální zahradě | Devil's Backyard in the Ornamental Garden (1. 7. – 31. 10. 2021)

Během léta a podzimu se návštěvníci vydali po stopách slavného lékaře a alchymisty Paracelsa, který přesně vysvětlil, jaký je rozdíl mezi jedem a lékem. V Ďáblově zahrádce, zakomponované do expozice Ornametální zahrady, mohli obdivovat řadu rostlin, které jsou významnými zdroji léčiv a zároveň se při nevhodném dávkování nebo způsobu použití mohou stát nebezpečným jedem. Setkali se například s náprstníkem, rulíkem, skočcem, routou, ale i tabákem nebo konopím.

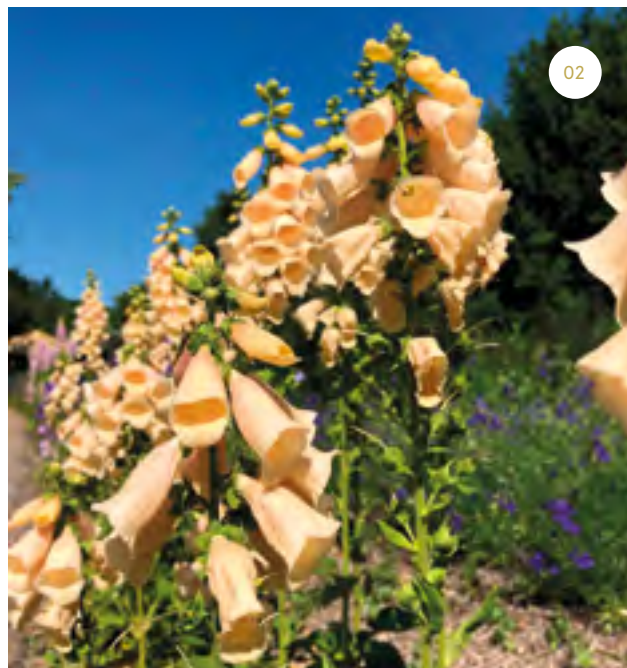
-
- 01 | Tulipány v suťových záhonech Ornametální zahrady
 - 02 | Jedovatý náprstník červený *Digitalis purpurea* 'Apricot'-
„Ďáblova zahrádka“
 - 03 | Jedovaté pokojovky – červeně kvetoucí *Anthurium*
scherzerianum
 - 04 | Cykas *Lepidozamia peroffskyana* – všechny cykasy jsou
jedovaté
 - 05 | Tis *Taxus baccata* je jedovatý celý, kromě červeného
obalu semene
-

Co Maryša ještě neznala aneb Jedovaté cykasy | What Maryša Did Not Know or Poisonous Cycases (16. 7. – 5. 9. 2021)

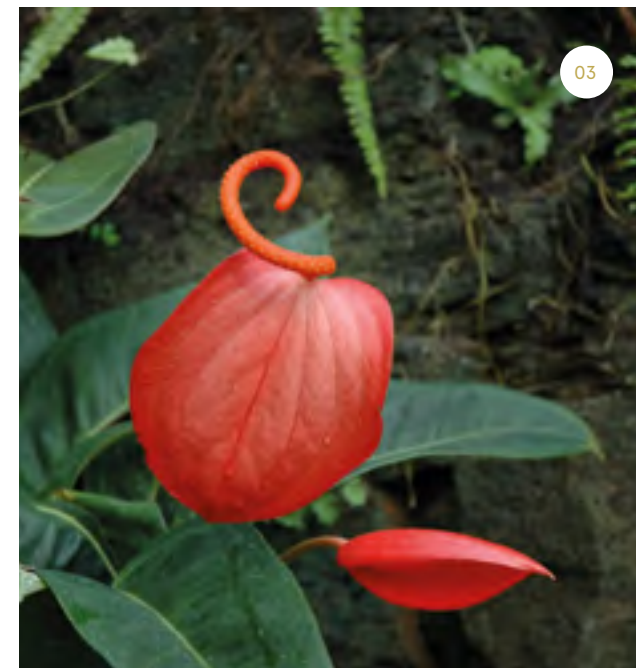
Výstava jedovatých sukulentů se přeměnila ve výstavu pravěkých rostlin – cykasů, které jsou jedovaté úplně všechny. Cykasy rostou v subtropických a tropických oblastech celého světa vyjma Evropy. Sběrka cykasů botanické zahrady v Troji čítá přes 130 druhů a patří mezi nejrozsáhlejší kolekce v České republice.

Nechte jedy na pokoji aneb Jedovaté pokojovky | Home Poisons – Poisonous pot plants (23. 7. – 12. 9. 2021)

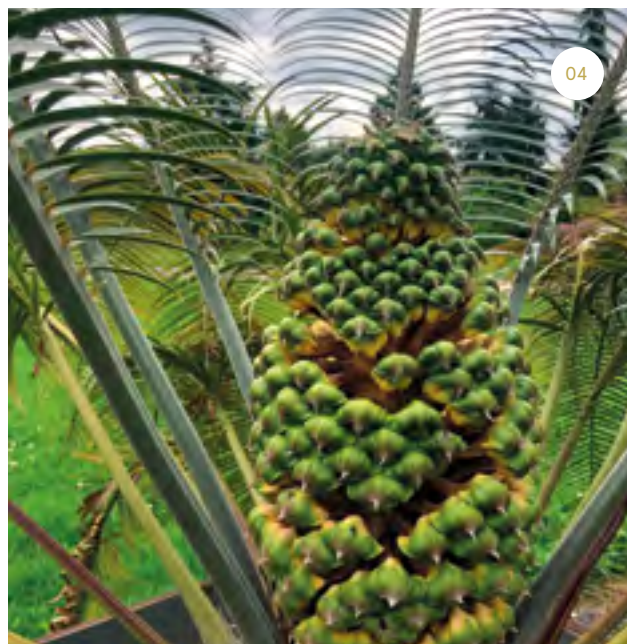
V expozici celého skleníku Fata Morgana se uskutečnila přehlídka jedovatých rostlin, kterými si často zkrášlujeme své domovy. Ať už se jedná o sukulenty, nebo o byliny a dřeviny tropického lesa či hor, mnohé z nich lidé tradičně používají jako zdroj léčiv nebo šípových jedů. Představena byla sbírka zajímavých áronovitých rostlin, které jsou proslulé svou jedovatostí, i dalších pokojovek, o jejichž zákeřnosti často pěstitelé nemají ani tušení.

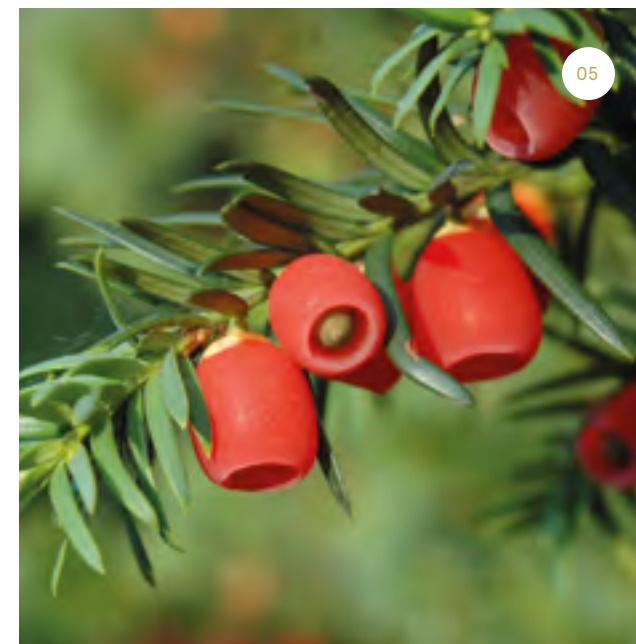
02

03

04

05

Pravidelné výstavy v botanické zahradě

Regular Exhibitions in the Prague Botanical Garden

Motýli – jedovatá krása | Butterflies: Poisonous Beauty (9. 6. – 18. 7. 2021)

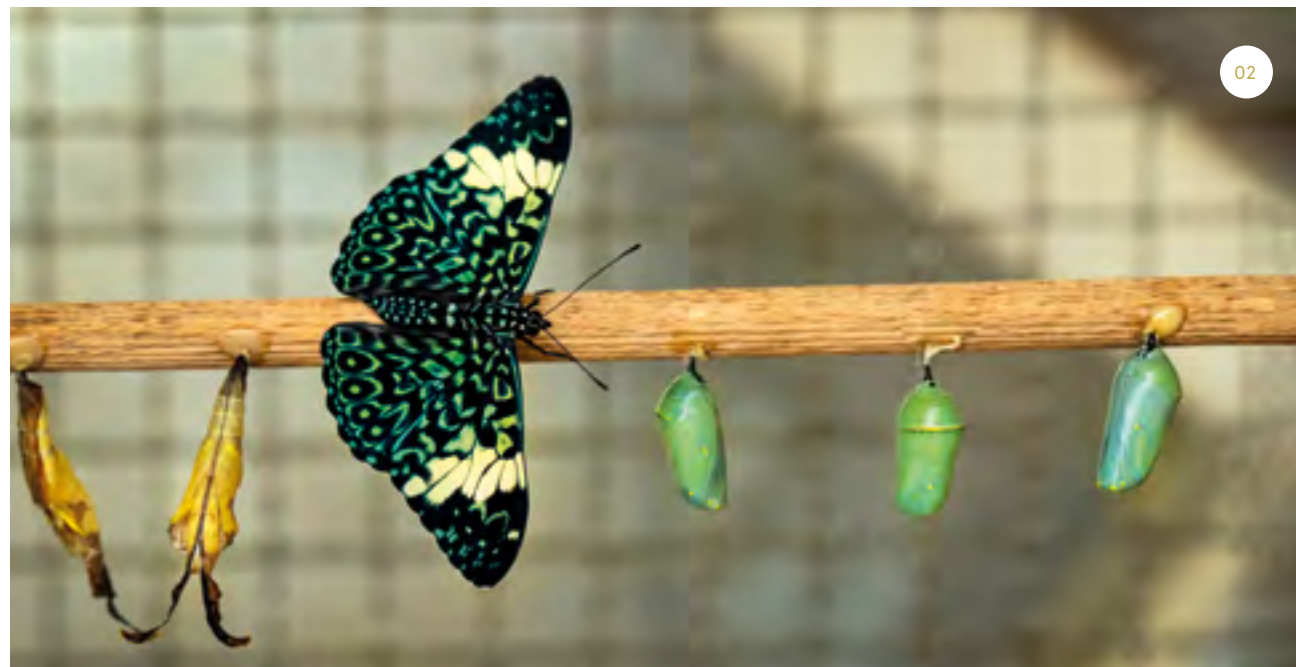
Výstava tropických motýlů v roce 2021 představila jejich tajemný život a seznámila s jedovatými zástupci čeledi. Až s touto výstavou se také pro návštěvníky opožděně otevřel skleník Fata Morgana po několika měsíčním uzavření v důsledku pandemie Covid-19. Na výstavě se návštěvníci seznámili s desítkami druhů motýlů z nejrůznějších koutů světa, například z Kostariky, Ekvádoru, Filipín a dalších zemí tropické oblasti. Nejhojněji byly zastoupené jedovaté babočky rodu *Heliconius*. Nechyběli ale ani krásní motýli rodu *Morpho*, soví motýl *Caligo atreus* nebo monarcha stěhovavý *Danaus plexipus*. Ve skleníku Fata Morgana se během výstavy vylíhlo na 5000 okřídlených krasavců

Nejlepší české bonsaje | The Best Czech Bonsais (2. – 5. 9. 2021)

Oblíbená výstava krásného japonského umění bonsají byla v roce 2021 poprvé soutěžní a předvedly se během ní ty nejlepší české bonsaje. Do soutěžní přehlídky se zapojilo na 80 bonsají od pěstitelů z různých koutů České republiky. Výstavu Nejlepší české bonsaje zahájil velvyslanec Japonska, Jeho Excellence Hideo Suzuki, herečky Aňa a Ester Geislerovy, které mají k Japonsku velmi blízký vztah a zástupci Česko-japonské společnosti a České bonsajové asociace. Akci i v tomto roce doprovodil bohatý program, který přiblížil jak asijské umění tvarování stromů, tak i japonské kulturní tradice. Cenu ředitele Botanické zahrady hl. m. Prahy získala bonsajistka Pavla Vránová z Pardubic s bonsají mochny křovité. Česká bonsajová asociace jako vítěze vybrala Vladimíra Doška z Horních Počapel, který zaujal bonsají borovice blatky.

-
- 01 | Herec Vladimír Polívka jako patron výstavy motýlů – s exotickým motýlem *Morpho peleides*
 - 02 | Kukly a motýl – babočka *Hamadryas amphinome* a nevylíhlé kukly monarchy stěhovavého (*Danaus plexipus*)
 - 03 | Ukázka tradičních japonských bubnů
 - 04 | Rozkvetlá bonsaj vytvořená technikou origami
 - 05 | Tradiční japonská kuchyně
-

Orchideje – Miniatury a giganti Ekvádoru | Orchids – Miniatures and Giants of Ecuador (23. 9. – 10. 10. 2021)

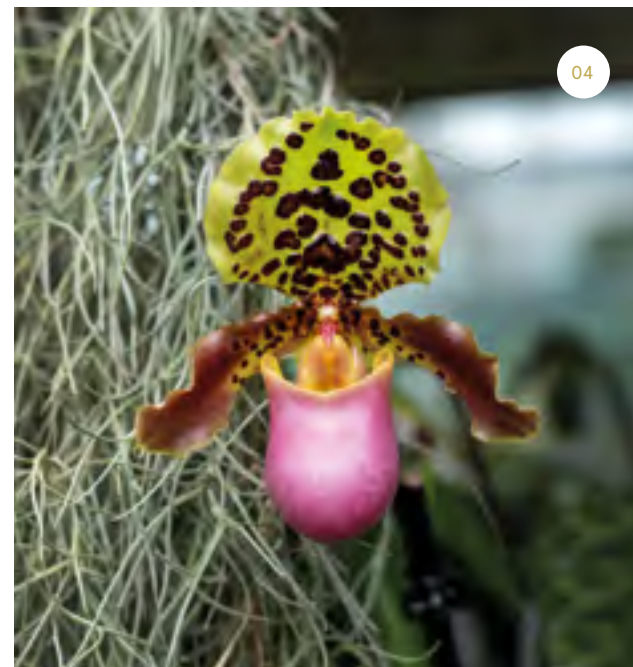
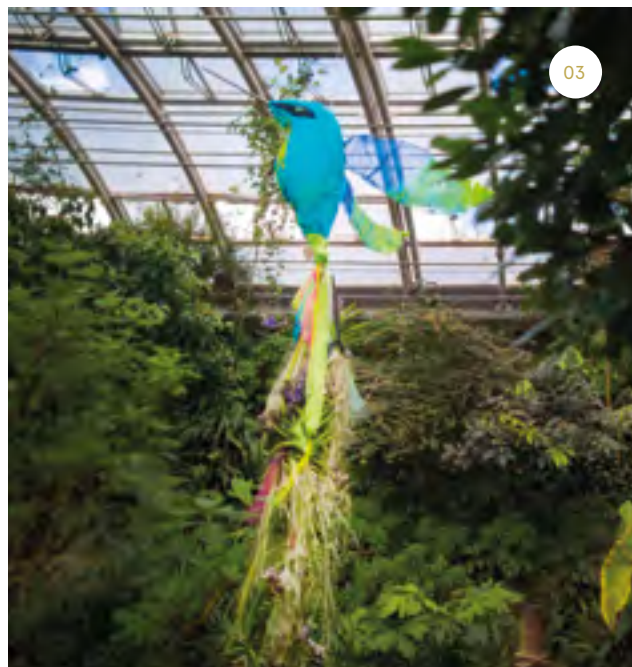
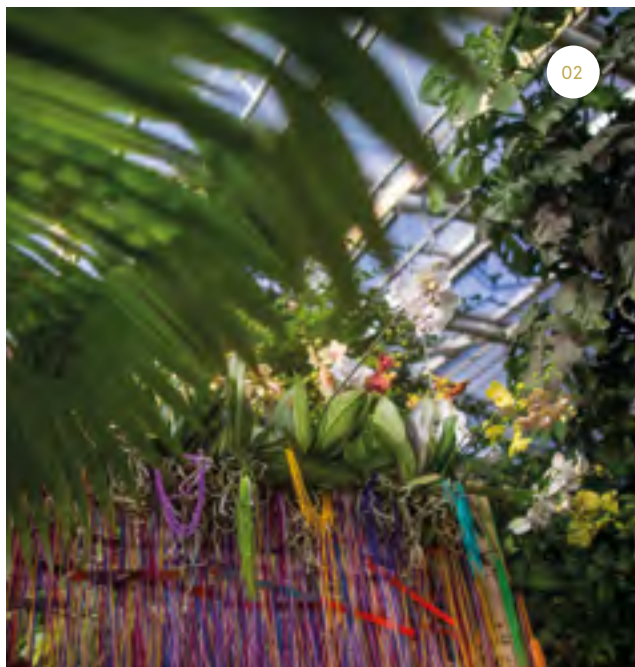
Jelikož přehlídka orchidejí v roce 2020 byla předčasně ukončena z důvodu nastupující pandemie Covid-19, zopakovalo se v roce 2021 téma výstavy, tedy její zaměření na krásné orchideje a rostlinné bohatství Ekvádoru a Jižní Ameriky. Pestré a rafinované květy tak doplnily například bromélie, anturia, monstery a další. Originální aranžmá, která přiblížila atmosféru Jižní Ameriky, navrhla česká floristka Klára Franc Vavříková a připravila je spolu se studenty České zahradnické akademie Mělník. Během procházky skleníkem se návštěvníci také setkali s mnoha jihoamerickými symboly, dostali se na květinové tržiště, zahlédli pestrobarevného kolibříka a doslova na dosah ruky měli aktivní sopku. Výstava se netradičně uskutečnila v podzimním termínu a při její příležitosti byl vydán unikátní šestnáctiměsíční kalendář plný krásných fotografií orchidejí.

Tajuplný dýňový podzim | The Mysterious Pumpkin Autumn (15. – 31. 10. 2022)

Příchozí čekala v říjnu v areálu botanické zahrady tajuplná dýňová zastavení. Setkali se s čarodějnicemi, duchy a strašidly, měli možnost si zahrát dýňovou dámu nebo piškvorky. Strašidelná aranžmá a dekorace opět připravili studenti České zahradnické akademie Mělník. Největším lákadlem dýňového podzimu se stala rekordní česká dýně, kterou botanické zahradě spolu s dalšími výpěstky věnoval Jan Staněk z Ostravska. Dýně Atlantic Giant měla úctyhodnou váhu zhruba 175 kg.

Tajuplný dýňový podzim doplnil bohatý program pro rodiny s dětmi. O víkendu 23. a 24. října pro ně byly připraveny Dýňové hrátky a v neděli 31. října pak botanická zahrada ožila oslavami Halloweenu a tradičním lampionovým průvodem. Během halloweenského odpoledne lámala návštěvnost trojské zahrady rekordy.

-
- 01 | Prodej šlechtěných orchidejí na výstavě
 - 02 | Aranžmá na výstavě orchidejí ve skleníku Fata Morgana – barvy Jižní Ameriky
 - 03 | Závěsné aranžmá ve skleníku Fata Morgana – kolibřík
 - 04 | Rozkvetlý střevíčníkovec (*Paphiopedilum*)
 - 05 | Dýňové aranžmá na výstavě Tajuplný dýňový podzím v Horní zahradě
 - 06 | Výtvarné dílny v rámci Dýňových hrátek
-

Akce pro veřejnost

Public Events

Odborné on-line přednášky | Online lectures (21. 1. – 10. 6. 2021)

I v roce 2021 uspořádala botanická zahrada sérii přednášek s botanickou tematikou. V kontextu projektu Jedovatá sezóna byla část přednášek zaměřena na jedovatost, fytotoxikologii, vlivy jedů na člověka, travičství. Přednášeli odborníci nejen z naší zahrady, ale i z dalších organizací. Z důvodu protiepidemických opatření a uzavření botanické zahrady se přednášky uskutečnily on-line. Přesto zaznamenaly velký zájem. Od 21. ledna do 10. června se uskutečnilo 10 přednášek.

Kurátorská provázení | Guided tours

Kurátoři Botanické zahrady hl. m. Prahy provedli zájemce expozicemi a sbírkami zahrady. Návštěvníci měli možnost dozvědět se spoustu zajímavostí a detailů ze světa rostlin. Provázení se zaměřila na jedovaté rostliny v rámci Jedovaté sezóny, trvalky severoamerických préríí, plodiny Nového světa nebo na naši Vinici sv. Kláry. Celkem proběhlo 7 komentovaných prohlídek.

Muškatová burza | Geranium market (28. – 30. 5. 2021)

Již po osmé uspořádala botanická zahrada ve spolupráci se členy Specializované základní organizace Českého zahrádkářského svazu Pelargonie Muškátovou burzu. Návštěvníci mohli vybírat z nabídky méně obvyklých typů a odrůd pelargoníí, včetně velkokvětých, andělských, pestrolistých, vonných i sukulentních, ale i z dalších zajímavých sbírkových rostlin.

Hudební procházky | Musical walks (30. 5. – 3. 10. 2021)

Hudební cyklus se v roce 2021 konal v prostoru Pivoňkové louky v Horní zahradě. Návštěvníci si užili nedělní podvečery ve společnosti velikánů klasické hudby, jako je B. Smetana, W. A. Mozart, G. Verdi a další, v podání komorních hudebních uskupení.

Výstava Živá krása květů a sušených plodů a seminář floristů a aranžérů | Exhibition "Live Beauty of Blooms and Dried Fruit" and seminar of florists and fitters (11. – 19. 9. 2021)

V září se v botanické zahradě setkali floristé a aranžéři z celé České republiky. Pod vedením profesionálního floristy Slávka Rabušice vytvořili tradiční i nadčasová aranžmá. Ta návštěvníkům přiblížila venkovský život, bohatou květinovou výzdobu dostala barokní kaple sv. Kláry a vytvořeny byly i elegantní variace na umění Dálného východu – Číny a Japonska, všeobecně známé pod názvem ikebana.

Džungle, která nespí | The Jungle that Never Sleeps (5. 11. – 17. 12. 2021)

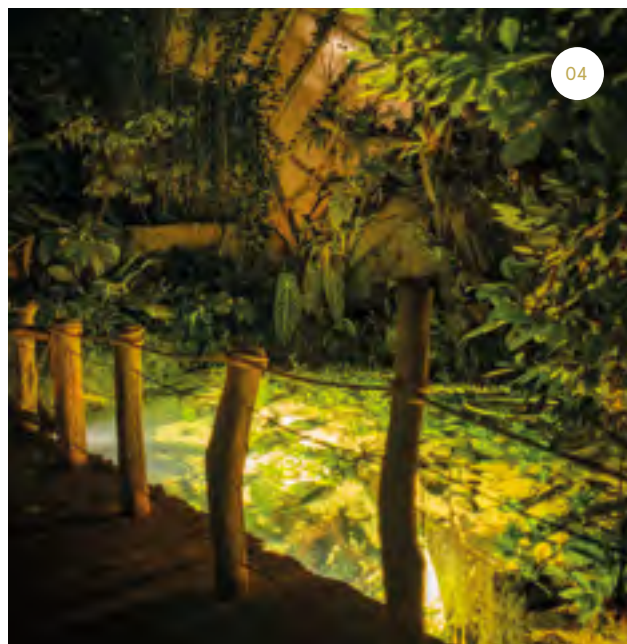
I v roce 2021 ožil tropický skleník Fata Morgana netradičními večerními prohlídkami. Návštěvníci během nich zažijí dobrodružnou cestu setmělou džunglí, kde se setkají s rostlinami, jež rozkvétají v noci a omamně voní, a skleníkem se nese noční koncertování tropických žabek.

02

03

04

01 | Muškátová burza v Ornametální zahradě

02 | Barokní květinové aranžmá v kapli sv. Kláry – výstava Živá krása květů a sušených plodů

03 | Aranžmá „Sklizeň“ na Vinici sv. Kláry - výstava Živá krása květů a sušených plodů

04 | Pohled na setmělou džungli v rámci akce Džungle, které nespí

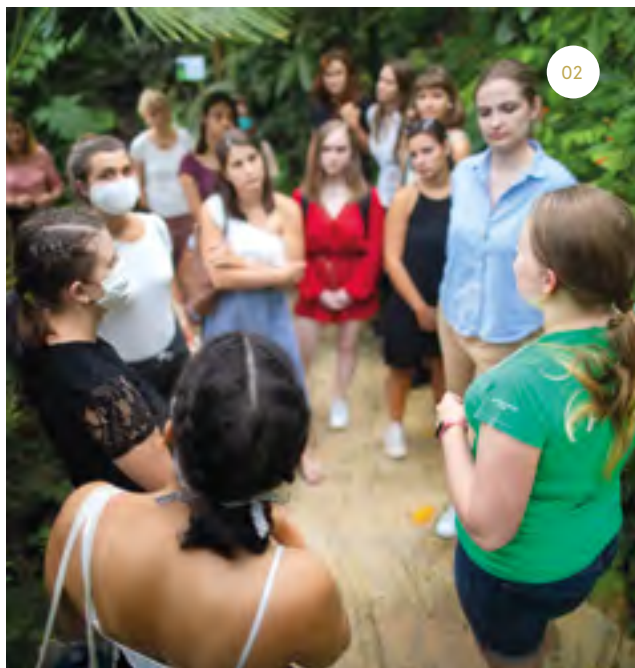
Vzdělávání – Edukační činnost

Education

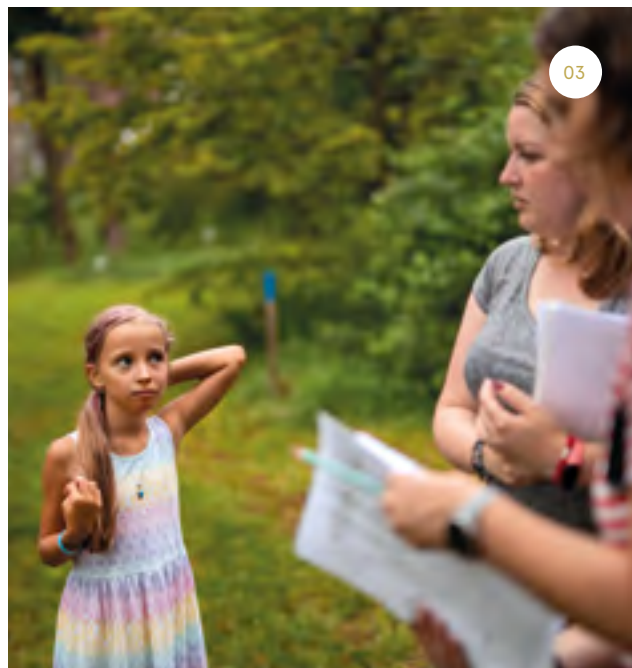
Vzdělávání v botanické zahradě bylo během roku 2021 zásadně poznamenáno pandemií Covid-19. Přesto jsme zvládli školním kolektivům i široké veřejnosti nabídnout bohatou škálu vzdělávacích programů i rozšířit nabídku o nové aktivity, na které budeme moci návštěvníky zvat v budoucnu. Upřádali jsme oblíbené letní příměstské tábory, a to přírodovědný a s indiánskou tematikou. o oba turnusy byl velký zájem a kapacita byla zcela naplněna. Dále jsme díky podpoře Magistrátu hl. m. Prahy realizovali mikroskopickou laboratoř, která najde své uplatnění i v dalších letech.

The education in the Prague Botanical Garden was very difficult in the pandemic year 2021. Yet we managed to offer a wide range of educational programs to schools and public, and even add new activities into our curriculum to offer in the future. We organized two popular day camps in summer: one focused on science, the other on the Native American culture. The interest was great in both cases, so the camps were entirely sold out. And due to the support of the City of Prague, we've also built a microscope lab that can be used in the years to come.

01 | Průvodkyně při výkladu se skupinou ve skleníku Fata Morgana
02 | Školní skupina při prohlídce skleníku Fata Morgana

03 | Letní příměstský tábor v botanické zahradě

04 | Lektorka při výkladu v mikroskopické laboratoři

Botanická zahrada v roce 2021 i přes mnohá omezení nabídla návštěvníkům komentované prohlídky expozic i tematicky zaměřené programy. Pro školy, od mateřských po střední, jsme připravili 16 výukových programů. V roce 2021 tak proběhlo celkem 265 programů s průvodcem.

S nakladatelstvím Albi jsme se spolupodíleli na přípravě výukového boxu Objevuj svět – rostliny, který dětským čtenářům přináší vhled do života rostlin.

06 | Botanická zahrada pro veřejnost

Příměstské tábory

V létě 2021 jsme opět uspořádali příměstské tábory. Díky navýšení neinvestičních prostředků jsme mohli dětem nabídnout dva turnusy, jejichž kapacita byla plně využita. Jeden turnus byl přírodovědný – Fantastický svět kolem nás a druhý s indiánskou tematikou pod názvem Indiánské léto v Botanické zahradě Praha. Program představil dětem možnosti smysluplného trávení volného času v podnětném prostředí a propojoval zážitkovou pedagogiku a environmentální vzdělávání.

Mikroskopická laboratoř

V roce 2021 se nám rovněž za podpory Magistrátu hl. m. Prahy podařilo vytvořit nový vzdělávací prostor – mikroskopickou laboratoř, kde budou probíhat programy pro školní kolektivy a zájmové skupiny. Učebna využívá laboratorní techniku, která nemusí být široce dostupná v rámci standardní školní výuky. Programy jsou připravené pro žáky základních a středních škol a mají účastníky vtáhnout do tajemného mikrosvěta a přesvědčit je o tom, že mikroskopování není žádná nuda.

Granty

Grants

Za podpory Magistrátu hl. m. Prahy jsme v roce 2021 připravili dva nové projekty. V létě se uskutečnil cyklus komentovaných prohlídek pro seniory. Díky tomuto projektu měli senioři možnost nejen poznat expozice, v nichž se běžně konají komentované prohlídky, ale mohli se také zúčastnit speciálně připravených tematických prohlídek. Druhý projekt s podporou Magistrátu hl. m. Prahy byl určen pro učitele a speciální pedagogy. Pro ně jsme připravili pod názvem Smysly i nesmysly o přírodě aneb on-line kurz jak učit zábavně o rostlinách. Nabízí soubor aktivit, které mohou pedagogové využít ve výuce přírodovědných předmětů.

In 2021, we prepared two new projects with the support of the City of Prague. The first was the series of guided tours for seniors in summer. The visitors could visit exhibitions that conduct regular guided tours, and we even prepared special theme tours for them. The second city-supported project was designed for teachers and special educationists. Called "Sense and Non-sense Made by Nature", it was an online course how to explain plants in a fun way; the teachers can use the knowledge in their science lessons.

Léto v botanické zahradě – prohlídka pro seniory

Cyklus prohlídek s názvem Léto v botanické zahradě dal seniorům na výběr celkem devět témat v rámci celého areálu zahrady – Motýli, Jedovatá sezóna, Rostliny Severní Ameriky, Medonosné rostliny, Léčivé rostliny, Užité plodiny Severní Ameriky, Bonsaje a Japonská zahrada, Fata Morgana a Expozice výroby vína. Prohlídky vedli proškolení průvodci nebo stálí zaměstnanci Botanické zahrady Praha. I přes složitou epidemiologickou situaci se zúčastnilo na 60 seniorů, obyvatel hlavního města Prahy. Prohlídky byly uzpůsobené též pro návštěvníky se specifickými potřebami – k dispozici byly didaktické modely, vjemy pro čich i hmat, zvětšené obrazové materiály. Průvodcovská služba byla pro účastníky díky finanční podpoře zdarma, senioři platili pouze běžné vstupné do příslušné části botanické zahrady.

Projekt prohlídek se zaměřením na seniory pořádala Botanická zahrada Praha v roce 2021 poprvé. Zpětná vazba byla velmi kladná.

01 | Komentované prohlídky v Ornametální zahradě
02 | Skupina seniorů při prohlídce Ornametální zahrady

06 | Botanická zahrada pro veřejnost

Projekt Smysly i nesmysly o přírodě aneb on-line kurz, jak učit zábavně o rostlinách pro speciální pedagogy

Během roku 2021 jsme nejen pro speciální pedagogy, pro které byl projekt primárně určen, připravili soubor aktivit a videí, které mohou učitelé všech typů škol volně využít ve výuce přírodovědných předmětů a obohatit je tak o nové podněty. Podpůrné materiály jsou rozděleny do tří základních okruhů, kterými jsou ekosystémy lesa, vody a kulturní krajiny. Pro každé z témat je k dispozici video o daném ekosystému, které mohou žáci ve výuce zhlédnout. Aktivity jsou koncipovány tak, aby poutavým způsobem dětem poskytly vhled do dané problematiky.

Učitelé je mohou snadno přizpůsobit pro jednotlivé věkové kategorie či handicap, které žáci mají, popřípadě vybrat pouze část programu. Jsou zde zařazeny i aktivity na podporu smyslového vnímání. Speciální školy v Praze obdržely veškeré materiály na DVD. Další zájemci si je mohou stáhnout z Google úložiště, případně si je od nás vyžádat k zaslání.

Projekt on-line kurzu se zaměřením na speciální pedagogy realizovala Botanická zahrada Praha v roce 2021 poprvé.

02

PR a média

PR and Media

Botanická zahrada Praha se i nadále, po změně na pozici tiskové mluvčí, dostává do povědomí médií i široké veřejnosti. V roce 2021 jsme vydali 57 tiskových zpráv a uspořádali 4 tiskové konference. Zaznamenali jsme 3 197 mediálních výstupů. V průběhu roku jsme dostali příležitost prezentovat aktivity botanické zahrady v českých televizních stanicích, v rádiích, v tištěných i on-line médiích. Publicitu a prezentaci botanické zahrady v roce 2021 opět podpořila spolupráce se známými osobnostmi.

After the replacement of our spokesperson, the media coverage and the public awareness of the Prague Botanical Garden maintains high. We published 57 press releases in 2021, and made 4 press conferences. All this reflected in 3,197 media outputs. During the year, we had an opportunity to present our activities on Czech TV stations, on the radio, and in both printed and online media. The public awareness of the Prague Botanical Garden was again supported by the cooperation with celebrities in 2021.

01 | Herečka Ester Geislerová na vernisáži výstavy bonsají v Japonské zahradě

02 | Spolupráce se známými osobnostmi – vernisáž výstavy motýlů

03 | Herečka Aňa Geislerová na vernisáži výstavy bonsají v Japonské zahradě

Public relations v roce 2021

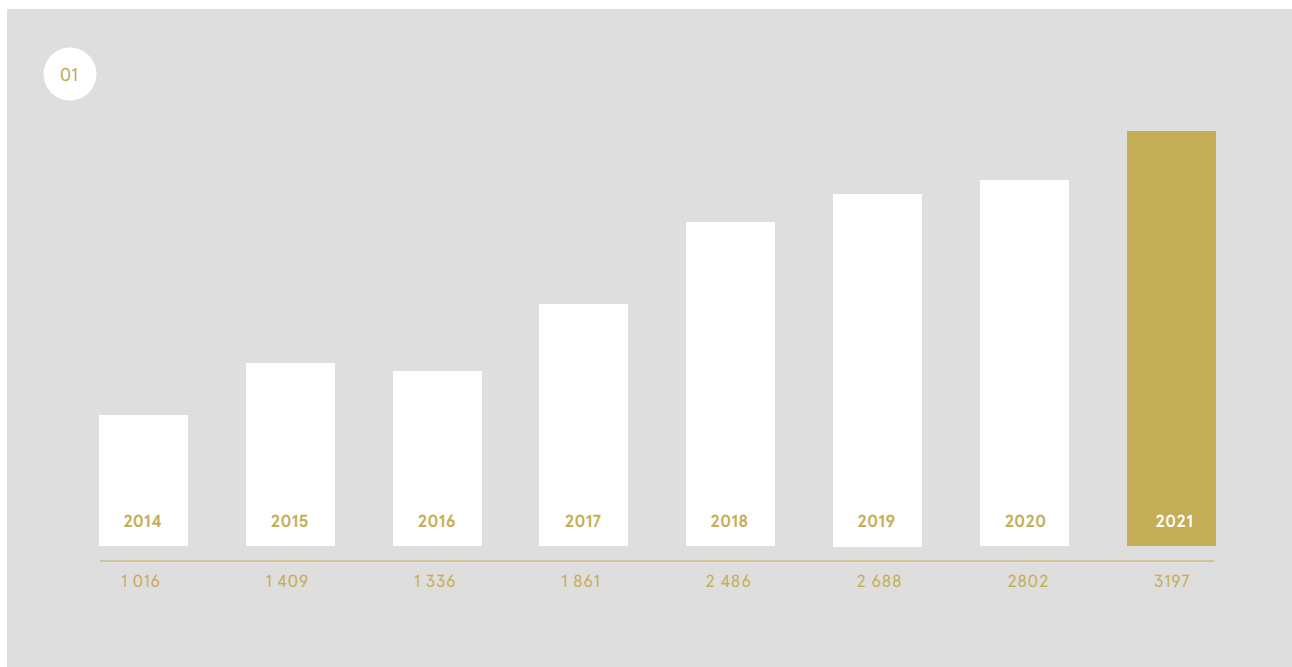
V roce 2021 došlo v oddělení PR ke změně na pozici tiskové mluvčí. Tou se nově stala Michaela Bičíková. Ve spolupráci s externí PR manažerkou Darinou Miklovičovou se podařilo plynule navázat na práci a činnost předchozí mluvčí Kláry Hrdé. Botanická zahrada se i nadále úspěšně dostává do povědomí médií i široké veřejnosti. Pravidelné informování o činnosti botanické zahrady, pozitivní přístup ve spolupráci s médii, příprava akcí i kvalitní materiály a podklady, které botanická zahrada médiím poskytuje, to vše je oceňováno ze strany novinářů. K tomu přispívají

nadstandardní vztahy s redaktory českých médií, ať už jde o deníky, odborné i lifestyle časopisy, nebo televize a rádia. Na komunikaci botanické zahrady se také velkou měrou podílí ředitel botanické zahrady Bohumil Černý.

Botanická zahrada byla v roce 2021 v jarních měsících, které jsou tím nejkrásnějším a nejvytíženějším obdobím, rovněž postižena aktuální pandemickou situací. I přesto, že areál zahrady nebyl přístupný návštěvníkům a museli jsme řadu pravidelných a oblíbených akcí odložit, dokázali jsme najít a médiím

poskytnout lákavá a zajímavá témata, týkající se aktivit botanické zahrady v době uzavření, sbírek nebo atraktivních rostlin, které zrovna vykvetly, podařilo se je rozmnožit a podobně. Na publicitě botanické zahrady se nepříznivá pandemická situace téměř neprojevila.

V roce 2021 jsme vydali 57 tiskových zpráv a uspořádali 4 tiskové konference. Jednalo se zejména o zahájení akcí a výstav, která se setkala s velkým zájmem médií. Nejvýznamnější akcí pro novináře bylo slavnostní zahájení výstavy motýlů a současně otevření nového vstupního areálu u skleníku Fata Morgana.

01 | Počet mediálních výstupů v roce 2021 zřetelně vzrostl

02 | Kurátorka Ivetta Bulánková při rozhovoru

Monitoring médií a výstupy v médiích

Pro monitoring médií využíváme služby společnosti Monitora Media. V roce 2021 jsme zaznamenali 3197 mediálních výstupů, které se týkaly Botanické zahrady Praha. To znamená další nárůst publicity oproti předchozím rokům. Výstupy vznikaly částečně na základě vydaných tiskových zpráv a uspořádaných tiskových konferencí, jednalo se také o samostatné rozhovory a články odborníků botanické zahrady.

Naše aktivity jsme prezentovali v oblíbených televizních pořadech napříč českými televizními stanicemi (Česká

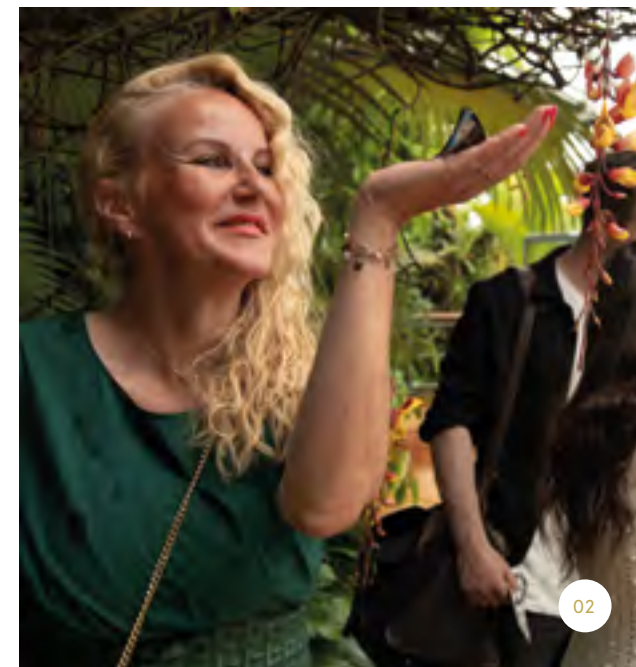
televize, CNN Prima News, TV Praha, TV Seznam, Prima a Nova), a to v rámci zpravodajských nebo dalších pořadů, jako je např. Sama doma, Polopatě či Loskuták. Navázali jsme spolupráci s dětským kanálem ČT :D a jeho pořady Tamtam a Wifina. Akce a projekty botanické zahrady jsme rovněž prezentovali prostřednictvím rozhovorů v českých rádiích (Český rozhlas, Frekvence 1, Evropa 2, Rádio Blaník, Express FM, Classic Praha a další). Nechyběly rozhovory a články v tištěných médiích, ať už se jednalo o deníky (Deník, MF Dnes, Blesk, Právo atd.), nebo lifestyle (Téma,

Žena a život, Můj svět, Vlasta, Květy, Marianne) a hobby časopisy (Zahrádkář, Naše krásná zahrada, Praktik). O činnosti botanické zahrady informovala v rámci článků i videoreportáží též on-line zpravodajská média (Novinky.cz, Seznamzpravy.cz, iDnes.cz), ale i volnočasové servery (Kudyznudy.cz, Vyletnik.cz, Kdykde.cz a další).

Mediální hodnota výstupů, které jsme v médiích zaznamenali, přepočítaná na hodnotu inzertního prostoru (AVE) byla v roce 2021 vyčíslena na 275,14 milionu Kč, což představuje velký nárůst oproti předchozím rokům.

01 | Zahájení výstavy bonsajů – zleva ředitel Botanické zahrady Praha, herečky Ester a Aňa Geislerovy a japonský velvyslanec, Jeho Excelence Hideo Suzuki s manželkou

02 | Prezidentka nadačního fondu Kapka naděje Vendula Pizingerová patronkou výstavy motýlů

03 | Patronky výstavy motýlů – herečky Eva Burešová a Veronika Khek Kubařová

Spolupráce se známými osobnostmi

Publicitu a prezentaci botanické zahrady v roce 2021 opět podpořila spolupráce se známými osobnostmi. První významnou akcí sezóny, výstavu motýlů pod názvem Motýli – jedovatá krása, jsme zahájili za přítomnosti herečky a zpěvačky Evy Burešové, herečky Veroniky Khek Kubařové, herce Vladimíra Polívky, olympioničky a moderátorky Gabriely Soukalové a prezidentky nadačního fondu Kapka naděje Venduly Pizingerové. Součástí vernisáže výstavy motýlů bylo i slavnostní otevření vstupního areálu u skleníku

Fata Morgana. Tiskové konference se zúčastnilo na 90 novinářů. Výstavu bonsajů Nejlepší české bonsaje, která se uskutečnila v září 2021, podpořily svojí přítomností herečky Aňa a Ester Geislerovy, které mají k Japonsku velmi blízký vztah. Soutěžní přehlídku zahájil spolu s nimi velvyslanec Japonska v ČR, Jeho Excelence Hideo Suzuki, a zástupci Česko-japonské společnosti a České bonsajové asociace.

Spolupráce se známými osobnostmi a zejména jejich vztahu k botanické zahradě si velmi vážíme.

Kořeny osobností

Roots of Personalities

.....

Projekt Botanické zahrady hl. m. Prahy a Dariny Miklovičové Kořeny osobností vznikl již v roce 2009. Jedná se o unikátní projekt, který spojuje vzácné přírodní bohatství s těmi největšími postavami současného světa. Má připomínat budoucím generacím nejen jedinečné dědictví přírody, ale také to nejlepší, co dokázal člověk. Za 12 let existence projektu Kořeny osobností jej obohatilo na 112 vzácných dřevin a rostlin, které vysadili významní představitelé českého, ale i světového kulturního, společenského, sportovního a vědeckého života.

Roots of Personalities, the joint project of the Prague Botanical Garden and Darina Miklovičová, started back in 2009. It's a unique project linking the natural treasures with the biggest celebrities of the current world, reminding future generations of unique natural heritage and also of the best achievements of mankind. During the 12 years of its existence, 112 rare trees and plants have been planted by celebrated Czech and foreign artists, sportspeople, and researchers.

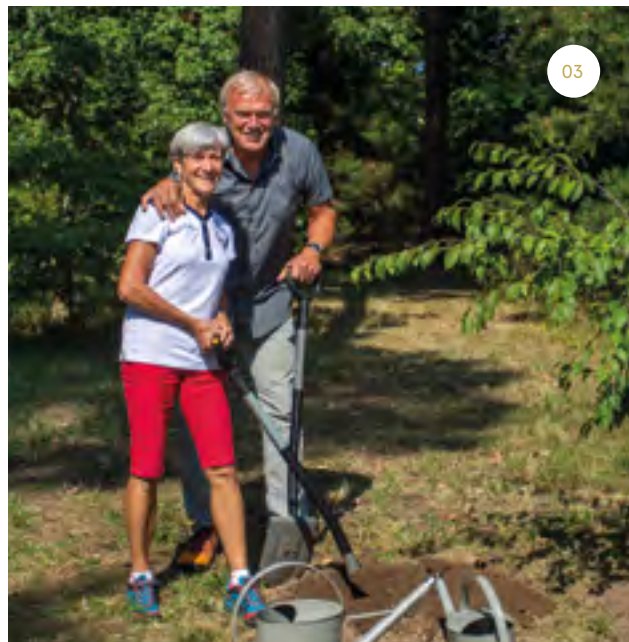
Projekt Botanické zahrady hl. m. Prahy a Dariny Miklovičové nazvaný Kořeny osobností vznikl již v roce 2009. Jedná se o unikátní spojení vzácného přírodního bohatství s těmi největšími postavami současného světa. Má připomínat budoucím generacím nejen jedinečné dědictví přírody, ale také to nejlepší, co dokázal člověk, ať již v oblasti kulturní, sportovní, či vědecké.

Od června roku 2017 si návštěvníci areálu botanické zahrady mohou projít Stezku osobností, která vznikla jako trasa putování mezi jednotlivými výsadbami projektu Kořeny osobností a kde se zájemci mohou s těmi nejvýznamnějšími osobnostmi pomyslně setkat.

V roce 2018 byla vydána kniha Kořeny osobností, jež mapuje vývoj projektu od roku 2009 do roku 2017. Připravuje se nové vydání rozšířené o osobnosti, které se do projektu zapojily později.

V roce 2019 se na svou cestu vydala putovní výstava o projektu, kterou již bylo možné zhlédnout na různých místech Prahy a v dalších českých městech. Panely s fotografiemi z výsadeb seznamují zájemce se samotným projektem i s osobnostmi, které se do něj za dobu jeho existence zapojily. V roce 2021 výstava navštívila města Benešov, Slaný, Poděbrady a v Praze se představila před Magistrátem hl. m. Prahy, na Ovocném trhu, v parku Na Pankráci a také u obchodního centra Černý Most. Výstavní panely poputují i na další místa i v roce 2022.

Projekt Kořeny osobností již za 12 let své existence obohatilo na 112 vzácných dřevin a rostlin, které vysadili významní představitelé českého, ale i světového kulturního, společenského, sportovního a vědeckého života.

V roce 2021 se do projektu Kořeny osobností zapojili:

108.

Novinářka a spisovatelka, hlas Rádia Svobodná Evropa

Lída Rakušanová

Buk lesní (*Fagus sylvatica* 'Dawyck Purple')

109.

Běžkyně na lyžích, olympijská medailistka a mistryně světa

Kateřina Neumannová

Lípa kjúšúská (*Tilia kiusiana*)

110. a 111.

Bývalá československá reprezentantka v běhu na lyžích a olympijská medailistka

Květa Pecková Jeriová a její manžel, veslař a olympionik **Zdeněk Pecka**

Bříza tuhá (*Betula lenta*)

112.

Významný biolog, držitel Ceny Neuron za celoživotní přínos vědě a dalších světových ocenění

prof. Jiří Friml, Ph.D., Dr. rer. nat.

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos* var. *Vitifolia*)

01 | Putovní výstava Kořeny osobností v Poděbradech

02 | Běžkyně na lyžích, olympijská medailistka a mistryně světa
Kateřina Neumannová

03 | Sportovci, olympionici a manželé – Květa Pecková Jeriová
a Zdeněk Pecka

07 Hospodaření v roce 2021

The Management

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Hlavní činnost

Main Activities 170 – 173

Doplňková činnost

Side Activities 174 – 175

Hlavní činnost

Main Activities

Výnosy

Botanická zahrada Praha v roce 2021 dosáhla celkových výnosů **136 959 tis. Kč.**

Výnosy ze vstupného tvořily zásadní položku vlastních příjmů organizace. Za rok 2021 bylo dosaženo tržeb ze vstupného 17 930 tis. Kč. V průběhu let je možno sledovat postupné vyrovnávání tržeb mezi skleníkem Fata Morgana (10 070 tis. Kč) a venkovními expozicemi (7 860 tis. Kč), trend znamená rostoucí oblibu zahrady u návštěvníků a je podpořen prodlužující se otevírací dobou v průběhu roku. Protiepidemická opatření a uzavření zahrady způsobila ztrátu na vstupném 1 079 tis. Kč, oproti plánovanému rozpočtu se jedná o pokles 5,2 %.

Ostatní výnosy byly neméně zasaženou položkou v rozpočtu, a přesto došlo k mírnému zlepšení oproti roku 2020. Pokles v oblasti prodeje služeb odpovídal nízké návštěvnosti. Večerní provázení ve skleníku Fata Morgana, přibližující atmosféru nočního pralesa, bylo ovlivněno uzavřením zahrady, tržby činily pouhých 56 tis. Kč. Provázení po expozicích s průvodcem v rámci výukových programů přineslo do rozpočtu 13 tis. Kč. Naopak při rozvolnění pravidel jsme zaznamenali enormní nárůst zájmu o organizované prohlídky s komentářem v expozici výroby vína a řízené degustace, tržby z těchto akcí činily 99 tis. Kč. Prodej rostlin a vlastních výrobků zajistil tržby ve výši 304 tis. Kč. Jde zejména o odprodej přebytečných trvalek, letniček a balkonových rostlin. Na meziročním nárůstu se podílí pravidelný prodej ve stáncích a sezónní výprodej s marketingovou podporou.

I přes dlouhodobé uzavření botanické zahrady, zvláště skleníku Fata Morgana, ve velmi atraktivním období můžeme považovat celkové výnosy ze vstupného a prodeje služeb v roce 2021 ve výši 19 307 tis. Kč za skvělý výsledek. Nutno totiž mít na zřeteli, že zahrada byla uzavřena zhruba třetinu hlavní sezóny. V jarních měsících jsme se snažili i přes uzavření areálu udržet kontakt s návštěvníky prostřednictvím zpoplatněných online přednášek, z nichž výnos činil 672 tis. Kč.

01 | Jaro na Pivoňkové louce

02 | Návštěvníci v Ornaméntální zahradě

Botanická zahrada plánovala čerpat fondy v celkové výši 9 287 tis. Kč, ze schválené částky byl použit fond investic na opravy a údržbu. Fond odměn a rezervní fond nebyly čerpány.

Zřizovatel schválil neinvestiční příspěvek na rok 2021 ve výši 102 984,3 tis. Kč, který se v závislosti na rozpočtových opatřeních měnil. Na základě usnesení Rady hl. m. Prahy č. 444 ze dne 8. 3. 2021 došlo ke zvýšení neinvestičního příspěvku na účelovou podporu rozvoje vzdělávání dětí, žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami o 130 tis. Kč. Navýšení neinvestičního příspěvku v souvislosti s letním příměstským táborem – Indiánské léto – a vybavením vzdělávacího centra, kde byla vytvořena mikroskopická laboratoř, schválila Rada hl. m. Prahy usnesením č. 900 z 26. 4. 2021, a to o 474,7 tis. Kč. V důsledku přetrvávající pandemické situace Rada HMP usnesením č. 1223 navýšila neinvestiční příspěvek o 7500 tis. Kč na krytí nezbytných provozních nákladů v hlavní činnosti organizace. Po této úpravě se výše neinvestičního příspěvku změnila na 111 089 tis. Kč. Jako náhrada za vouchery přijaté v období říjen až prosinec 2020 z programu v Praze jako doma byla schválena usnesením Rady hl. m. Prahy č. 1315 ze dne 31. 5. 2021 finanční částka ve výši 11,6 tis. Kč. V rámci téhož programu došlo k dalšímu navýšení neinvestičního příspěvku z období červenec až srpen o 537,6 tis. Kč. Celkový neinvestiční příspěvek po rozpočtových opatřeních a čerpání grantů činil 111 638,2 tis. Kč.

Náklady

Celkové náklady v roce 2021 úměrně rostly s vlastními výnosy organizace, činily v souhrnu období 136 959 tis. Kč. Nárůst je odrazem zvyšování nákladů na zajištění protiepidemických opatření, dále se jedná o obecný nárůst cen materiálu a služeb.

Nákupy materiálu si vyžádaly oproti schválenému plánu o 3364 tis. Kč více. Zvýšené náklady jsou spojeny s přímými nákupy ochranných pomůcek, dezinfekce, dávkovačů, dále zahrnují pořízení účelového vybavení spjatého s čerpáním grantových prostředků. V oblasti rozvoje odborné činnosti došlo k nákupům rostlinného materiálu k obohacení expozic a současně byly vynaloženy náklady na péči o sbírky, tedy na zahradnický materiál, substráty, hnojiva a pesticidy. V neposlední řadě se jedná o nákupy potřeb pro běžnou údržbu areálu a budov zajišťovanou zaměstnanci provozu.

V oblasti spotřeby energií předpokládáme v roce 2021 oproti roku 2020 v Botanické zahradě hl. m. Prahy mírný pokles, na kterém se podílejí klimatické podmínky a uzavření zahrady z důvodu pandemie. Došlo k poklesu oproti plánu u elektrické energie a k nárůstu vodného. Dále je zaznamenán pokles plateb za teplo a plyn, který se též v celkové finanční bilanci u energie odráží.

To, že náklady na spotřebu elektrické energie poklesly oproti plánovanému rozpočtu, je způsobeno mírou jejího používání k přímému ohřevu vody a k vytápění některých provozů botanické zahrady, současně pro funkci zdrojů chladu ve VZT a technologických systémech, využití při stavební činnosti, k osvětlení expozic ve skleníku Fata Morgana a k doplnění technologií. Zmíněné náklady byly oproti předchozím rokům značně redukovány vlivem uzavření prostor návštěvnické vybavenosti. Na spotřebu zemního plynu a pokles spotřeby propan-butanu měly vliv výkyvy v jednotlivých objektech dle jejich užití v průběhu topné sezóny. Ve spotřebě se projevuje tvorba zásob v daném účetním období. Spotřeba vody v roce 2021 činila 41 tis. m³. Hodnota spotřeby vody je ve vztahu k roku 2020 vyšší z důvodu realizace plánovaných expozic a záhonů, tedy i rozšíření závlahového systému v areálu botanické zahrady. Současně byla zefektivněna spotřeba záchytů srážkových vod.

Náklady na opravy a údržbu botanické zahrady byly vyšší o 740 tis. Kč oproti roku 2020. Prostředky byly použity na nezbytné opravy postupně stárnoucí technologie a tím předcházení možných havárií, které by mohly narušit chod zahrady nebo přímo ohrozit sbírky rostlin. V rámci oprav budov byly realizovány spíše dílčí, méně nákladné opravy fasád, elektroinstalací, údržba řídicích jednotek skleníků a závlahových systémů.

V oblasti nákladů na nákup služeb došlo oproti roku 2020 ke zvýšení celkových nákladů

01 | Léto v Ornametální zahradě

02 | Ornametální zahrada

o 1040 tis. Kč. Zvýšení objemu vynaložených prostředků odpovídá celkovému nárůstu všeobecných cen za služby, zvýšení nákladů si vyžádaly PR služby a zajištění nezbytných revizí odpovídajících investičním akcím a změnám v legislativě. Náklady na služby jsou srovnatelné s rokem 2019, kdy byly realizovány akce, výstavy a další eventy pro návštěvníky.

Limit prostředků na platy byl shodný s rokem 2020, činil 51 794 tis. Kč pro limit počtu zaměstnanců 107. Skutečný přepočtený stav pracovníků za rok 2021 byl 103,9 pracovníka. Nižší počet zaměstnanců byl způsoben nedostatkem odpovídajících kvalifikovaných uchazečů v rámci výběrových řízení a nečekaným odchodem několika pracovníků do předčasného důchodu. Ke kompenzaci limitu prostředků na platy fondem odměn nebylo nutné přikročit s ohledem na nižší stav zaměstnanců.

Náklady OON botanické zahrady činily 3 036,6 tis. Kč, prostředky byly využity k zajištění potřebného pracovního harmonogramu pokladních, průvodců a zaměstnanců poskytujících návštěvnický servis.

Botanická zahrada Praha ukončila hospodaření v hlavní činnosti v roce 2021 s vyrovnaným hospodářským výsledkem.

Doplňková činnost

Side Activities

Botanická zahrada dosáhla celkových výnosů z doplňkové činnosti **12 287 tis. Kč**, oproti roku 2020 došlo k nárůstu o 4734 tis. Kč, a tedy zvýšení o 62 % oproti schválenému rozpočtu. Zlepšený hospodářský výsledek odpovídá jednak nárůstu návštěvnosti, jednak současně rozšíření sortimentu propagačních předmětů na prodej. Výnosy doplňkové činnosti odpovídají roku 2019, tzn. období před pandemií, a jsou dokonce mírně vyšší. Enormního nárůstu dosáhlo parkoviště, kde se na parkovním vybralo celkem 1529 tis. Kč. Výrazné oblíbenosti se taktéž těšila Vinotéka sv. Kláry, kde se prodejem vína vlastní produkce dosáhlo tržeb 6 098 tis. Kč. Současně s prodejem vína se zvýšil prodej studených pokrmů, které jsou klientům poskytovány v rámci občerstvení. Sezóna svateb a pronájmů prostor botanické zahrady začala v roce 2021 opožděně až v dubnu otevřením zahrady pro veřejnost. Svatby se odehrávaly na rozkvetlé vonící Pivoňkové louce, na terase pod kaplí sv. Kláry s nezapomenutelným výhledem na Prahu, v samotné kapli sv. Kláry či v harmonickém prostředí Japonské zahrady. Svě ano si řeklo 30 párů. Obřady byly jak komorní, čítající například 12 svatebčanů včetně pejska, tak velkolepé o 100 účastnících. Naše kaplička a vinice byly rovněž svědkem moravské svatby s cimbálovou muzikou a veselým svatebním průvodem zpívajícím až k viničnímu domku. Příjem ze svatebních obřadů a doplňkových služeb činil 387 tis. Kč, z pronájmů pro svatební hostiny 128 tis. Kč.

Komerční pronájmy prostor botanické zahrady byly různého charakteru. Kvetoucí zákoutí, části expozic i interiér skleníku Fata Morgana byly využity jako filmové lokace, pro fotografování i pro online konané divadelní představení souborů Cirk La Putyka a Le Cirque. Terasy u Vinotéky sv. Kláry byly pronajaty pro svatební hostiny a firemní posezení; na louce u jezírka se předávaly vysokoškolské diplomy; Pivoňková louka se na sobotní odpoledne proměnila v tělocvičnu pro jógu pod širým nebem. Japonská zahrada, Ornametální zahrada, atraktivní prostředí s teepee stany u expozice Americké prerie či Fata Morgana byly pronajaty pro firemní eventy a prezentace firemních produktů. Tržby za tyto pronájmy v roce 2021 činily 323 tis. Kč.

Botanická zahrada dlouhodobě pronajímá kromě prostor v zahradě též prostory v areálu Svoboda. V roce 2021 příjmy z těchto aktivit činily 455 tis. Kč.

01 | Lekce jógy na Pivoňkové louce

02 | Oblíbeným místem pro svatební obřady je i skleník Fata Morgana

Výnosy z prodaného zboží a propagačních předmětů činily 1721 tis. Kč. Prodej byl zajišťován v pokladnách, prodejním stánku ve skleníku Fata Morgana a ve výdejním okénku mimo areál zahrady. Velký zájem u návštěvníků vzbudily nové publikace botanické zahrady a předměty s rostlinnými motivy.

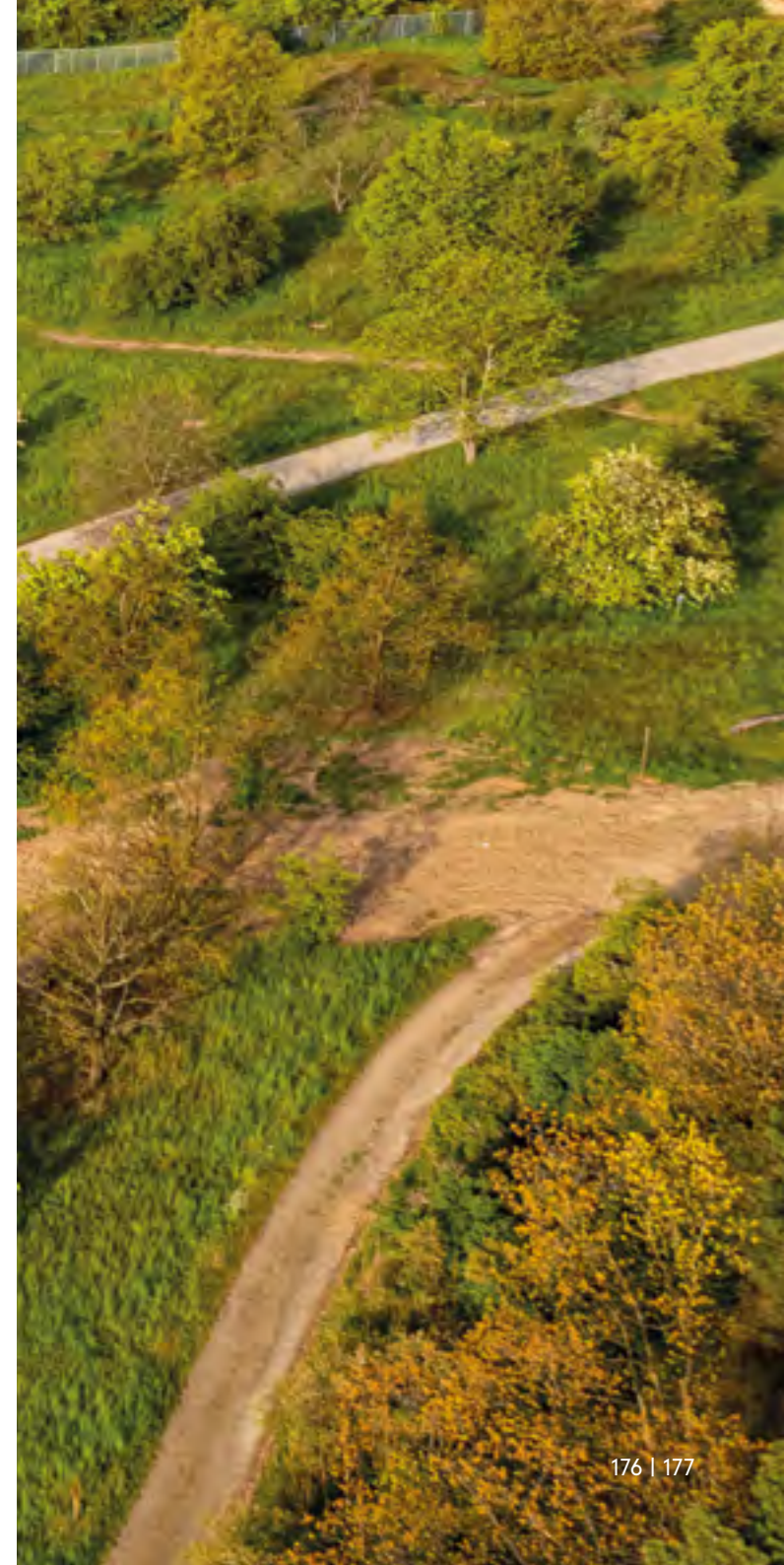
Náklady doplňkové činnosti vzrostly obdobně ve vztahu k výnosům na celkových 7 742 tis. Kč. Základní zvýšení je způsobeno vyšší platbou daně z příjmů a odpovídajícím růstem nákladů v rámci osobních nákladů na platy zaměstnanců či odměny z dohod. Přesto jsou náklady nižší než v roce 2019, a to zhruba o 1 550 tis. Kč. Botanická zahrada Praha dokončila hospodaření v doplňkové činnosti se ziskem po zdanění za rok 2021 ve výši 4 545 tis. Kč. Zisk z doplňkové činnosti navrhuje v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb. a pravidly pro finanční vypořádání rozdělit tak, že bude přiděleno do rezervního fondu 4 545 tis. Kč a vzhledem k celkové ekonomické situaci do fondu odměn 0 Kč.

An aerial photograph of a lush green landscape, likely a golf course or park. The scene is dominated by dense green trees and well-maintained lawns. In the upper left, there are several buildings, including a large, multi-story structure with a red-tiled roof. A winding path or road cuts through the greenery. The overall atmosphere is serene and natural.

08 Členství v institucích a odborných organizacích

Membership in Institutions and Professional Organizations

			
Unie botanických zahrad ČR	Botanic Gardens Conservation International (BGCI)	Arb Net	Fluroselect
			
International Stauden Union ISUI	Indigenous Bulb Association of South Africa (IBSA)	Middle-European Iris Society (MEIS)	Svaz květinářů a floristů ČR
			
Spolek pěstitelů kaktusů a sukulentů	SZO ČZS Saintpaulia	The Society for Economic Botany	British Pteridological Society (BPS)
			
American Fern Society	The Cycad Society	International Aroid Society (IASI)	American Begonia Society
			
American Orchid Society	Orchidea Klub Brno	Česká orchidejová společnost	The International Palm Society
			
	International Carnivorous Plant Society	Česká bonsajová asociace	

Členství v odborných institucích a organizacích

Membership in Institutions and Professional Organizations

Unie botanických zahrad ČR (UBZ ČR)

Botanická zahrada hl. m. Prahy iniciovala v roce 2005 vznik Unie botanických zahrad České republiky a od tohoto roku až doposud je jejím aktivním členem. V roce 2021 zastupoval Botanickou zahradu hl. m. Prahy v UBZ ČR RNDr. Vlastik Rybka, Ph.D., jako viceprezident UBZ ČR. Prostřednictvím UBZ ČR probíhá aktivní spolupráce s ostatními členskými botanickými zahradami a pravidelná výměna informací o aktuálním dění v jednotlivých zahradách. UBZ ČR rovněž spolupracuje s orgány státní správy a informuje své členy o aktualitách týkajících se změn v legislativě a požadavcích vyplývajících z mezinárodních závazků České republiky (CITES, CBD, Nagojský protokol aj.).

Czech Botanic Gardens Union (CBGU)

In 2005, the Prague Botanical Garden initiated the establishment of the Czech Botanic Gardens Union, and has been its active member ever since. In 2021, our garden was represented in the Union by Vlastik Rybka, Ph.D., who was also the Vice-President of the Association. The Czech Botanic Gardens Union provides the framework for active cooperation with other member gardens, and for the regular exchange of information on our current activities. The Union also cooperates with the government bodies and informs the members on current changes of legislation and on requirements resulting from the international responsibilities of the Czech Republic (CITES, CBD, the Nagoya Protocol etc.).

Konsorcium botanických zahrad EU

Botanická zahrada hl. m. Prahy je ve spolupráci s Uníí botanických zahrad ČR aktivním členem Konsorcia botanických zahrad EU, které funguje coby poradní orgán mezinárodního sdružení botanických zahrad (BGCI, Botanic Gardens Conservation International). Od roku 2004 doposud se pravidelně účastní jednání tohoto konsorcia. Zástupcem ČR v konsorciu (prostřednictvím UBZ ČR) je pracovník Botanické zahrady hl. m. Prahy a viceprezident UBZ ČR RNDr. Vlastik Rybka, Ph.D. Základním smyslem konsorcia je koordinace aktivit evropských botanických zahrad, podpora jejich informovanosti o dění a aktivitách v botanických zahradách v Evropě a snaha o co nejširší zapojení botanických zahrad do mezinárodních aktivit a konzervačních programů. Jedním z předních cílů je snaha o implementaci Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD; Convention on Biological Diversity) do praktického fungování v jednotlivých botanických zahradách.

European Botanic Gardens Consortium

In cooperation with the Czech Botanic Gardens Union, the Prague Botanical Garden is also an active member of the European Botanic Gardens Consortium – an advisory board for the Botanic Gardens Conservation International, or BGCI. We have participated at the consortium's meetings since 2004. The Czech ambassador to the Consortium (via the Czech Botanic Gardens Union) is the Deputy for Expert Activities of the Prague Botanical Garden and the Vice-President of the Czech Union, Vlastik Rybka, Ph.D. The main mission of the Consortium is to coordinate the activities of European botanical gardens, support their awareness on these activities, and struggle for the best involvement of botanical gardens in international activities and conservation programs. High up on the priority list is the implementation of the Convention on Biological Diversity (CBD) in the common practice of the member gardens.

Botanická zahrada je výstavní zahradou Fleuroselectu

Fleuroselect jako nezávislá mezinárodní organizace testuje nově vyšlechtěné, semenem množené odrůdy květin a v roce 1999 přijala Botanickou zahradu Praha jako jednu ze svých výstavních zahrad. Od té doby prezentujeme letničky a trvalky oceněné zlatou medailí Fleuroselectu, k nimž se v roce 2021 připojila třapatka *Rudbeckia hirta* 'Amarillo Gold', stračka *Delphinium grandiflorum* 'Cheer Blue' a nevadlec *Celosia argentea* 'Sol Gekko Green' s dvoubarevnými listy připomínajícími kůži ještěřera. Z důvodu stavební činnosti byl zrušen výstavní záhon v prostoru jižního vchodu a oceněné odrůdy byly dočasně vysazeny na centrálním záhonu uprostřed Ornametální zahrady.

Prague Botanical Garden featured as a display garden by Fleuroselect

Fleuroselect, an independent international organization testing newly bred flower varieties, enlisted the Prague Botanical Garden as one of its display gardens in 1999. Since then, we have presented annual plants and perennials awarded with the Fleuroselect Gold Medal. In 2021, three new varieties were added to their list: black-eyed Susan *Rudbeckia hirta* 'Amarillo Gold', Siberian larkspur *Delphinium grandiflorum* 'Cheer Blue' and plumed cockscomb *Celosia argentea* 'Sol Gekko Green', with two-tone leaves resembling lizard skin. Due to a construction project, the large display flowerbed at the southern entrance was discontinued, and the awarded varieties were temporarily planted in the central flowerbed in the middle of the Ornamental Garden.

09 Partneři

Supporters and Partners

Poděkování partnerům

Thanks to Supporters, Sponsors and Partners

Děkujeme všem partnerům, sponzorům a spolupracovníkům, bez jejichž podpory by se botanická zahrada nemohla naplno rozvíjet a prezentovat. Speciální dík patří našemu zřizovateli – Magistrátu hl. m. Prahy.

Zřizovatel

Generální partner

Hlavní partneři

Partneři a sponzoři akcí

Active Radio, a. s.

BURDA Praha, s. r. o.

Zahrádkář

Česká zahradnická akademie Mělník

Česko-japonská společnost

Český rozhlas Dvojka

Český svaz ornitologický

ČZS Pelargonie Loděnice

Geosvět

HENRI DESIGN s. r. o.

Monitora Media, s. r. o.

Oddělení genetických zdrojů zelenin,

léčivých rostlin a speciálních plodin

VÚRV, v. v. i. v Olomouci-Holice

Palkowitschia

Pražská vydavatelská společnost s.r.o.

(Praktik - Byt Magazin)

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

Radiohouse, s. r. o.

Region Český rozhlas

ROMAX

Spolek českých perenářů

Subterra

Školní statek Mělník

Unie botanických zahrad České republiky

Velvyslanectví Japonska v ČR

Vyšehradští včelařiči

Zoologická a botanická zahrada města

Plzně

Praha TV

Agentura ochrany přírody a krajiny

Správa Krkonošského národního parku

Botanická zahrada Přírodovědecké

fakulty Univerzity Karlovy

Zahradnická fakulta Mendelovy

univerzity v Brně, Lednice na Moravě

Střední zahradnická škola a střední

odborné učiliště s.r.o.

Spolupracovníci

Botanická zahrada Teplice

Botanický ústav AV ČR

ZOO Praha

Městská část Praha 7 – Troja

Městská část Praha 8 – Bohnice

Gatebo, s. r. o.

Český svaz ochránců přírody

Petr Herynek

Botanická na talíři

Občerstvení Pavla Procházky

Čtyřlístek

Japonská restaurace Miyabi

Galerie hl. m. Prahy – Trojský zámek

MŠ Motýlek

MŠ Evicentrum Trojská Labuť

MŠ Praha 8 Krynická

01 | Prezident společnosti Hyundai Motor Czech
Sun Yong Hwang a ředitel Botanické zahrady Praha
Bohumil Černý

Slovo generálního partnera

Málokdy se stává, že spolupráce mezi dvěma subjekty dává od úvodních jednání a podání ruky tak perfektní smysl jako v případě spojení naší značky s Botanickou zahradou hl. m. Prahy.

Úsilí o trvalou udržitelnost a aktivní ochranu životního prostředí je jednou z klíčových součástí globální strategie společnosti Hyundai, protože si jsme vědomi významu své role jako jednoho z technologických lídrů naší planety. Naše snaha v tomto směru však sahá mnohem dále než k prodeji automobilů a přesahuje hranice konceptu mobility, jak ji známe dnes. Věříme v to, že lidstvo dokáže redefinovat individuální i hromadnou dopravu tak, aby se mohla stát pevnou součástí udržitelné společnosti, která životní prostředí nejen chrání, ale také aktivně rozvíjí. Se stejným nadšením pak propojujeme síly se subjekty, jejichž mise je totožná s tou naší.

The Word of General Sponsor

It is not that usual that a cooperation between two parties makes such a perfect sense as the connection between our brand and the Prague Botanical Garden. Sustainability and active protection of the environment plays a key part in Hyundai's global strategy, as we are well aware of our role as one of the world's technological leaders.

Our effort, though, reaches far beyond car manufacturing, and it crosses the boundaries of today's concept of mobility. We believe the humankind can redefine individual and general transport, so it becomes a stable part of sustainable society that not only protects, but actively develops the environment. With the same enthusiasm, we aim to partner with companies having the same mission.

CSR activities must not be a plain gesture, but a well-

CSR activities nesmějí být pouhým gestem, ale musí být promyšleným tahem s dosažitelnými cíli a reálnými výsledky. Naše spolupráce s Botanickou zahradou Praha tento předpoklad dokonale splňuje a již dnes jsme svědky prvních společných úspěchů.

Potenciál rozvoje naší vzájemné spolupráce nemá hranice a sahá od podpory vzdělávání příštích generací v rámci projektů Botanické zahrady Praha přes zprostředkování kontaktu s jihokorejskými institucemi s cílem rozšiřování zastoupeného genofondu až k další rozličné materiální podpoře rozvoje zahrady i jejich aktivit.

Díky společné vizi a nadšení tak i my můžeme spojenými silami přispět k udržitelné budoucnosti.

Sun Yong Hwang
prezident Hyundai Motor Czech

crafters move with achievable goals and real results. Our partnership with the Prague Botanical Garden fulfills this expectation perfectly and I am happy we now witness the first successes that we have achieved together.

The potential of the cooperation has literally no limits, ranging from education of future generations through Botanical Garden's projects, mediating contact with South Korean botanical institutions aiming to widen the Garden's gene pool, to other forms of support of the Garden's development and activities. Thanks to the vision and enthusiasm we share, we can together contribute to a sustainable future.

Sun Yong Hwang
President of Hyundai Motor Czech

An aerial photograph of a lush park. A long, straight gravel path runs from the bottom right towards the center. To the left of the path, there's a dense forest of trees with varying shades of green and yellow. In the middle ground, a modern building with large glass windows and a flat roof is visible. The background shows rolling green hills under a clear sky. The overall scene is bright and sunny.

10 Ohlasy návštěvníků

Visitors' Feedback

Co nám napsali naši návštěvníci

Words of Our Visitors

„This place is filled with beauty and absolutely amazing!“
(Mark)

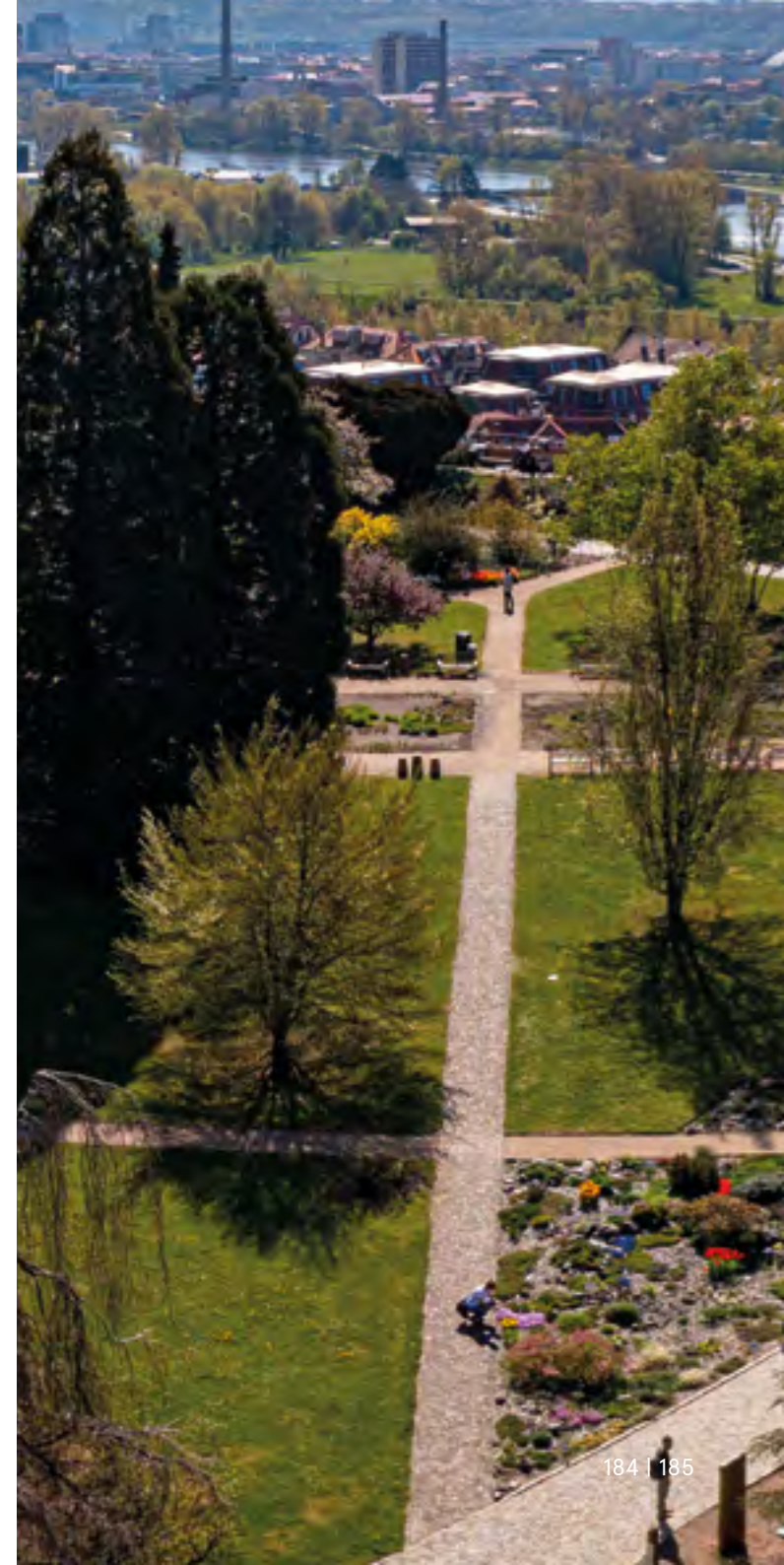
„Díky za úžasnou spontánní přednášku pana zahradníka v indiánské části botanické zahrady! Objevili jsme spoustu zajímavostí a dozvěděli se cenné informace ze světa rostlin. Opravdu krásná expozice včetně originálních instalací ve tvaru teepee! Jen tak dál!“
(Lucie)

„Moje nejoblíbenější místo v Praze, kam si jezdíme celá rodina odpočinout. Nádherné výhledy na Prahu, pikniková louka, nejkrásnější Japonská zahrada, kde každoročně probíhá výstava bonsajů.“
(Romana)

„Doporučuji všem milovníkům květin a přírody obecně, protože tohle místo je naprosto kouzelné a vůbec bych nečekala, že kousek od centra Prahy může být takový ráj. Strávili jsme tu přes 5 hodin a určitě by se dalo i déle. Uvažujeme o koupi roční vstupenky vzhledem k rozlehlosti a kráse botanické zahrady v Troji. Díky moc všem, kteří se o rostliny tak skvěle staráte.“
(Martina)

„Nádherná botanická zahrada, za jednu návštěvu ani nestihneme projít. Bezvadně udržovaná, v každém ročním období je nač se dívat. Rozhodně doporučuji navštívit.“
(Michaela)

„Nádherná sobotní procházka prosluněnou podzimní přírodou. Romantický výhled na panoramata Prahy spojený s posezením nad sklenkou růžového vína na vinici sv. Kláry. Mnoho překvapivých zákoutí. Doporučuji jak rodičům s dětmi, tak čerstvě zamilovaným párům...“
(Olga)

Základní údaje o společnosti

Basic Information of the Company

Název společnosti | Company name

Botanická zahrada hl. m. Prahy | Prague Botanical Garden

Adresa | Address

Trojská 800/196, 171 00 Praha 7, CZ

Kontakty | Contacts

Telefon | Phone: +420 234 148 111

Fax: +420 233 542 629

E-mail: info@botanicka.cz

Web: www.botanicka.cz

Výroční zpráva Botanické zahrady hl. m. Prahy 2021
Prague Botanical Garden Annual Report for 2021

Vydala Botanická zahrada hl. m. Prahy
Published by the Prague Botanical Garden

Botanická zahrada hl. m. Prahy
Trojská 800/196
171 00 Praha 7 – Troja
Česká republika

IČ: 00064572, DIČ: CZ00064572

Ve spolupráci s tiskárnou
In partnership with printing company
Integraf s.r.o. Náchod
Myslbekova 273
54701 Náchod

Redakční zpracování
Editor
Mgr. Michaela Bičíková

Texty
Texts

Kolektiv zaměstnanců Botanické zahrady hl. m. Prahy
Staff of the Prague Botanical Garden

Jazyková úprava
Proofreading
PhDr. Markéta Teuchnerová

Překlad do anglického jazyka
English translation
Botanická zahrada Praha, Rani Tolimat

Sazba a tisk
Typesetting and Printing
Šárka Tomická, Integraf, s.r.o. Náchod

Fotografie
Photos
Archiv Botanické zahrady hl. m. Prahy, David Malík

Vydala Vydala Botanická zahrada hl. m. Prahy
Published by the Prague Botanical Garden

1. vydání 2/2022
1st edition 2/2022

© Botanická zahrada hl. m. Prahy
ISBN 978-80-88312-11-6

Botanická zahrada
Praha

9 788088 312116

